

RAPORT

Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa dolnośląskiego w 2024 roku

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu

Niniejsze opracowanie łącznie ze wszystkimi ilustracjami i schematami jest chronione prawem autorskim. Prawa autorskie do niniejszego opracowania przysługują Dolnośląskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Kopiowanie, przetwarzanie w systemach elektronicznych, tłumaczenie oraz jakiegokolwiek inne wykorzystanie niniejszego opracowania lub jego fragmentu wymaga wskazania autorów opracowania i źródła.

Raport o stanie sanitarnym województwa dolnośląskiego zawiera dane na dzień 31 grudnia 2024 r.

Opracowano w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu.

Pod Kierunkiem **mgr inż. Małgorzaty Sienkiewicz** Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu

Opracowano na podstawie materiałów przygotowanych przez:

Dział Higieny Komunalnej pod kierownictwem mgr Jolanty Prawdzik,
Dział Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia pod kierownictwem mgr inż. Joanny Gadzińskiej,
Dział Higieny Pracy pod kierownictwem dr inż. Artura Trochimczuka,
Dział Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego pod kierownictwem mgr inż. Dawida Grzybowskiego,
Dział Epidemiologii pod kierownictwem lek. med. Witolda Paczosa,
Dział Nadzoru Nad Chemikaliami pod kierownictwem dr Daniela Psonaka,
Oddział Higieny Radiacyjnej pod kierownictwem dr Piotra Demczuka,
Dział Zdrowia Publicznego i Komunikacji pod kierownictwem mgr Magdaleny Odrowąż-Mieszkowskiej.

Redakcja: Grzegorz Ulatowski

Projekt okładki: Grzegorz Ulatowski

Zdjęcia: Wykonane przez pracowników WSSE we Wrocławiu, grafiki pochodzą z oficjalnych materiałów prasowych GIS oraz WSSE we Wrocławiu. Grafiki wykonane także na indywidualne zapytania przez AI.

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu

ul. Marii Curie-Skłodowskiej 73/77 50-950 Wrocław

tel. (+48) 71 328 30 41 do 49

e-mail: wsse.wroclaw@sanepid.gov.pl

**Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
we Wrocławiu**

**Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego
województwa dolnośląskiego
w 2024 r.**

Wrocław 2025

SPIS TREŚCI

Spis treści	2
1. Wprowadzenie	9
2. Analiza zagrożeń epidemiologicznych	11
2.1 TABELARYCZNE ZESTAWIENIE WYBRANYCH JEDNOSTEK CHOROBOWYCH	11
2.2 SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH JEDNOSTEK CHOROBOWYCH.....	12
2.3 OGNISKA EPIDEMICZNE W SZPITALACH	21
2.4 SZCZEPZENIA OCHRONNE OBOWIĄZKOWE I ZALECANE	22
3. OCENA ZAOPATRZENIA W WODĘ DO SPOŻYCIA	25
3.1 WODOCIĄGI SIECIOWE	25
3.1.1 Wodociągi w przedziale produkcji wody 1001 – 10000 m ³ /dobę	26
3.1.2 Wodociągi w przedziale produkcji wody 101 – 1 000 m ³ /dobę	27
3.1.3 Wodociągi o produkcji wody ≤ 100 m ³ /dobę	30
3.2 INNE PODMIOTY ZAOPATRUJĄCE W WODĘ	31
3.3 ZWODOCIĄGOWANIE MIEJSCOWOŚCI.....	31
3.4 CIEPŁA WODA W INSTALACJACH WODOCIĄGOWYCH	32
3.5 UJĘCIA DLA WÓD DO SPOŻYCIA	34
3.6 JAKOŚĆ WODY- POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE	35
3.7 BADANIA JAKOŚCI WODY- POWÓDŹ WRZESIEŃ 2024	35
4. STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY MIEJSCOWOŚCI	36
4.1 MIEJSCOWOŚCI I TERENY REKREACYJNE	36
4.2 USTĘPY PUBLICZNE	37
5. OBIEKTY REKREACJI WODNEJ	37
5.1 PŁYWALNIE KRYTE	37
5.2 PŁYWALNIE ODKRYTE	38
5.3 PŁYWALNIE MIESZANE	39
5.4 KĄPIELISKA	39
5.5 MIEJSCA WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI	40
5.6 BASENY	40
5.7 PLAŻE	41
5.8 PODSUMOWANIE	41
6. OBIEKTY DZIAŁAJĄCE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ	42
6.1 DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	42
6.2 INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ	42

6.3	PLACÓWKI ZAPEWNIĄCE CAŁODOBOWĄ OPIEKĘ I NOCLEGOWNIE	42
6.4	PODSUMOWANIE	42
7.	OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI HOTELAERSKIE	43
7.1	HOTELE	43
7.2	MOTELE I PENSJONATY	44
7.3	KEMPINIGI, DOMY WYCIEZKOWE, SCHRONISKA I POLA BIWAKOWE	44
7.4	SCHRONISKA I POLA BIWAKOWE	44
7.5	INNE OBIEKTY	44
7.6	PODSUMOWANIE	45
8.	ZAKŁADY ŚWIADCZĄCE USŁUGI UPIĘKSZAJĄCE CIAŁO.....	45
8.1	ZAKŁADY FRYZJERSKIE	45
8.2	ZAKŁADY KOSMETYCZNE	46
8.3	ZAKŁADY TATUAŻU	47
8.4	ZAKŁADY ODNOWY BIOLOGICZNEJ	47
8.5	ZAKŁADY POZOSTAŁE	48
8.6	PODSUMOWANIE	48
10.	STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW	50
11.	OBIEKTY OBSŁUGI PASAŻERSKIEJ	51
11.1	DWORCE KOLEJOWE I AUTOBUSOWE.....	51
11.2	WIATY PRZYSTANKOWE.....	52
11.3	PORTY LOTNICZE	52
11.4	PRZYSTANIE.....	52
11.5	PRZEJŚCIA GRANICZNE.....	53
11.6	PODSUMOWANIE	53
12.	ŚRODKI TRANSPORTU.....	53
13.	PODMIOTY LECZNICZE.....	54
13.1	SZPITALE.....	54
13.2	SZPITALE UZDROWISKOWE	56
13.3	SANATORIA.....	56
13.4	PRZYCHODNIE, OŚRODKI, PORADNIE, AMBULATORIA	57
13.5	STACJE DIALIZ.....	57
13.6	PRAKTYKI LEKARSKIE, PRAKTYKI PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH	58
13.7	ZAKŁADY OPIEKUŃCZO-LECZNICZE, PIELĘGNACYJNO-OPIEKUŃCZE.....	58
13.8	HOSPICJA	58

14. Promieniowanie jonizujące i niejonizujące.....	59
14.1 Pracownie rentgenowskie	59
14.2 Źródła promieniotwórcze izotopowe	59
14.3 Placówki Pomiarów Skażeń Promieniotwórczych.....	60
14.4 Promieniowanie niejonizujące elektromagnetyczne	60
15. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	61
15.1 Obiekty produkcji żywności.....	62
15.2 Obiekty obrotu żywnością.....	67
15.3 Zakłady żywienia zbiorowego.....	68
15.3.1 Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego.....	69
15.3.2 Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	70
15.3.3 Zakłady usług cateringowych.....	71
15.4 Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	72
15.5 Jakość zdrowotna środków spożywczych	74
15.6 System RASFF.....	75
15.7 Nadzór nad suplementami diety oraz żywnością dla określonych grup	77
15.8 Ocena sposobu żywienia w szpitalach	79
15.9 Ocena sposobu żywienia w placówkach oświatowych.....	80
15.10 Działania kontrolne w zakresie obrotu żywnością pochodzenia zwierzęcego	81
15.11 Działania kontrolne w zakresie sprzedaży hurtowej owoców i warzyw	82
15.12 Bezpieczeństwo żywności podczas wzmożonego ruchu turystycznego	83
15.13 Kontrole w zakresie warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowanych	84
15.14 Działania podejmowane z zakresu bezpieczeństwa żywności i żywienia podczas powodzi .	85
15.15 Wnioski obywateli o dostęp do informacji publicznej w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia	86
16. ZAGROŻENIE ŚRODOWISKA PRACY Z UWZGLĘDNIENIEM CHOROÓB ZAWODOWYCH	88
16.1 OCENA ŚRODOWISKA PRACY	88
16.2 OCENA NARAŻENIA ZAWODOWEGO	88
16.2.1 Narażenie na czynniki rakotwórcze, mutagenne lub reprotoksyczne w środowisku pracy.....	92
16.2.2 Stosowanie substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie	93
16.2.3 Narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne w środowisku pracy	93
16.2.4 Nadzór nad warunkami pracy w zakładach inżynierii genetycznej w zakresie zamkniętego użycia mikroorganizmów i organizmów genetycznie zmodyfikowanych	94

16.2.5 Ocena warunków pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest.....	95
16.3 CHOROBY ZAWODOWE.....	96
17. NADZÓR NAD CHEMIKALIAMI	100
17.1 WPROWADZENIE DO OBROTU CHEMIKALIÓW	100
17.1.1 Substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym stwarzające zagrożenie.....	101
17.1.2 Produkty biobójcze.....	102
17.1.3 Nadzór nad detergentami	104
17.1.4 Prekursory narkotyków kategorii 2 i 3	104
17.2 PRODUKTY KOSMETYCZNE	105
17.3 ŚRODKI ZASTĘPCZE I NOWE SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE	107
18. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	110
19. Higiena procesów nauczania, wychowania oraz wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży	115
19.1 Nadzór nad warunkami sanitarnymi dzieci i młodzieży.....	115
19.2 Stan sanitarny budynków lub ich części w których funkcjonują placówki opieki, wychowania i nauczania dla dzieci i młodzieży	116
19.3 Zaplecze sanitarne placówek dla dzieci i młodzieży oraz warunki utrzymania higieny osobistej.....	116
19.4 Higiena procesu nauczania	117
19.5 Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	119
19.6 Warunki sanitarne wypoczynku	120
19.7 Żłobki i kluby dziecięce	120
19.8 Placówki z pobytem całodobowym.....	120
20. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia.....	122
20.1 Zestawienie interwencji programowych i nieprogramowych z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia zrealizowanych przez wojewódzkie oraz powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne w 2024 roku	122
20.1.1 Profilaktyka nadwagi i otyłości.....	122
20.1.2 Profilaktyka palenia tytoniu.....	124
20.1.3 Profilaktyka innych uzależnień.....	127
20.1.4 Profilaktyka zaburzeń zdrowia psychicznego	128
20.1.5 Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym realizacja programu profilaktyki HIV / AIDS	128
20.1.6 Inne działania z zakresu wychowania zdrowotnego i promocji zdrowia	131
20.2 Pozostałe programy – udział w akcjach ogólnopolskich	137
20.2.1 Profilaktyka nadwagi i otyłości.....	137

20.2.2	Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym realizacja programu profilaktyki HIV/AIDS.	138
20.3	Komunikacja społeczna jako promocja zdrowia.	139
21.	Wnioski.....	142
22.	Spis wykresów:.....	151
23.	Spis tabel:.....	153

Szanowni Państwo,

jako Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, reprezentujący Wojewódzką Stację Sanitarно-Epidemiologiczną we Wrocławiu, przekazuję Państwu opracowanie przedstawiające ocenę stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa dolnośląskiego w 2024 roku.

Przedmiotowy raport stanowi kompleksową ocenę stanu bezpieczeństwa sanitarnego na obszarze województwa dolnośląskiego za rok 2024. Dokument został sporządzony na podstawie dostępnych danych epidemiologicznych, inspekcyjnych oraz analitycznych, pozyskanych z jednostek Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz instytucji wspierających działania w obszarze ochrony zdrowia publicznego. Głównym celem raportu jest szczegółowa analiza oraz ocena poziomu bezpieczeństwa sanitarnego, ze szczególnym uwzględnieniem wyzwań oraz zagrożeń zdrowotnych występujących na terenie województwa.

Opracowanie obejmuje kluczowe aspekty sanitarno-epidemiologiczne, w tym analizę jakości wody pitnej, stanu środowiska pracy, higieny środowiska, warunków zdrowotnych

w placówkach użyteczności publicznej oraz monitoringu chorób zakaźnych. Przeprowadzone badania i analizy umożliwiły identyfikację głównych obszarów ryzyka, a także pozwoliły na sformułowanie rekomendacji mających na celu poprawę bezpieczeństwa sanitarnego mieszkańców Dolnego Śląska.

Szczególne wyzwanie w 2024 roku stanowiły działania Inspekcji Sanitarnej związane z powodzią, która dotknęła obszary Dolnego Śląska. Sytuacja kryzysowa wywołana przez intensywne opady deszczu oraz związane z nimi podtopienia i powodzie wymagała natychmiastowego zaangażowania służb sanitarnych. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizowali zadania mające na celu minimalizowanie zagrożeń zdrowotnych, jakie niesły za sobą skutki powodzi, szczególnie w zakresie zanieczyszczenia wód oraz infrastruktury sanitarnej.

Działania podejmowane przez Inspekcję Sanitarną obejmowały kontrolę stanu sanitarno-higienicznego terenów dotkniętych powodzią, monitoring jakości wody w studniach oraz zbiornikach wody pitnej, a także dezynfekcję i oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej. Ponadto, prowadzone były intensywne działania edukacyjne skierowane do mieszkańców terenów zagrożonych, mające na celu zwiększenie świadomości w zakresie zagrożeń zdrowotnych wynikających z kontaktu z zanieczyszczoną wodą oraz żywnością. Inspektorzy Sanitarni na bieżąco monitorowali także stan epidemiologiczny, co pozwoliło na szybkie wdrażanie działań zapobiegawczych wobec możliwych ognisk chorób zakaźnych.

Raport skierowany jest do decydentów oraz instytucji odpowiedzialnych za kształtowanie polityki zdrowotnej i sanitarnej w regionie, stanowiąc także istotne źródło informacji dla opinii publicznej.

Dolnośląski Państwowy Wojewódzki
Inspektor Sanitarny

mgr inż. Małgorzata Sienkiewicz

1. WPROWADZENIE

Zgodnie z uprawnieniami i zadaniami określonymi w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz innych przepisach, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej kontynuowały w 2024 roku działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego ludności. W szczególności realizowały nadzór nad warunkami higieny środowiskowej, higieny pracy w zakładach, higieny radiacyjnej, a także higieny procesów nauczania, wypoczynku i rekreacji. Ponadto, kontrolowano warunki zdrowotne związane z żywnością, żywieniem i produktami codziennego użytku, jak również spełnianie standardów higieniczno-sanitarnych przez personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, gdzie świadczone są usługi zdrowotne. Wszystkie te działania mają na celu ochronę zdrowia ludzi przed szkodliwymi wpływami środowiskowymi oraz zapobieganie chorobom, w tym zakaźnym i zawodowym.

Niniejsza ocena stanu sanitarnego województwa dolnośląskiego przedstawia wyniki kontroli obiektów i badań laboratoryjnych przeprowadzonych w 2024 roku przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną we Wrocławiu oraz 26 powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych w województwie dolnośląskim. Ocena obejmuje dane zebrane do dnia 31 grudnia 2024 roku.

Analiza Zagrożeń Epidemiologicznych

2. ANALIZA ZAGROŻEŃ EPIDEMIOLOGICZNYCH

2.1 TABELARYCZNE ZESTAWIENIE WYBRANYCH JEDNOSTEK CHOROBY

Według liczby zachorowań wykazanych w sprawozdaniach MZ-56 o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach województwa dolnośląskiego oraz danych NIZP-PZH PIB - Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r. oraz w porównywalnym okresie w 2023 r.

Jednostka chorobowa	Rok 2023				Rok 2024			
	Polska		woj. dolnośląskie		Polska		woj. dolnośląskie	
	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.
Bakteryjne zatrucia pokarmowe - ogółem	10 141	26,9	543	18,83	8 986	23,92	569	19,79
w tym o etiologii salmonellozowej	9 856	26,14	443	15,36	8 745	23,28	550	19,1
Lamblioza (giardioza)	1771	4,7	169	5,86	2150	5,72	236	8,21
Listerioza	242	0,64	12	0,41	241	0,64	18	0,62
Tęžec ogółem	13	0,03	0	0	8	0,02	1	0,03
Krztusiec	922	2,45	44	1,53	32430	86,33	2680	93,23
Choroba meningokokowa inwazyjna ogółem	154	0,41	10	0,35	158	0,42	8	0,27
Kiła ogółem (bez kiły wrodzonej i noworodków)	2 986	7,92	150	5,2	3 028	8,06	197	6,85
Rzeżączka	1 322	3,51	37	1,28	1 191	3,17	81	2,81
Inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chlamydie	977	2,59	40	1,38	1165	3,1	74	2,57
Borelioza (choroba z Lyme) ogółem	25 285	67,07	1052	36,48	29 347	78,13	1569	54,58
Encefalopatie gąbczaste - choroba Creutzfelda-Jakoba (CJD)	34	0,09	1	0,03	30	0,08	3	0,1
Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień	10 009	26,55	479	16,61	11 128	29,62	558	19
Kleszczowe zapalenie mózgu	661	1,75	36	1,24	793	2,11	46	1,6
Ospa wietrzna	190825	506,19	9361	324,68	153640	409,02	7461	259,55
Odra	35	0,09	2	0,06	279	0,74	80	2,78
Różyczka	243	0,64	17	0,58	192	0,51	13	0,45
WZW typu A	206	0,55	18	0,62	316	0,84	22	0,76
WZW typu B ostre	36	0,1	2	0,07	34	0,09	1	0,03
WZW typu B przewlekłe i BNO	3 106	8,24	149	5,16	3 518	9,37	216	7,51
WZW typu C ostre ogółem	43	0,11	3	0,1	44	0,12	0	0

Jednostka chorobowa	Rok 2023				Rok 2024			
	Polska		woj. dolnośląskie		Polska		woj. dolnośląskie	
	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.
WZW typu C przewlekłe	3 224	8,55	287	9,95	3 526	9,39	292	10,15
AIDS-Zespół nabytego upośledzenia odporności	184	0,49	29	1	183	0,49	28	0,97
Nowo wykryte zakażenia HIV	2 876	7,63	300	10,4	2 291	6,1	202	7,02
Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	966	2,56	36	1,2	930	2,48	42	1,46
Malaria (zimnica)	46	0,12	2	0,07	43	0,11	6	0,2
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna ogółem	2 957	7,84	158	5,48	3 515	9,36	165	5,74
Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i> , inwazyjna ogółem	265	0,7	18	0,62	379	1,01	28	0,97
Grypa (przypadki potwierdzone)	10 937	29,01	420	14,56	5 886	15,67	240	8,34
Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego obowiązkowa rejestracja od 01.03.2023 r.	58 455	155,06	2 687	93,19	254 007	676,23	9 179	319,32
Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-10)	341 694	906,39	18 220	631,95	276 114	735,07	12 477	434,05
Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-10) – przypadki możliwe	39 550	104,91	2 037	70,65	27 675	73,68	1 596	55,52

Tabela 1. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r. w odniesieniu do porównywalnego okresu w 2023 r.

2.2 SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH JEDNOSTEK CHOROBYCH

Zatrucia pokarmowe

W roku 2024 w Rejestrze Ognisk Epidemicznych odnotowano 41 ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych. W 5 ogniskach nie udało się ustalić czynnika etiologicznego, w pozostałych stwierdzono:

- Salmonella enteritidis- w 14 ogniskach,
- Clostridium difficile – w 8 ogniskach,
- Giardia lamblia- w 6 ogniskach,
- Hepatitis A- w 1 ognisku,
- Campylobacter- w 1 ognisku,
- Norovirus- w 2 ogniskach,
- Rotavirus- w 3 ogniskach,
- Staphylococcus aureus- w 1 ognisku.

Krztusiec

Krztusiec (koklusz) nadal stanowi poważne zagrożenie zdrowotne. Jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego wywołaną przez pałeczkę krztuśca (*Bordetella pertussis*). Do zakażenia dochodzi drogą powietrzno-kropelkową. Charakteryzuje się uporczywym kaszlem. Zachorowania są szczególnie groźne dla niemowląt (poniżej 6 miesiąca życia), które nie nabyły jeszcze odporności w wyniku szczepień oraz osób starszych (powyżej 65 roku życia). Przechorowanie lub zaszczepienie w dzieciństwie nie zapewnia odporności na całe życie, dlatego może mieć charakter nawracający. By zapewnić ochronę przed chorobą konieczne jest stosowanie dawek przypominających u młodzieży i dorosłych.

W 2024 roku w woj. dolnośląskim odnotowano bardzo znaczny wzrost zachorowań na krztusiec, zgłoszono 2 680 przypadków ponad 60-krotnie więcej niż w 2023 r. (44 przypadki).

Podobnie na obszarze kraju w 2024 roku odnotowano 32 430 zachorowania ponad 35-krotnie więcej niż rok wcześniej, gdy zgłoszono 922 przypadki.

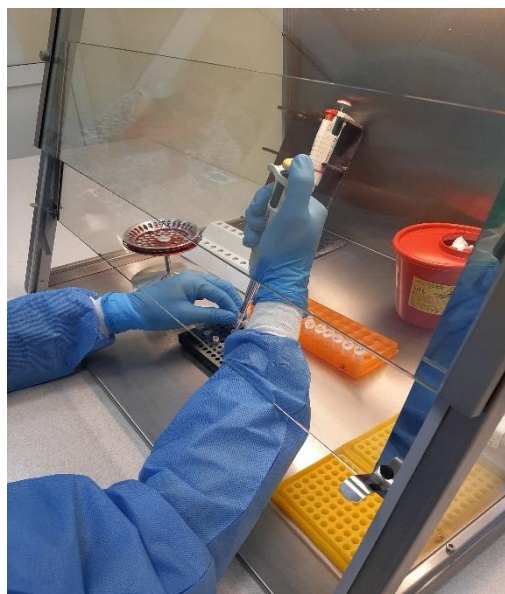
Choroby szerzące się drogą płciową

W 2024 roku w porównaniu do 2023 roku, w woj. dolnośląskim odnotowano wzrost liczby zachorowań na kiłę (197 przypadków, w 2023 roku- 150), rzeżączkę (81 przypadków, w 2023 roku- 37) oraz inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chlamydie (1 569 przypadków, w 2023 roku - 1 052).

Podobnie na obszarze kraju w 2024 roku odnotowano wzrost liczby zachorowań na kiłę (3 028 przypadków, w 2023 roku – 2 986) oraz inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chlamydie (1 165 przypadków, w 2023 roku 977). Odnotowano spadek liczby zachorowań na rzeżączkę (1 191 przypadków, w 2023 roku - 1 322).

Borelioza

W 2024 r. w województwie dolnośląskim odnotowano wzrost liczby zachorowań na boreliozę. Zarejestrowano 1 569 przypadków boreliozy (w roku poprzednim jedynie 1 052 przypadków, a w roku 2023 – 838 przypadków), w tym 1 546 przypadków potwierdzonych i 23 przypadki prawdopodobne. Z ogólnej liczby zgłoszonych przypadków zachorowań wyszczególniono 47 przypadków neuroboreliozy, porównywalnie z rokiem 2023 (49 przypadków). Hospitalizowano 81 osób, w tym 47 osób z neuroboreliozą. Wiodącym kryterium klinicznym wciąż pozostaje rumień wędrujący, charakterystyczny dla fazy wczesnej. Odnotowuje się zapalenie układu

kostno-stawowego, neuroboreliozę z jednoczesnym limfocytarnym zapaleniem opon mózgowo – rdzeniowych, zapaleniem nerwów czaszkowych, zwłaszcza twarzowego oraz zapaleniem wielokorzeniowym. W 2024 r. na obszarze Polski zarejestrowano 29 347 przypadków. W porównaniu z rokiem 2023 (25 285 zachorowania) nastąpił wyraźny wzrost liczby zachorowań na boreliozę na obszarze kraju.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (WZW A)

W 2024 r. na obszarze województwa dolnośląskiego wciąż odnotowywało się zachorowania na WZW typ A. Zachorowało 22 osoby, wszystkie zostały potwierdzone. Zestawiając z rokiem poprzednim, zauważono wzrost zachorowań (18 przypadków), 16 przypadków wymagało hospitalizacji. Zachorowania dotyczyły osób z kontaktu z osobą chorą lub zakażoną oraz spożywaniem posiłków w miejscach żywienia zbiorowego (stołówki, restauracje). W 2024 r. na obszarze Polski zarejestrowano 316 przypadków. W porównaniu z poprzednim rokiem, wystąpił wzrost liczby zachorowań na WZW typ A (w 2023 r. zgłoszono 206 przypadków zachorowań).

Wirusowe zapalenie wątroby typu B (WZW B)

W województwie dolnośląskim w 2024 r. zarejestrowano 217 zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B. U 216 pacjentów rozpoznano postać przewlekłą, u 1 – postać ostrą. Hospitalizowano 18 osób. W 2023 r. na obszarze województwa dolnośląskiego odnotowano 152 przypadków zachorowań, zauważono więc wzrost liczby zachorowań względem roku poprzedniego. W 2024 r. na obszarze Polski zarejestrowano 3 552 przypadków WZW typ B, w tym 34 przypadki fazy ostrej i 3 518 przewlekłe lub bliżej nieokreślone. W porównaniu z 2022 r. (3 142 zachorowania) wystąpił wzrost liczby zachorowań na WZW typ B.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW C)

Na podstawie przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych na terenie województwa dolnośląskiego w 2024 r., zarejestrowano 292 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C, w tym wszystkie 292 przypadki zachorowań o przewlekłym przebiegu. W 2023 r. na obszarze województwa dolnośląskiego zarejestrowano 288 przypadków WZW typu C. Można więc powiedzieć że liczba zachorowań utrzymała się na podobnym poziomie. Na terenie całego kraju, w 2023 r. zarejestrowano 3 585 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu C. W porównaniu z poprzednim rokiem, wystąpił wzrost liczby zachorowań (w 2023 r. zgłoszono 3 328 przypadki zachorowań).

Encefalopatie gąbczaste- choroba Creutzfelda-Jakoba (CJD)

Encefalopatia gąbczasta – choroba Creutzfelda-Jakoba (CJD) to rzadka i śmiertelna choroba neurodegeneracyjna, która prowadzi do szybkiego uszkodzenia mózgu. Należy do grupy tzw. chorób prionowych, które są wywoływane przez priony – białka o nieprawidłowej strukturze, które mogą powodować uszkodzenia innych białek w organizmie.

W CJD priony atakują komórki nerwowe w mózgu, co prowadzi do ich degeneracji i powstawania tzw. "gąbczastej" struktury (stąd nazwa "encefalopatia gąbczasta"). Uszkodzenie mózgu sprawia, że jego funkcje, takie jak myślenie, pamięć, koordynacja ruchowa i zdolność do mówienia, szybko się pogarszają. CJD ma bardzo szybki i nieodwracalny przebieg. Z reguły pacjent z CJD umiera w ciągu kilku miesięcy od wystąpienia objawów. W miarę postępu choroby, objawy neurologiczne pogarszają się, prowadząc do całkowitej utraty zdolności do samodzielnego funkcjonowania. Obecnie nie ma skutecznego leczenia CJD. Choroba jest śmiertelna, a dostępne metody terapeutyczne koncentrują się na łagodzeniu objawów i poprawie jakości życia pacjenta. W końcowym etapie choroby często zaleca się opiekę paliatywną, w tym przeniesienie pacjenta do hospicjum, gdzie zapewniona jest odpowiednia opieka i wsparcie dla pacjenta oraz jego rodziny. CJD jest jednym z przykładów, jak priony mogą wywoływać poważne, trudne do leczenia choroby, które szybko prowadzą do ciężkiego uszkodzenia mózgu i śmierci.

W 2024 roku na terenie województwa dolnośląskiego zarejestrowano 3 przypadki zachorowania na encefalopatię gąbczastą, co oznacza wzrost o dwa przypadki w porównaniu do roku 2023. Choroba została zdiagnozowana u dwóch kobiet w wieku 55 i 67 lat oraz u mężczyzny w wieku 59 lat. Dwoje pacjentów, 55-letnia kobieta i 59-letni mężczyzna zmarło. W obu przypadkach wskazano czas trwania choroby poniżej 2 lat. Pacjenci byli hospitalizowani na oddziale neurologicznym i oddziale neurologii z pododdziałem udarowym. Jedna pacjentka została skierowana do hospicjum.

Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM)

W 2024 roku w woj. dolnośląskim odnotowano nieznaczny wzrost liczby zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu, zgłoszono 46 przypadków o 10 więcej niż w roku 2023 (36 przypadków). Najwięcej zachorowań w 2024 roku zanotowano w powiecie wrocławskim – 14 przypadków, świdnickim – 9 przypadków, kłodzkim – 5 przypadków, średzkim – 4 przypadki, wałbrzyskim – 4 przypadki i dzierzoniowskim – 3 przypadki.

Na obszarze kraju w 2024 roku również odnotowano wzrost liczby zachorowań, zarejestrowano 793 przypadki, w roku 2023 – 661 przypadków.

Różyczka

W 2024 r. w woj. dolnośląskim podobnie jak w Polsce, zanotowano spadek liczby zachorowań na różyczkę. Zarejestrowano 13 przypadków, o 4 mniej w porównaniu do 2023 roku. Podobnie jak w 2023 r. były to przypadki możliwe, rozpoznane wyłącznie na podstawie objawów klinicznych. W Polsce zgłoszono 192 przypadki, o 51 mniej niż w 2023 roku.

HIV i AIDS

Wirus HIV (ludzki wirus niedoboru odporności) jest patogenem, który atakuje układ odpornościowy człowieka, w szczególności komórki CD4 (limfocyty T). Komórki te pełnią kluczową rolę w obronie organizmu przed infekcjami. Zakażenie HIV prowadzi do stopniowego osłabienia funkcji układu odpornościowego, co w rezultacie może doprowadzić do rozwoju AIDS (zespołu nabytego niedoboru odporności).

Do zakażenia wirusem HIV najczęściej dochodzi w wyniku kontaktu z płynami ustrojowymi osoby zakażonej, takimi jak krew, nasienie, wydzielina pochwowa oraz mleko matki. Główne drogi transmisji to kontakt seksualny. Najczęstszą drogą zakażenia HIV jest niezabezpieczony kontakt seksualny, zarówno waginalny, jak i analny, z osobą zakażoną wirusem, szczególnie gdy nie stosuje się prezerwatyw. Zakażenie przez krew – zakażenie może nastąpić przez dzielenie się igłami i innymi przedmiotami do iniekcji (np. strzykawkami) w przypadku osób uzależnionych od narkotyków, które nie przestrzegają zasad higieny. Transfuzja krwi i przeszczepy – choć obecnie dzięki rygorystycznym testom na HIV ryzyko to jest minimalizowane, zakażenie może wystąpić w wyniku transfuzji zakażonej krwi lub przeszczepu narządów. Przekazanie z matki na dziecko – możliwe jest przeniesienie wirusa z matki na dziecko w czasie ciąży, porodu lub przez karmienie piersią. Rzadko przez kontakt z otwartymi ranami – jeżeli dojdzie do bezpośredniego kontaktu z zakażoną krwią, np. w wyniku wypadków w miejscach pracy lub przez używanie niezdezynfekowanych narzędzi medycznych.

Warto pamiętać, że HIV nie przenosi się przez codzienne kontakty, takie jak przytulanie, uściski dłoni czy używanie wspólnych naczyń. Zakażenie nie występuje także przez powietrze, wodę czy ukąszenia owadów. Prewencja obejmuje stosowanie prezerwatyw, regularne testowanie, a także stosowanie leków profilaktycznych w przypadku osób z wysokim ryzykiem zakażenia.

AIDS, czyli zespół nabytego niedoboru odporności, to zaawansowane stadium zakażenia wirusem HIV. Nie jest to osobny wirus, lecz stan chorobowy, który wynika z długotrwałego działania HIV na organizm. Wirus ten stopniowo niszczy układ odpornościowy, a przede wszystkim limfocyty T CD4, co sprawia, że organizm traci zdolność do skutecznej obrony przed infekcjami i nowotworami.

Proces rozwoju AIDS zaczyna się od zakażenia HIV, który atakuje komórki odpornościowe i osłabia mechanizmy obronne organizmu. Jeśli zakażenie nie jest leczone, układ odpornościowy ulega stopniowemu wyniszczeniu, co prowadzi do większej podatności na tzw. infekcje

oportunistyczne, takie jak gruźlica, zapalenie płuc czy grzybice. W zaawansowanym stadium, czyli w AIDS, organizm nie jest w stanie samodzielnie zwalczać tych infekcji, co prowadzi do poważnych powikłań i znacznego pogorszenia stanu zdrowia.

Obecnie dostępne są skuteczne terapie antyretrowirusowe (ARV), które pozwalają kontrolować HIV i zapobiegać rozwojowi AIDS. Dzięki odpowiedniemu leczeniu osoby zakażone HIV mogą prowadzić długie i zdrowe życie, unikając degradacji układu odpornościowego. Kluczowe jest jednak wczesne rozpoznanie i regularne przyjmowanie leków, ponieważ to właśnie terapia decyduje o zahamowaniu postępu choroby.

W roku 2024 na terenie województwa dolnośląskiego zdiagnozowano 202 nowe przypadki zakażenia HIV (w 2023 roku- 300, w 2022 roku- 344).

Procentowe porównanie do lat ubiegłych:

- 2024 vs. 2023: Spadek o 32,67%,
- 2023 vs. 2022: Spadek o 12,79%,
- 2024 vs. 2022: Spadek o 41,28%.

Zakażenia HIV rejestrowane były w zdecydowanej większości wśród mężczyzn 138 przypadków (68,32%) oraz 64 przypadki u kobiet (31,68%).

Zakażenie HIV u 15 mężczyzn miało związek z kontaktami seksualnymi z innymi mężczyznami. Podanym źródłem zakażenia u 4 mężczyzn były kontakty heteroseksualne, u 2 osób zakażenie wynikało z dożylnych iniekcji narkotyków. Odnotowano 1 przypadek jako ryzykowny kontakt heteroseksualnych, 1 przypadek transmisja wertykalna z matki na dziecko. W przypadku 115 osób nie podano informacji o drodze przeniesienia zakażenia.

Wśród pacjentów żyjących z HIV zarejestrowanych w 2024 roku, największą grupę stanowią osoby w przedziale wiekowym 30-39 lat, z 42 przypadkami wśród mężczyzn i 20 wśród kobiet. Wysoka liczba zakażeń występuje również w grupie 40-49 lat (39 mężczyzn i 26 kobiet) oraz 20-29 lat (26 mężczyzn i 8 kobiet). Najmniej zakażeń zarejestrowano wśród osób powyżej 60. roku życia (5 mężczyzn i 1 kobieta) oraz u dzieci i nastolatków (1 przypadek w grupie 1-14 lat oraz 4 przypadki w grupie 15-19 lat, w tym 3 u mężczyzn i 1 u kobiety).

Wiek (w latach)	HIV		AIDS		Zgony	
	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
Niemowlęta						
1-14	1		1			
15-19	3	1				
20-29	26	8	2	1		
30-39	42	20	2	3		
40-49	39	26	6	1	2	
50-59	22	8	5	2	2	1
60+	5	1	2	1	1	
Razem	138	64	18	8	5	1

Tabela 2. Liczba przypadków HIV oraz AIDS zarejestrowanych w woj. dolnośląskim w 2024 roku wg płci i wieku.

Procentowy udział nowo zarejestrowanych przypadków HIV w 2024 roku:

- Niemowlęta: 0,50%,
- 15-19 lat: 1,98%,
- 20-29 lat: 16,83%,
- 30-39 lat: 30,69%,
- 40-49 lat: 32,18%,
- 50-59 lat: 14,85%,
- 60+ lat: 2,97%.

W 2024 roku na terenie województwa dolnośląskiego odnotowano 26 przypadków AIDS (w 2023 roku- 29, w 2022 roku – 23). Podobnie jak w przypadku HIV, choroba ta dotyczy głównie mężczyzn (18 przypadków), podczas gdy u kobiet zdiagnozowano ją w 8 przypadkach. Największa liczba zachorowań na AIDS wystąpiła w grupie 30-39 lat (2 mężczyzn, 3 kobiety), 40-49 lat (6 mężczyzn, 1 kobieta) oraz 50-59 lat (5 mężczyzn, 2 kobiety). W starszej grupie wiekowej (60+) zarejestrowano 2 przypadki u mężczyzn i 1 u kobiety, natomiast w młodszych grupach wiekowych (1-19 lat) odnotowano tylko pojedyncze przypadki AIDS.

W 2024 roku zarejestrowano 6 zgonów związanych z AIDS, w tym 5 u mężczyzn i 1 u kobiety z czego 1 osoba zmarła z innych przyczyn.

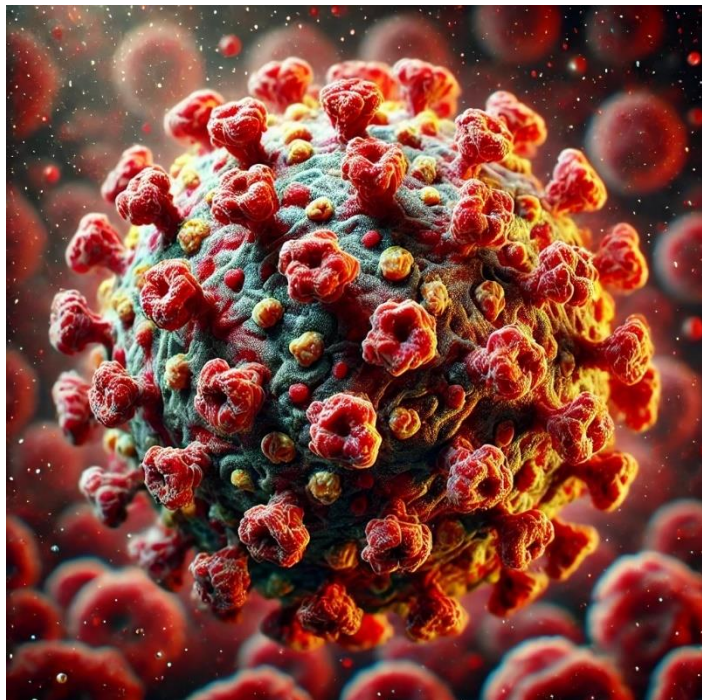
Największa liczba zgonów miała miejsce w grupie 40-49 lat (2 mężczyzn) oraz 50-59 lat (2 mężczyzn, 1 kobieta). W grupie 60+ zmarł 1 mężczyzna. W młodszych przedziałach wiekowych nie odnotowano żadnych zgonów.

- Procentowy udział nowo zarejestrowanych przypadków AIDS w 2024 roku:
- 1-14 lat: 3,57%,
- 20-29 lat: 10,71%,
- 30-39 lat: 17,86%,
- 40-49 lat: 25,00%,
- 50-59 lat: 25,00%,
- 60+ lat: 10,71%.

Obowiązujące przepisy dotyczące zgłaszania zakażeń HIV i zachorowań na AIDS umożliwiają osobom zakażonym zastrzeżenie swoich danych. W takim przypadku zgłoszenie może zawierać wyłącznie inicjały imienia i nazwiska lub ciąg cyfr, bez podania wieku, płci czy nazwy powiatu zamieszkania. Brak takich danych w znacznym stopniu uniemożliwia pełną identyfikację chorego. W konsekwencji może to prowadzić do zawyżenia liczby zakażonych wskutek wielokrotnego zgłaszania tej samej osoby.

Odra

W woj. dolnośląskim odnotowano znaczący wzrost przypadków zachorowań na odrę w 2024 roku – 80 przypadków w porównaniu do roku ubiegłego, w którym odnotowano 2 przypadki.

Zanotowano 7 ognisk zachorowań (wszystkie rodzinne) na terenie Wrocławia i powiatu wrocławskiego. Największe wystąpiło wśród obywateli narodowości romskiej – 20 osób, którzy nie byli szczepieni przeciwko odrze. Inne ognisko wystąpiło u obywateli narodowości ukraińskiej – 6 osób, wszyscy szczepieni. W pozostałych 5 ogniskach zachorowań – 4 osobowym, 3 osobowym i trzech 2 osobowych chorzy nie byli szczepieni przeciwko odrze.

W Polsce w 2024 roku nastąpił wzrost liczby zachorowań w stosunku do poprzedniego roku – zgłoszono 279 przypadków odrzy (2023 rok – 35 zachorowań).

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)

W 2024 r. w woj. dolnośląskim odnotowano wzrost liczby zachorowań na świnkę, zarejestrowano 42 zachorowań o 6 przypadków więcej w porównaniu z rokiem 2023 (36 przypadków). W Polsce w 2024 r. nastąpił spadek zachorowań, wykazano 930 przypadków w porównaniu z rokiem 2023 – 966 przypadków. Wszystkie przypadki zostały zakwalifikowane jako przypadki możliwe, rozpoznane wyłącznie na podstawie objawów klinicznych.

Malaria (zimnica)

W 2024 r. na terenie województwa dolnośląskiego zgłoszono 6 zachorowań na malarię (o 4 przypadki więcej niż w 2023 roku). Wszystkie zachorowania były importowane i wystąpiły u pacjentów, którzy przebywali głównie w celach turystycznych w rejonie Afryki Subsaharyjskiej (Rwanda, Tanzania, Etiopia, Mauritius, Madagaskar, Kamerun). Tylko jeden pacjent stosował doustną profilaktykę przeciwmalaryczną.

W Polsce w 2024 r. liczba zarejestrowanych przypadków malarii nieznacznie spadła, zgłoszono 43 zachorowania, o 3 przypadki mniej w porównaniu do 2023 roku (46 zachorowań).

Zachorowania na grypę

Od 01.03.2023 roku rozpoczęto zgłaszanie przypadków grypy potwierdzonej wynikiem szybkiego testu antygenowego w sprawozdaniu o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach (MZ-56).

W 2024 r. w woj. dolnośląskim nastąpił ponad 3 krotny wzrost zachorowań na grypę potwierdzonej wynikiem szybkiego testu antygenowego zgłoszono 9 179 przypadków (w 2023 roku 2 687 przypadków), 809 osób hospitalizowano. W Polsce również nastąpił ponad czterokrotny wzrost zachorowań, zgłoszono 254 007 przypadków grypy potwierdzonej wynikiem szybkiego testu antygenowego (w 2023 roku 58 455 przypadków).

W województwie dolnośląskim w 2024 r. nastąpił prawie dwukrotny spadek liczby zarejestrowanych przypadków grypy potwierdzonej badaniami laboratoryjnymi - zgłoszono 240 przypadków (w 2023 roku zanotowano 420 zachorowań) 162 osoby hospitalizowano, zgłoszono 7 zgonów z powodu grypy.

Na obszarze kraju podobnie jak w woj. dolnośląskim w 2024 roku zanotowano prawie dwukrotny spadek zachorowań grypy potwierdzonej badaniami laboratoryjnymi, zgłoszono 5 886 przypadków (w 2023 roku 10 937 zachorowań).

Gruźlica

Zapadalność na gruźlicę w roku 2024 w województwie dolnośląskim w porównaniu z rokiem 2023 była wyższa.

ROK	Liczba zachorowań		Współczynnik zapadalności /100 tys.		Miejsce w rankingu
	dolnośląskie	Polska	dolnośląskie	Polska	
2009	652	8236	22,7	21,6	11
2010	582	7509	20,2	19,7	12
2011	742	8478	25,8	22,2	12
2012	594	7542	20,4	19,6	12
2013	659	7250	22,6	18,8	12
2014	547	6698	18,8	17,4	12
2015	484	6430	16,7	16,7	12
2016	435	6444	15	16,8	9
2017	427	5787	14,7	15,1	11
2018	377	5487	13	14,3	9
2019	384	5321	13,2	13,9	6
2020	265	3388	9,1	8,8	5
2021	279	3704	9,7	9,7	4
2022	410	4314	14	11,4	3
2023	323	4436	11,2	11,8	6

Tabela 3. Sytuacja epidemiologiczna gruźlicy w woj. dolnośląskim (zapadalność) w latach 2009 - 2023.

Poniżej dane cząstkowe za 3 kwartały 2024 roku dla województwa dolnośląskiego - wszystkie powiaty. Zweryfikowane dane statystyczne Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie, dotyczące gruźlicy za IV kwartał 2024 roku, jeszcze nie wpłynęły do WSSE we Wrocławiu.

Nowe zachorowania (gruźlica płuc i pozapłucna) za I, II, III kwartał 2024 r:					
GRUŻLICA	gruźlica płuc Bk (+)	gruźlica płuc Bk (-)	gruźlica p/płucna Bk (+)	gruźlica p/płucna Bk (-)	RAZEM
I kw. 2024 r.	65	10	1	1	77
II kw. 2024r.	70	1	0	1	72
III kw. 2024r.	108	7	1	0	116
IV kw. 2024 r.	*	*	*	*	*

Tabela 4. Nowe zachorowania (gruźlica płuc i pozapłucna) za I, II, III kwartał 2024 r.

* dane za IV kw. 2024 r. są w trakcie weryfikacji przez Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc.

Nowe zachorowania na gruźlicę w I,II, III kwartale 2024 r (ogółem, dzieci i młodzież, gruźlica Bk(+))				
Województwo dolnośląskie	Ogółem zarejestrowani	Dzieci (0-14)	Młodzież (15-19)	Gruźlica Bk (+)
I kw. 2024 r.	77	1	2 0	66
II kw. 2024 r.	72	0	0	70
III kw. 2024 r.	116	0	0	109
IV kw. 2024 r.	*	*	*	*

Tabela 5. Nowe zachorowania na gruźlicę w I,II, III kwartale 2024 r (ogółem, dzieci i młodzież, gruźlica Bk(+)).

* dane za IV kw. 2024 r. są w trakcie weryfikacji przez Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc.

2.3 OGNISKA EPIDEMICZNE W SZPITALACH

Wraz z początkiem roku 2025 wprowadzono nowy system raportowania występowania drobnoustrojów alarmowych oraz ognisk epidemicznych. Szpitale oraz podmioty lecznicze objęte obowiązkiem zgłaszania zakażeń szpitalnych i ognisk epidemicznych zakończyły składanie

raportów za rok sprawozdawczy 2024 w terminie 15 marca 2025r. Powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne województwa dolnośląskiego na bieżąco zajmują się aktualizacją i opracowaniem danych za rok sprawozdawczy 2024 r. Termin upływa z końcem marca 2025 r.

Nowa, interaktywna formuła składania raportów, umożliwia monitorowanie na bieżąco sytuacji epidemiologicznej szpitali na terenie każdego powiatu województwa dolnośląskiego. Dzięki wprowadzonym zmianom, można podjąć wszelkie niezbędne działania, prowadzące do ograniczenia niekorzystnego rozprzestrzeniania się patogenów alarmowych oraz do większej kontroli zakażeń szpitalnych w podmiotach leczniczych.

2.4 SZCZEPIENIA OCHRONNE OBOWIĄZKOWE I ZALECANE

Na terenie województwa dolnośląskiego w roku 2024 funkcjonowało 691 punktów szczepień. Na obszarze województwa działało 51 punktów szczepień, w których przeprowadzano poekspozycyjne szczepienia przeciwko wściekliźnie. Punkty te zlokalizowane są w Kłodzku, Lwówku Śląskim, Legnicy, Lubaniu, Jeleniej Górze, Wrocławiu i Zgorzelcu.

W świetle sprawozdań statystycznych MZ-54 z realizacji szczepień ochronnych za rok 2024, obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi objęto 838 074 dzieci i młodzieży do 19 roku życia oraz osób do 21 roku życia (szczepienia wyrównawcze). Zarejestrowano 95 452 kart szczepień dziewcząt w rocznikach od 2009 do 2015, podlegających szczepieniom przeciwko odrze, śwince i różyczce. W sumie zaszczepiono 94 186 dziewcząt, nie wykonano szczepień u 1 266.

W 2024 roku liczba niezaszczepionych dzieci w związku z uchylaniem się od obowiązku szczepień, wyniosła 5 229, w tym 6 503 zobowiązanych (rodziców i opiekunów) uchyliło się od tego obowiązku. Pracownicy powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego przeprowadzali rozmowy indywidualne z rodzicami i opiekunami prawnymi, osobom tym wysyłane były również upomnienia, zawierające wezwanie do wykonania obowiązku szczepień z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej. W 2024 roku zarejestrowano 954 nowe osoby, uchylających się od szczepień.

Noworodki urodzone w roku 2024, u których nie stwierdzono przeciwwskazań do szczepień, zostały zaszczepione przeciwko gruźlicy (15 175, tj. 95,26 % noworodków) i wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (13 737, dzieci, tj. 86,24 %).

W roku sprawozdawczym zaszczepiono przeciwko odrze, śwince i różyczce podstawowo 113 110 osób, natomiast dawkę przypominającą otrzymało 208 152 osób. Razem 321 262 osób.

Wykonawstwo szczepień w roku 2024 w województwie dolnośląskim przeciwko odrze, śwince i różyczce:

- w 2 roku życia 13334 dzieci, tj. 73,74 %,

- w 3 roku życia 18125 dzieci, tj. 87,77 %,
- w 9 roku życia 27 033 dzieci, tj. 97, 91 %, w tym u dziewcząt 13 419, tj. 98,78 %,
- w 10 roku życia 27 299 dzieci, tj. 97,84 %; w tym dziewcząt 13 658, tj. 98,76 %,
- w 11 roku życia 26 087 dzieci, tj. 98,28 %, w tym dziewcząt 12 742, tj. 95,57 %,
- w 12 roku życia 27 586 dzieci, tj. 98,97 %, w tym dziewcząt 13 338, tj. 99,33 %,
- w 13 roku życia 27 140 dzieci, tj. 98,69 %, w tym dziewcząt 13 008, tj. 99,26 %.

W tym wg kart dziewcząt zaszczepiono 6 087 szczepieniem podstawowym i 88 099 dziewcząt dawką przypominającą. Razem u 94 186 dziewcząt wykonano schemat szczepień p/odrze, śwince i różyczce.

Natomiast przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B – 13 737 dzieci, tj. 86,24 %, w 2 r.ż. - zaszczepiono 17 750 dzieci, tj. 98,16 %, przeciwko *poliomyelitis* w pierwszym roku życia zaszczepiono 9 091 dzieci, tj. 57,07 %, w drugim roku życia 96,11 %, w trzecim roku życia 96,94 %. Odsetek dzieci zaszczepionych do 6 roku życia przeciwko inwazyjnej chorobie wywołanej przez *Haemophilus influenzae typu B* wyniósł 95,69 %, to jest 25 913 dzieci. W 3 roku życia na 20 650 dzieci wszystkie szczepienia przeciwko chorobom uwzględnionym w „kalendarzu szczepień” wszystkie dawki szczepionek wymaganych w tym wieku otrzymało 16 869 dzieci, tj. 81,69 %. Osoby, które nie otrzymały uwzględnionych w „kalendarzu szczepień” wszystkich dawek szczepionek wymaganych w tym wieku to 3 457 dzieci, tj. 16,74 %.

Ponadto w punktach szczepień na obszarze województwa wykonano również obowiązkowe szczepienia osób narażonych w sposób szczególny, wg wieku od 0 do ≥ 30 r.ż.:

- przeciwko błonicy u 3 795 osób,
- przeciwko krztuścowi u 3 787 osób,
- przeciwko poliomyelitis u 3 70 osób,
- przeciwko odrze, śwince i różyczce u 221 osób,
- przeciwko zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* u 2 926 osób,
- przeciwko zakażeniom *Haemophilus influenzae typu b* u 138 osób,
- przeciwko ospie wietrznej u 5 882 osób,
- przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby, WZW typu B u 5 938 osób,
- przeciwko tężcowi 5 686 osób.

Obowiązkowe szczepienia poekspozycyjne wykonane w 2024 roku wg wieku od 0 do ≥ 30 r.ż.:

- przeciwko wściekliźnie 643 osób,
- przeciwko błonicy 26 osób,
- przeciwko tężcowi 27 198 osób.

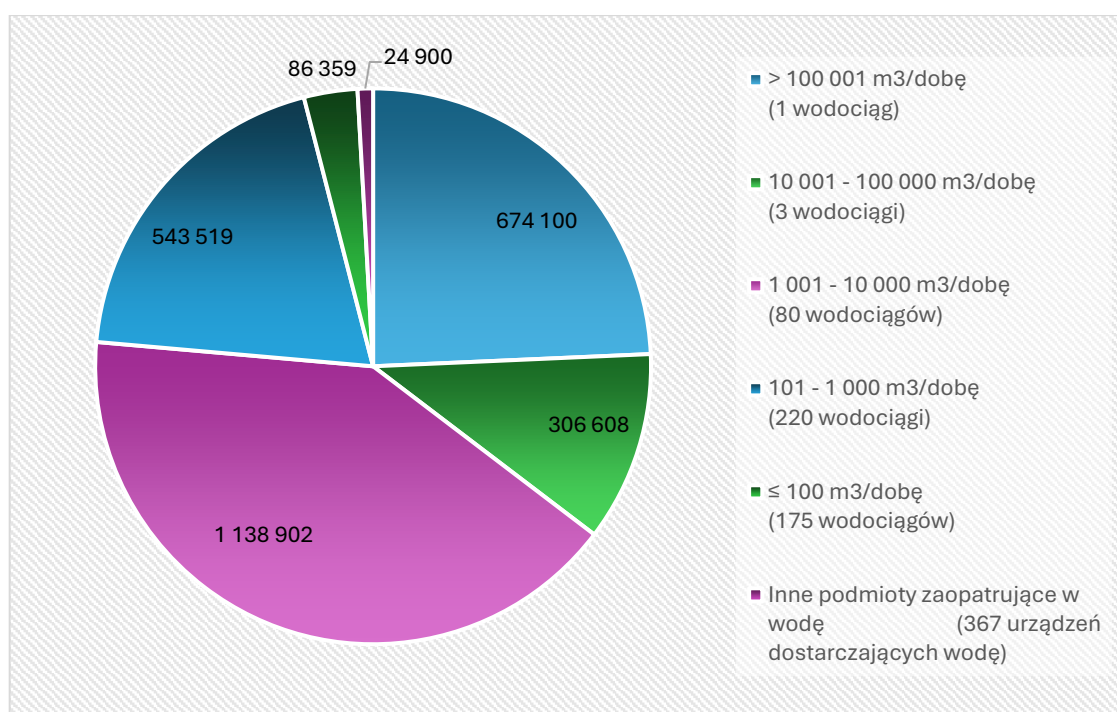

Zaopatrzenie w wodę pitną

3. OCENA ZAOPATRZENIA W WODĘ DO SPOŻYCIA

Na obszarze województwa dolnośląskiego, według ewidencji, znajduje się ogółem 479 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, dostarczających wodę 2 749 488 mieszkańcom Dolnego Śląska oraz 367 urządzeń dostarczających wodę zarządzanych przez tzw. inne podmioty, zaopatrujące w wodę 24 900 osób.

Nadzór organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest m.in. poprzez weryfikację prowadzonej wewnętrznej kontroli jakości wody przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz przez podmioty dostarczające lub wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnych ujęć w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego, lub w podmiotach działających na rynku spożywczym, wykorzystujących wodę, a także poprzez wykonywanie badań jakości wody zgodnie z ustalonym przez organy PIS województwa dolnośląskiego planem działania na dany rok.

Wykres 1. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia (w przedziałach produkcji wody) oraz przez inne podmioty zaopatrujące w wodę.

3.1 WODOCIĄGI SIECIOWE

W powyższym przedziale produkcji wody zewidencjonowane są 3 wodociągi sieciowe, które zlokalizowane są w: Jeleniej Górze, Legnicy i Wałbrzychu. Wodociągi zaopatrują w wodę do spożycia ogółem 306 608 mieszkańców ww. miejscowości, jak i mieszkańców niektórych miejscowości ościennych.

Wodociąg Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji „WODNIK” Sp. z o.o. w Jeleniej Górze dostarcza wodę łącznie do 75 300 mieszkańców Jeleniej Góry, gminy Stara Kamienica (strefa zaopatrzenia Wojcieszce) oraz gminy Janowice Wielkie (strefa zaopatrzenia Komarno).

Wodociąg Legnickiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Legnicy zaopatruje mieszkańców miasta Legnica oraz gmin: Miłkowice, Kunice, Legnickie Pole i Krotoszyce – łącznie 106 271 osób.

Wodociąg Wałbrzyskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałbrzychu zaopatruje w wodę mieszkańców miast: Wałbrzych, Szczawno-Zdrój, Jedlina-Zdrój i większą część Boguszowa-Gorc oraz mieszkańców wsi: Struga, Lubomin, Jabłów, Stare i Nowe Bogaczowice, Gostków, Chwaliszów i Cieszów w gminie Stare Bogaczowice, Jaczków, Witków, Czarny Bór i Grzędy w gminie Czarny Bór, Rybnica Leśna, Kamionka i Unisław Śląski w gminie Mieroszów oraz Dziećmorowice, Nowa Wieś i Olszynec w gminie Walim. Razem około 125 037 osób.

Wodociągi te zostały ocenione na koniec 2024 r. jako dostarczające wodę odpowiadającą wymaganiom ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

3.1.1 Wodociągi w przedziale produkcji wody 1 001 – 10 000 m³/dobę

Według ewidencji Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych na obszarze województwa dolnośląskiego znajduje się 80 wodociągów sieciowych zaopatrujących w wodę 1 138 902 osób. W wyniku prowadzonej kontroli jakości wody dostarczanej przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni stwierdzali warunkową przydatność wody lub brak przydatności wody, w wodociągach wskazanych w poniższej tabeli. W dwóch przypadkach obowiązuje zgoda na odstępstwo od wymaganej jakości wody.

Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa wodociągu	Stwierdzona jakość wody	Przekroczony parametr
1	karkonoski	Szklarska Poręba	Szklarska Poręba	warunkowa przydatność	glin
2	karkonoski	Karpacz	Karpacz	warunkowa przydatność	glin, chloroform
3	kłodzki	Stronie Śląskie	Stronie Śląskie	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli
4	lwówecki	Gryfów Śląski	Gryfów Śląski	warunkowa przydatność	mangan
5	milicki	Milicz	Milicz	warunkowa przydatność	mangan
6	trzebnicki	Trzebnica	Bychowo	brak przydatności	bakteria grupy coli
7	wrocławski	Sobótka	Świątniki	warunkowa przydatność	twardość ogólna
8	wrocławski	Długołęka	Siedlec	odstępstwo	chloridazon - desfenyl
9	wrocławski	Siechnice	Groblice	odstępstwo	chloridazon - desfenyl
10	wrocławski	Siechnice	Groblice	warunkowa przydatność	mętność, żelazo, mangan
11	ząbkowicki	Ziębice	Ziębice	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli
12	ząbkowicki	Bardo i Kamieniec Ząbkowicki	Kamieniec Ząbkowicki	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli

Tabela 6. Wodociągi w przedziale produkcji wody 1 001 – 10 000 m³/dobę, w których okresowo stwierdzano warunkową przydatność wody / brak przydatności wody/odstępstwo.

3.1.2 Wodociągi w przedziale produkcji wody 101 – 1 000 m³/dobę

W tym przedziale produkcji wody w ewidencji PSSE znajduje się 220 wodociągów sieciowych, zaopatrujących w wodę 543 520 mieszkańców. W wyniku prowadzonych kontroli jakości wody we wszystkich wodociągach warunkową przydatność wody lub brak przydatności wody do spożycia stwierdzano w wodociągach wskazanych w poniższej tabeli. W jednym przypadku obowiązuje zgoda na odstępstwo od wymaganej jakości wody.

Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa dolnośląskiego w 2024 r.

L.p.	Powiat	Gmina	Nazwa wodociągu	Stwierdzona jakość wody	Przekroczony parametr
1	karkonoski	Stara Kamienica	Stara Kamienica-Kromnów	warunkowa przydatność	mętność, mangan, glin, pH, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C
2			Kopaniec	warunkowa przydatność	pH
3		Jelenia Góra	Jelenia Góra	warunkowa przydatność	żelazo
4		Podgórzyn	Sosnówka	warunkowa przydatność	pH
5	kłodzki	Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki	brak przydatności	<i>Clostridium perfringens</i>
6	lubański	Siekierczyn	Siekierczyn	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i>
7		Świeradów-Zdrój	Wrzos	brak przydatności	bakterie grupy coli, enterokoki, <i>Clostridium perfringens</i>
				warunkowa przydatność	mętność, pH, glin
8			Teresa, Brunon, Stefan	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , enterokoki
				warunkowa przydatność	mętność
9			Bronka Czecha	warunkowa przydatność	mangan, pH
10			Łużyca	warunkowa przydatność	mętność, glin, chloroform
11		Olszyna	Olszyna	warunkowa przydatność	pH
12			Olszyna Dolna	warunkowa przydatność	pH
13		Platerówka	Zalipie	warunkowa przydatność	azotany
14	lubiński	Ścinawa	Ścinawa	warunkowa przydatność	mangan
15	lwówecki	Mirsk	Mirsk	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , enterokoki
16	milicki	Krośnice	Grabownica	warunkowa przydatność	jon amonowy, mangan
warunkowa przydatność				bakterie grupy coli	
17			Bukowice	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli
18			Kuźnica Czeszycka	warunkowa przydatność	mangan
19		Milicz	Gądkowice	brak przydatności	enterokoki, bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C

Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa wodociągu	Stwierdzona jakość wody	Przekroczony parametr
20	oleśnicki	Oleśnica	Jenkowice	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli
21		Syców	Komorów	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli, mangan
22		Dziadowa Kłoda	Miłowice	warunkowa przydatność	mangan
23	polkowicki	Chocianów	Chocianów	warunkowa przydatność	żelazo
24	strzeliński	Strzelin	Dankowice	warunkowa przydatność	mangan, żelazo, mętność
25		Wiązów	Wiązów	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C
26		Borów	Jaksin	brak przydatności	bakterie grupy coli
27	średzki	Malczyce	Malczyce	warunkowa przydatność	mętność
28		Miękinia	Brzezina	warunkowa przydatność	żelazo, mangan
29			Miękinia	warunkowa przydatność	chlor wolny
30		Środa Śląska	Rzeczyca	brak przydatności	bakterie grupy coli, enterokoki
31	świdnicki	Marcinowice	Marcinowice	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , enterokoki
32	wałbrzyski	Mieroszów	Sokołowsko	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , enterokoki
33	wołowski	Wołów	wodociąg zakładowy Zakładu Karnego	warunkowa przydatność	mangan, jon amonu
34	wrocławski	Siechnice	Suchy Dwór	warunkowa przydatność	mętność, żelazo, mangan
				brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i>
35			PPO Siechnice	odstępstwo	chloridazon - desfenyl
36	ząbkowicki	Ziębice	Starczówek	brak przydatności	bakterie grupy coli
37	zgorzelecki	Węgliniec	Węgliniec	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli
38		Zawidów	Zawidów	warunkowa przydatność	mętność

Tabela 7. Wodociągi w przedziale produkcji wody 101 – 1 000 m³/dobę, w których okresowo stwierdzano warunkową przydatność wody / brak przydatności wody/odstępstwo.

3.1.3 Wodociągi o produkcji wody $\leq 100 \text{ m}^3/\text{dobę}$

Spośród 175 wodociągów o wskazanej produkcji wody państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni woj. dolnośląskiego stwierdzali warunkową przydatność wody lub brak przydatności wody do spożycia w wodociągach wskazanych w tabeli poniżej. W jednym przypadku obowiązuje zgoda na odstępstwo od wymaganej jakości wody.

Wodociągi w tym przedziale produkcji wody dostarczały wodę 86 359 mieszkańcom Dolnego Śląska.

Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa wodociągu	Stwierdzona jakość wody	Przekroczony parametr
1	dzierżoniowski	Niemcza	Stasin	brak przydatności	ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C, bakterie grupy coli, enterokoki
2	kamienogórski	Lubawka	Paprotki	brak przydatności	bakterie grupy coli
3	lubański	Świeradów-Zdrój	Malachit	warunkowa przydatność	ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C
4		Leśna	Złotniki Lubańskie	warunkowa przydatność	mangan
5		Lubań	Mściszów	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i>
6	lubiński	Lubin	MCZ	brak przydatności	ołów
7	lwówecki	Wleń	Bystrzyca	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli
8		Lubomierz	Janice	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli
9	milicki	Krośnice	Łazy	warunkowa przydatność	mangan
10		Cieszków	Grzebielin	brak przydatności	enterokoki
11			Nowy Folwark	warunkowa przydatność	mangan, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C
				brak przydatności	enterokoki
12	polkowicki	Polkowice	Guzice	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i>
13	wałbrzyski	Mieroszów	Mieroszów - strefa Golińsk	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i>
			Mieroszów - strefa Nowe Siodło	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i>
		Czarny Bór	Borówno	warunkowa przydatność	żelazo, mętność
			Grzędy Górne	warunkowa przydatność	pH, mętność
16	wołowski	Wińsko	Turzany	brak przydatności	enterokoki
				odstępstwo	chloridazon - desfenyl

Tabela 8. Wodociągi w przedziale produkcji wody $\leq 100 \text{ m}^3/\text{dobę}$, w których okresowo stwierdzano warunkową przydatność wody / brak przydatności wody/odstępstwo.

Stwierdzana przez właściwych państwowych inspektorów sanitarnych warunkowa przydatność wody do spożycia w zakresie parametru bakterie grupy coli, dotyczy tylko takich przypadków, gdy:

- liczba bakterii grupy coli jest < 10 jtk (NPL) w 100 ml wody,
- w badanej próbce wody wykluczono obecność *Escherichia coli* i enterokoków,
- stwierdzone niezgodności uznano za nieistotne, niestwarzającą zagrożenia dla życia i zdrowia,
- jednocześnie podjęto odpowiednie działania naprawcze (§ 21 ust. 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi).

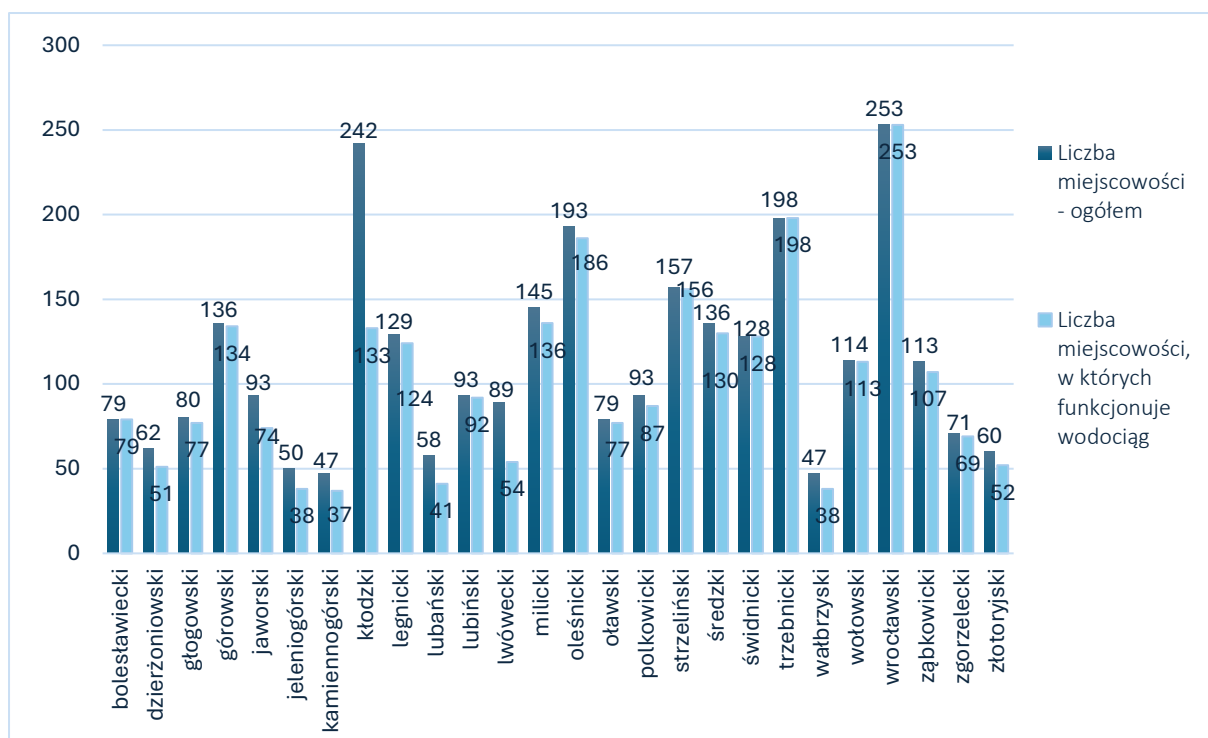
Ponadto w przypadkach pogorszenia się mikrobiologicznej jakości wody, w tym stwierdzanego braku przydatności wody do spożycia, zarządcy wodociągów i urządzeń wodociągowych podejmowali niezwłoczne działania naprawcze mające na celu doprowadzenie jakości wody do stanu spełniającego wymagania sanitarne.

3.2 INNE PODMIOTY ZAOPATRUJĄCE W WODĘ

W ewidencji PSSE woj. dolnośląskiego znajduje się łącznie 367 urządzeń, zarządzanych przez tzw. inne podmioty, dostarczających wodę do 24 900 osób. Jakość wody oceniono w 204 urządzeniach. Postępowania administracyjne prowadzone przez właściwych państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych dotyczyło warunkowej przydatności wody do spożycia (33 postępowania) oraz stwierdzenia braku przydatności wody (14 postępowań).

3.3 ZWODOCIĄGOWANIE MIEJSCOWOŚCI

Jak wynika z posiadanych przez PIS woj. dolnośląskiego danych, odsetek miejscowości (miasta, wsie, osady, kolonie, przysiółki) Dolnego Śląska, w których funkcjonują wodociągi sieciowe stanowi 90,5% ogółu miejscowości, a odsetek liczby ludności zaopatrywanej w wodę wodociągową wynosi 95,6% ogółu mieszkańców województwa (2 874 496- stan na 30.06.2024 roku).

Wykres 2. Liczba miejscowości (miasta, wsie, osady, kolonie, przysiółki), w których funkcjonuje wodociąg, w rozbięciu na powiaty.

3.4 CIEPŁA WODA W INSTALACJACH WODOCIĄGOWYCH

Kontrola jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii *Legionella* sp. pozwalająca na ocenę wewnętrznej instalacji wodociągowej (poza siecią wodociągową) realizowana jest poprzez pobieranie próbek ciepłej wody w budynkach użyteczności publicznej, m.in., przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, oraz w budynkach zamieszkania zbiorowego, w których, w trakcie ich użytkowania, wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

W związku z zagrożeniami, jakie niesie za sobą występowanie bakterii z rodzaju *Legionella* sp. w wodzie, w wewnętrznych instalacjach wodociągowych szczególnie w ciepłej wodzie użytkowej GIS zalecił wzmożenie nadzoru nad jakością ciepłej wody i zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi związanego z funkcjonowaniem instalacji wentylacyjno-klimatyzacyjnej.

W 2024 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego, zgodnie z poleceniem Głównego Inspektora Sanitarnego, dalej prowadzą wzmożony nadzór sanitarny w obiektach wysokiego ryzyka występowania bakterii z rodzaju *Legionella* sp., w tym nad instalacjami wewnętrznymi oraz ww. systemami.

Łącznie z instalacji wodociągowej ciepłej wody w ww. obiektach (m.in. szpitalach, domach pomocy społecznej, hotelach lub innych obiektach hotelarskich, zakładach opiekuńczo-leczniczych, zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, sanatoriach, placówkach z całodobową opieką, itp.) pobrano 1 360 (PIS+POD) próbek wody, z zaplanowanych do pobrania 1 449 próbek,

89 próbek nie udało się pobrać z uwagi na zmiany organizacyjne w obrębie jednostek, podmiotów (np.: podmiot zawiesił działalność, obiekt został zlikwidowany, nie wykonano badań z przyczyn technicznych lub ze względu na działania związane z powodzią). Z 1 360 pobranych próbek wody 1 184 próbki wykazały prawidłową jakość ciepłej wody, w 108 próbkach stwierdzono średnie skażenie instalacji wodociągowej ciepłej wody, a w 60 próbkach wysokie skażenie (43 próbki w 8 szpitalach; 3 próbki w 1 hotelu; 7 próbek w 2 DPS; 5 próbek w 1 Hali sportowej; 2 próbki w 1 placówce opiekuńczo-wychowawczej), bardzo wysokie skażenie wykazano w 8 próbkach w 1 ze szpitali. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę pobranych próbek w wybranych grupach obiektów.

W szpitalach dolnośląskich (w tym jednodniowych i uzdrowiskowych) jakość ciepłej wody kontrolowano 176 razy. Łącznie pobrano 679 próbek wody stwierdzając prawidłową jakość ciepłej wody w 565 próbkach. Natomiast skażenie instalacji wodociągowej ciepłej wody bakteriami z rodzaju *Legionella* sp. w stopniu: średnim stwierdzono w 9 szpitalach (63 próbki), natomiast w stopniu wysokim w 6 placówkach szpitalnych (43 próbki). W 1 szpitalu odnotowano skażenia instalacji ciepłej wody w stopniu bardzo wysokim (8 próbek). Stwierdzone skażenia instalacji w szpitalach często miało charakter punktowy i dotyczyło 1 lub 2 pobranych próbek ciepłej wody w obiekcie. Każdorazowo zarządcy szpitali podejmowali niezwłoczne działania naprawcze oraz wykonywane były badania wody sprawdzające czy nastąpiło skuteczne obniżenie liczby bakterii do wymaganego poziomu.

Jakość ciepłej wody została skontrolowana w 33 domach pomocy społecznej. Do badań laboratoryjnych pobrano łącznie 149 próbek wody (w tym 115 przez organy PIS). Przeprowadzone badania laboratoryjne wykazały w 24 domach pomocy społecznej prawidłową jakość ciepłej wody (123 próbki). W 6 obiektach (19 próbek), stwierdzono średnie skażenie instalacji wodociągowej ciepłej wody, a w 2 obiektach (7 próbek) wysokie skażenie.

W każdym z tych obiektów zarządcy podejmowali niezwłoczne działania naprawcze w celu poprawy jakości wody - obniżenia liczby bakterii z rodzaju *Legionella* sp. do wymaganego poziomu, po których zakończeniu zostały wykonane badanie kontrolne.

W zakładach opiekuńczo-leczniczych oraz zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych jakość ciepłej wody skontrolowano w 19 obiektach, pobierając łącznie 110 próbek ciepłej wody (w tym 43 próbki przez organy PIS). Przeprowadzone analizy laboratoryjne wykazały we wszystkich skontrolowanych obiektach prawidłową jakość ciepłej wody.

Próbki wody do badań w kierunku oznaczania bakterii z rodzaju *Legionella* sp. pobrano w 26 hotelach – łącznie 79 próbek ciepłej wody (w tym 50 próbek przez organy PIS). W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych w przypadku jednego (4 próbki) hotelu stwierdzono skażenie instalacji ciepłej wody w stopniu średnim i w jednym na poziomie wysokim (3 próbki). Badania pobranych próbek zobowiązywały zarządców obiektów do doprowadzenia jakości ciepłej wody do zgodności z obowiązującymi przepisami. Jakość ciepłej wody w pozostałych hotelach była prawidłowa.

W powyższych przypadkach, po otrzymaniu informacji o nieprawidłowej jakości ciepłej wody, państwowi inspektorzy sanitarni podejmowali niezwłoczne działania w celu przekazania

informacji o wynikach badań oraz zobowiązywali zarządców obiektów do doprowadzenia jakości ciepłej wody do zgodności z obowiązującymi wymaganiami.

Jakość ciepłej wody została sprawdzona również w 4 schroniskach i 49 innych obiektach noclegowych. Do badań laboratoryjnych pobrano łącznie 118 próbek wody. W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych 100 próbek wykazało prawidłową jakość ciepłej wody. W 14 próbkach stwierdzono skażenie instalacji ciepłej wody w stopniu średnim i w 4 na poziomie wysokim.

W roku 2024 pobrane zostały również próbki ciepłej wody użytkowej w ramach prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w sprawie stwierdzonego przypadku zachorowania na legionellozę u mieszkańców w powiatach: legnickim, ząbkowickim, zgorzeleckim.

Dodatkowo pobierane były próbki ciepłej wody użytkowej nie ujęte w harmonogramie kontroli na 2024 r., w obiektach nowych i funkcjonujących, w związku ze zgłoszonymi wnioskami oraz w ramach kontroli sprawdzających po wydanych decyzjach i podejmowanych przez zarządców obiektów działaniach korygujących.

W ramach raportowania informacji o przekroczeniach bakterii *Legionella* sp. w wewnętrznych systemach wodociągowych na terenie woj. dolnośląskiego w 2024 roku stwierdzono przekroczenia w 295 próbkach wody w 116 obiektach (161 próbek – skażenie średnie, 116 próbek – skażenie wysokie, 14 próbek skażenie bardzo wysokie)

W trakcie kontroli sanitarnych obiektów prowadzono działania edukacyjne ukierunkowane na profilaktykę w zakresie eksploatacji wewnętrznych systemów.

3.5 UJĘCIA DLA WÓD DO SPOŻYCIA

Na obszarze woj. dolnośląskiego w 2024 r. zewidencjonowano ogółem 1022 ujęcia wód wykorzystywanych na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Większość stanowią ujęcia podziemne - 933, a pozostałe - 89 to ujęcia powierzchniowe.

Ujęcia zasilane wodą powierzchniową występują na terenie następujących 13 powiatów: dzierżoniowskiego(4), jaworskiego(2), jeleniogórskiego(37), kamiennogórskiego(4), kłodzkiego(21), legnickiego(1), lubańskiego(8), świdnickiego(2), wałbrzyskiego(6), wrocławskiego(1), ząbkowickiego(1), zgorzeleckiego(1) oraz złotoryjskiego(1). Ujęcia te w znaczącej większości położone są na potokach górskich.

Spośród 49 ujęć powierzchniowych, ocenionych pod względem spełnienia wymagań rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglугi Śródlądowej z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1747), 4 ujęcia zakwalifikowano do najwyższej kategorii A1.

Nadal najliczniejszą grupę ujęć wody stanowią ujęcia należące do kategorii A2 – 37 ujęć, w których stwierdzono podwyższone wartości jednego, dwóch lub kilku parametrów jakości wody, głównie parametrów mikrobiologicznych, takich jak: bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, enterokoki, oraz fizykochemicznych: barwa (w 1 ujęciu), azotany (w 2 ujęciach), odczyn (pH) w 4 ujęciach oraz BZT5 (w 1 ujęciu).

Następne 3 ujęcia wody powierzchniowej zakwalifikowano do kategorii A3, ze względu na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych (w 2 ujęciach) i/lub fizykochemicznych: manganu (w 1 ujęciu), tlenu rozpuszczonego i azotu *Kjeldahla* (w 1 ujęciu), manganu i tlenu rozpuszczonego (w 1 ujęciu).

Pozostałe 5 ujęć wody powierzchniowej nie kwalifikowało się do żadnej z ww. kategorii, z tym, że w trzech ujęciach tylko jeden zbadany parametr był poza kategorią A3, tj. odczyn (pH), tlen rozpuszczony oraz ChZT, natomiast w czwartym ujęciu dwa parametry były poza kategorią A3 tj. tlen rozpuszczony i azot Kjeldahla, natomiast w piątym ujęciu poza kategorią A3 znalazły się następujące parametry: rozpuszczone lub emulgowane węglowodory (ekstrahujące się eterem naftowym), zawiesiny, ChZT oraz bakterie grupy coli.

3.6 JAKOŚĆ WODY - POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa dolnośląskiego w ramach sprawowanego nadzoru nad jakością wody dokonała łącznie 1 342 kontrole wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę zarządzanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i urządzeń dostarczających wodę zarządzanych przez inne podmioty zaopatrujące w wodę.

Postępowanie administracyjne związane z nadzorem nad jakością wody dotyczyło, m.in., niewłaściwej jakości wody z urządzeń wodociągowych (warunkowej przydatności, braku przydatności, odstępstwa od wymaganej jakości wody), jak również niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego urządzeń wodociągowych zarządzanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz przez inne podmioty zaopatrujące w wodę.

W związku z powyższym organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały 582 decyzje administracyjne, w tym 257 decyzji merytorycznych, 46 decyzji prolongujących wykonanie obowiązków, 279 decyzji płatniczych oraz nałożono 7 mandatów na kwotę 1 400 złotych.

3.7 BADANIA JAKOŚCI WODY - POWÓDŹ WRZESIEŃ 2024

W związku z wystąpieniem na terenie województwa dolnośląskiego powodzi we wrześniu 2024 r., podczas której doszło do zniszczeń w infrastrukturze wodociągowej, a także do podtopienia/zalania studni przydomowych, PPIS we współpracy z DPWIS we Wrocławiu podejmowali działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wody przeznaczonej do spożycia, w szczególności wzmogli nadzór nad jakością wody wodociągowej. W przypadkach stwierdzenia parametrów wody niezgodnych z wymaganiami sanitarnymi PPIS niezwłocznie powiadamiali lokalne jednostki samorządowe, które informowały konsumentów wody o nieprawidłowej jakości wody, zapewniały mieszkańcom wodę z alternatywnych źródeł wody

i niezwłocznie podejmowali działania mające na celu doprowadzenie jakości wody do zgodnej z wymaganiami sanitarnymi.

Na terenie województwa dolnośląskiego w 14 powiatach na 72 wodociągach wystąpiły incydenty „powodziowe”. Na 35 wodociągach wystąpiły przerwy w dostawie wody z powodu zalania 34 ujęć wody ze 153 (zalne 23 studnie, tereny ujęć, zniszczenie infrastruktury dystrybucyjnej np. zalanie hydroforni, zerwanie części wodociągu, ujęcia wody podziemne i powierzchniowe zlokalizowane w lesie zostały uszkodzone przez wody płynące- uszkodzone i odsłonięte dreny, zalana filtrowania, podmyte rurociągi). Najwięcej szkód wystąpiło w powiatach kłodzkim, lwóweckim, wałbrzyskim, karkonoskim i ząbkowickim. Pod koniec października 2024 r. woda we wszystkich wodociągach dotkniętych powodzią spełniała wymagania sanitarne.

W związku z powodzią zgłoszono potrzebę przebadania 1354 studni przydomowych z 13 powiatów tj.: bolesławieckiego – 2, dzierzoniowskiego – 57, karkonoskiego – 121, kamiennogórskiego – 4, kłodzkiego – 694, legnickiego – 5, lubańskiego – 29, lwóweckiego – 173, oławskiego – 2, świdnickiego – 63, wałbrzyskiego – 56, ząbkowickiego – 31, złotoryjskiego – 117. W związku z powyższym, zgodnie z zaleceniami DPWIS we Wrocławiu, PPIS podjęli działania informacyjno-edukacyjne, rekomendując jednostkom samorządowym sporządzenie wykazów studni wskazanych do badań laboratoryjnych wody. Zgodnie z zaleceniami studnie przed pobraniem próbek wody miały być odpowiednio przygotowane pod względem sanitarno-technicznym i miały stanowić jedyne źródło wody do spożycia w danym gospodarstwie domowym. Na koniec 2024 r. pobrano i zbadano wodę ze 1 104 studni, których zdezynfekowanie i przygotowanie do poborów wody potwierdziły jednostki samorządowe. Ogółem wykonano 18 656 oznaczeń. Otrzymane wyniki wykazały, że woda z 784 studni nie spełniała wymagań sanitarnych (głównie w zakresie mikrobiologicznym), a w pozostałych 320 studniach była odpowiedniej jakości. Przekroczenia dopuszczalnej wartości dotyczyły w szczególności bakterii grupy coli, enterokoków kałowych, bakterii *Escherichia coli*, *Clostridium perfringens*, mętności, azotanów, zapachu, jonu amonowego. Na rok 2025 zaplanowano kontynuację pobrania i badania kolejnych próbek wody z ww. studni.

4. STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY MIEJSCOWOŚCI

4.1 MIEJSCOWOŚCI I TERENY REKREACYJNE

W roku sprawozdawczym 2024, analogicznie jak w roku 2023, stan sanitarno-porządkowy większości miast i terenów wiejskich był dobry. W większości przypadków obiekty użyteczności publicznej utrzymywane były w zadowalającym stanie sanitarno-porządkowym. Place zabaw wyposażono w tabliczki informujące o zakazie palenia, zakazie wprowadzania zwierząt i zakazie spożywania napojów alkoholowych. W miejscowościach zamontowane są również urządzenia (fontanny, poidełka) udostępniające wodę wodociągową do bezpośredniego spożycia przez ludzi.

Wniesione do PPIS wnioski o podjęcie działań interwencyjnych dotyczyły, m.in. złego stanu techniczno-sanitarnego budynków i lokali mieszkalnych, występowania gołębi, gryzoni i owadów na terenie nieruchomości, złej jakości wody przeznaczonej do spożycia, miejsc i pojemników na odpady komunalne. Sprawy z zakresu kompetencji innych organów przekazywano do załatwienia, według właściwości.

Skontrolowano 477 terenów rekreacyjnych. Wydano 11 decyzji administracyjnych. Nieprawidłowości stwierdzono w powiecie milickim i ząbkowickim. Uchybienia dotyczyły m.in. nieprawidłowego stanu technicznego niektórych urządzeń, konieczności odmalowania oraz wymiany uszkodzonego sprzętu zabawowego, armatury grzewczej, stanu ławek przy boisku. W dwóch piaskownicach piasek był zanieczyszczony mikrobiologicznie. W celu usunięcia stwierdzonych uchybień wydano ogółem 11 decyzji merytorycznych.

We wrześniu 2024 roku w związku z incydem powodziowym na terenie części powiatów wystąpiły nieprawidłowości sanitarne na terenach ogólnodostępnych w miastach i na terenach wiejskich. Stanowiły one zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Działania podejmowane przez władze lokalne w zakresie usuwania skutków powodzi w okresie kilku tygodni zapewniły utrzymanie prawidłowego stanu bezpieczeństwa sanitarnego.

4.2 USTĘPY PUBLICZNE

W ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego znajduje się 155 ustępów publicznych. W 2024 r. skontrolowano 93 obiekty. Stan higieniczno-porządkowy obiektów nie budził większych zastrzeżeń. W obiektach zapewniony był płyn dezynfekcyjny do rąk, dokonywano dezynfekcji sprzętów, przedmiotów oraz powierzchni. Nieprawidłowości stwierdzono m.in. w dwóch ustępach publicznych w Legnicy oraz w dwóch ustępach we Wrocławiu. Przeprowadzone kontrole sanitarne wykazały, m.in., brudne ściany i sufit z ubytkami, wyeksploatowaną armaturę sanitarną, brudne pojemniki na szczotki, brudną glazurę na ścianach i podłodze. Właściwi miejscowo PPIS wydali decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego. Stan sanitarny ustępów publicznych w 2024 r. ocenia się ogółem jako dobry.

5. OBIEKTY REKREACJI WODNEJ

5.1 PŁYWALNIE KRYTE

W roku 2024 na terenie województwa dolnośląskiego nadzorem sanitarnym objętych było ogółem 148 pływalni: krytych, odkrytych i mieszanych (kryto-odkrytych).

Według ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się ogółem 114 pływalni krytych, w tym 13 parków wodnych zlokalizowanych na terenie następujących powiatów: bolesławieckiego (2), kłodzkiego (3),

lubańskiego (1), milickiego (1), oleśnickiego (1), polkowickiego (1), strzelińskiego (1), średzkiego (1), wałbrzyskiego (1) oraz wrocławskiego (1).

W 2024 r. skontrolowano 110 pływalni krytych, w tym 13 parków wodnych (łącznie przeprowadzono 152 kontrole sanitarne). W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy Państwowej Inspekcji Sanitarnej stwierdzili zły stan: higieniczno-sanitarny i techniczny w 3 obiektach (w tym w 1 parku wodnym), tylko higieniczno-sanitarny w 2 obiektach, tylko techniczny w 4 obiektach (w tym w 1 parku wodnym).

W okresach funkcjonowania pływalni ich zarządcy realizowali kontrolę wewnętrzną i dokumentowali jakość wody zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 roku w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. W większości przypadków badania wody były przeprowadzane systematycznie w ciągu całego roku, zgodnie z ustalonym harmonogramem na 2024 rok przez zarządcę obiektu, a także przed wydaniem zbiorczej rocznej oceny pobieranej przez organy inspekcji sanitarnej. Sporadycznie zdarzały się przypadki pogorszenia się mikrobiologicznej lub fizykochemicznej jakości wody. W takich przypadkach zarządca obiektu wdrażał działania naprawcze oraz wykonywał kontrolne badanie wody.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonały zbiorczej rocznej oceny jakości wody na pływalniach w zakresie spełnienia wymagań, o których mowa w § 2 ww. rozporządzenia. W roku ubiegłym wydanych zostało 112 zbiorczych rocznych ocen wody na pływalniach krytych, tylko w przypadku 1 pływalni jakość wody oceniono jako nieodpowiadającą wymaganiom.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Pływalnie kryte w tym parki wodne	171	51	5	41	2	800

Tabela 9. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Pływalnie kryte, w tym parki wodne.

5.2 PŁYWALNIE ODKRYTE

W ewidencji organów PIS woj. dolnośląskiego znajdują się 23 pływalnie odkryte. Skontrolowano 22 pływalnie, przeprowadzając 39 kontroli obiektów z tej grupy. Kontrole sanitarne wykazały, że większość pływalni odkrytych zostało właściwie przygotowanych do sezonu letniego. W niektórych przypadkach stwierdzano (okresowo) niewłaściwą jakość wody w nieckach basenowych. W takich przypadkach zarządca obiektu wdrażał działania naprawcze oraz wykonywał kontrolne badanie wody.

W roku ubiegłym wydano 23 zbiorcze roczne oceny wody na pływalniach odkrytych, oceniając wodę jako odpowiadającą wymaganiom w 22 ocenianych obiektach. W przypadku 1 pływalni jakość wody oceniono jako nieodpowiadającą wymaganiom.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Pływalnie odkryte	39	5	0	11	0	0

Tabela 10. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Pływalnie odkryte.

5.3 PŁYWALNIE MIESZANE

W ewidencji organów PIS woj. dolnośląskiego znajduje się 11 pływalni mieszanych (kryto-odkrytych), w tym 1 park wodny zlokalizowany na terenie powiatu trzebnickiego. Skontrolowane wszystkie pływalnie nie wykazały nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych lub technicznych. W ramach nadzoru sanitarnego jak i kontroli wewnętrznej prowadzone były badania wody basenowej. W niektórych przypadkach stwierdzano (okresowo) niewłaściwą jakość wody w nieckach basenowych. W takich przypadkach zarządca obiektu wdrażał działania naprawcze oraz wykonywał kontrolne badanie wody.

W 2024 roku Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni ocenili pływalnie mieszane, wydając zbiorcze roczne oceny jakości wody dla 10 pływalni. Obiekty zostały ocenione jako odpowiadające wymaganiom, określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 roku w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Pływalnie mieszane	27	13	0	21	0	0

Tabela 11. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Pływalnie mieszane.

5.4 KĄPIELISKA

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne Rada Gminy określa corocznie, w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego, sezon kąpielowy, który obejmuje okres między 1 czerwca a 30 września, oraz wykaz kąpielisk na terenie gminy lub na polskich obszarach morskich przyległych do danej gminy. Natomiast utworzenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli wymaga zgłoszenia wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta właściwemu ze względu na planowaną lokalizację tego miejsca.

Na terenie województwa dolnośląskiego w sezonie letnim 2024 r. udostępnionych było 19 kąpielisk śródlądowych, których listę zamieszczono w tabeli poniżej. Kąpieliska były odpowiednio oznakowane tablicami informacyjnymi, stan sanitarno-higieniczny obiektów (toalety, szatnie, przebieralnie, plaże) na terenie kąpielisk nie budził zastrzeżeń. Wykonane w ramach kontroli urzędowej badania jakości wody przed otwarciem sezonu były prawidłowe. Organizatorzy kąpielisk w ramach kontroli wewnętrznej prowadzili badania jakości wody

przeznaczonej do kąpiel. W sezonie letnim tylko w przypadku jednego kąpieliska zarządca akwenu podjął decyzję o zamknięciu obiektu – kąpieliska przy ul. Królewieckiej we Wrocławiu (w dniu 07.08.2024 r.), ze względu na wizualne pogorszenie jakości wody (podejrzenie pojawienia się sinic). Obiekt był już nieczynny do końca sezonu kąpielowego.

Internetowy serwis kąpieliskowy prowadzony przez Główny Inspektorat Sanitarny w sezonie kąpielowym 2024 był na bieżąco aktualizowany na podstawie danych raportowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organizatorów kąpielisk na obszarze województwa dolnośląskiego.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Kąpieliska	48	0	0	0	0	0

Tabela 12. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Kąpieliska.

5.5 MIEJSCA WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI

Na terenie województwa dolnośląskiego w sezonie letnim 2024 r. udostępnione były 4 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpiel (MWdK), wymienione w tabeli nr 13.

Obiekty zostały właściwie przygotowane do sezonu letniego. Plaże i tereny rekreacyjne uporządkowano i zaopatrzone w dostateczną ilość pojemników na odpady. Zapewniono dostęp do toalet. Stan sanitarny i porządkowy kontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Tak jak w latach ubiegłych obiekty były oznakowane tablicami informacyjnymi. Organizatorzy miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpiel przeprowadzali badania jakości wody pod kątem jej przydatności do kąpiel przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego oraz w trakcie sezonu. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpiel	7	0	0	0	0	0

Tabela 13. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpiel.

5.6 BASENY

W 2024 r. przeprowadzono 189 kontroli basenów znajdujących się na terenie województwa dolnośląskiego. Większość obiektów oceniono pozytywnie zarówno pod względem stanu sanitarnego, jak i jakości wody. W niektórych przypadkach stwierdzano

(okresowo) niewłaściwą jakość wody w nieckach basenowych. W takich przypadkach zarządca obiektu wdrażał działania naprawcze oraz wykonywał kontrolne badanie wody.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Baseny	189	7	3	11	0	0

Tabela 14. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Baseny.

5.7 PLAŻE

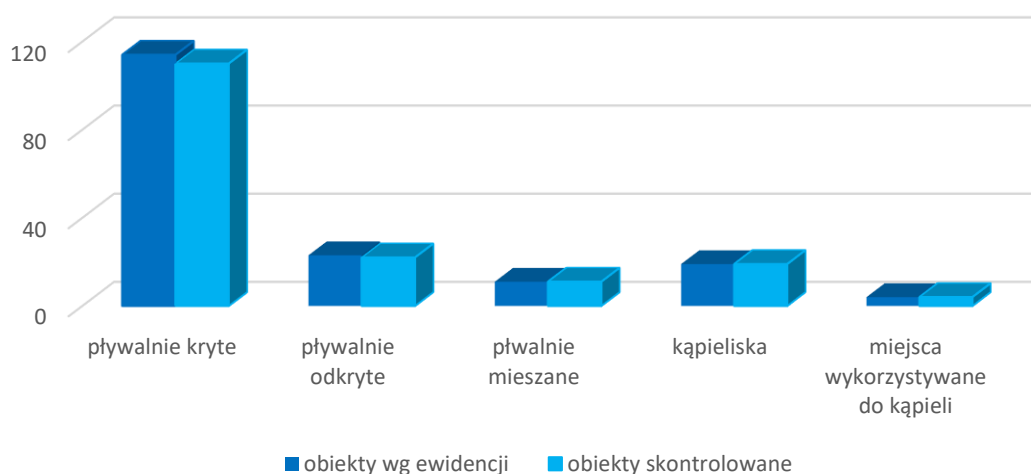
W 2024 r. przeprowadzono 6 kontroli plaż znajdujących się w powiatach: legnickim, strzelińskim i wrocławskim. Kontrole tych obiektów wykazały, że plaże były uporządkowane, wyposażone w pojemniki na odpady komunalne, a także posiadały dostęp do toalet skanalizowanych lub przenośnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie utrzymania właściwego stanu sanitarnego plaż.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Plaże	6	0	0	0	0	0

Tabela 15. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Plaże.

5.8 PODSUMOWANIE

W 2024 r. przeprowadzono 484 kontrole obiektów rekreacji wodnej i plaż. Wydano 73 decyzje merytoryczne. Ogólny stan sanitarny obiektów rekreacji wodnej w 2024 r. ocenia się jako dobry.

Wykres 3. Liczba skontrolowanych obiektów rekreacji wodnej w stosunku do ilości obiektów zewidencjonowanych.

6. OBIEKTY DZIAŁAJĄCE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

6.1 DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie woj. dolnośląskiego znajduje się 68 domów pomocy społecznej. W 2024 r. skontrolowano 61 obiektów z tej grupy. W części skontrolowanych obiektów stwierdzono uchybienia sanitarno-higieniczne dotyczące m.in. uszkodzonej wykładziny podłogowej, uszkodzonych powłok malarskich, zniszczonej armatury sanitarnej, przechowywania brudnej bielizny. Właściwi miejscowo PPIS wydali decyzje administracyjne. Przeprowadzono również badania ciepłej wody w kierunku bakterii z rodzaju *Legionella* sp. Przekroczenie dopuszczalnej liczby bakterii stwierdzono w kilku obiektach. Niezwłocznie podjęto działania naprawcze w celu wyeliminowania nieprawidłowości. Stan sanitarny DPS ocenia się ogółem jako dobry.

6.2 INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie woj. dolnośląskiego znajduje się 55 innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Część z nich funkcjonuje jako domy dziennego pobytu. Skontrolowano 37 obiektów sanitarnych z tej grupy. Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, urządzeń i sprzętu skontrolowanych obiektów był dobry.

6.3 PLACÓWKI ZAPEWNIAJĄCE CAŁODOBOWĄ OPIEKĘ I NOCLEGOWNIE

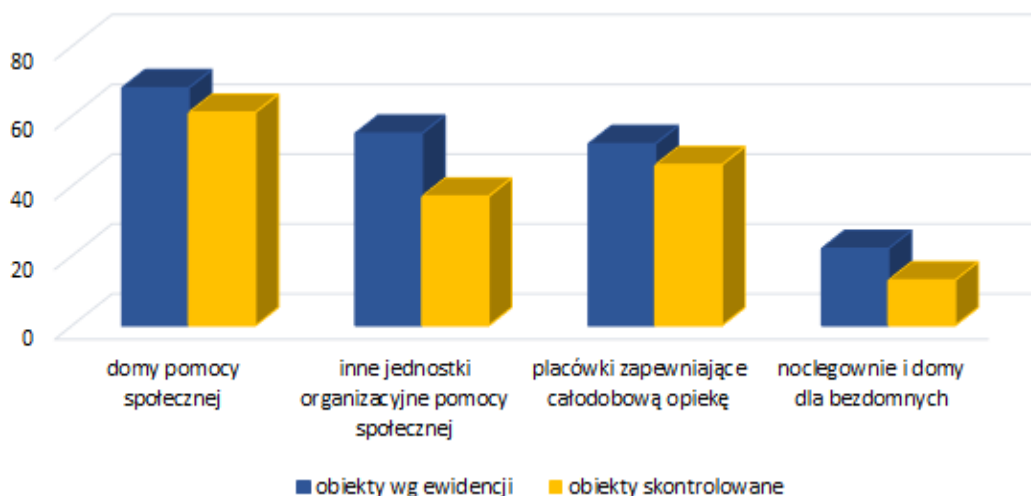
W 2024 r. na terenie woj. dolnośląskiego funkcjonowało 52 obiekty zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku. Skontrolowano 46 obiektów tej grupy. Odnotowane nieprawidłowości dotyczyły złego stanu sanitarno-technicznego obiektu w tym nieprawidłowej wentylacji w pomieszczeniach, zniszczonych wykładzin podłogowych, brudnych ścian i sufitów, zniszczonych urządzeń sanitarnych. Właściwi miejscowo PPIS wszczęli postępowanie administracyjne.

Według ewidencji PSSE na terenie woj. dolnośląskiego znajdują się 22 noclegownie. W 2024 r. skontrolowano 13 obiektów z tej grupy. W czasie kontroli sanitarnych stwierdzono m.in. występowanie pluskiew, niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń noclegowych, sanitariatów, zniszczone schody na klatce schodowej. Właściwi PPIS wszczęli postępowanie administracyjne i wydali decyzje merytoryczne.

Stan większości skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

6.4 PODSUMOWANIE

W 2024 r. PPIS nadzorowali ogółem 197 obiektów działających w ramach pomocy społecznej. Skontrolowano 157 obiektów. Wydano 24 decyzje administracyjne. Ogółem stan sanitarny obiektów pomocy społecznej ocenia się jako dobry.

Wykres 4. Liczba skontrolowanych obiektów działających w ramach pomocy społecznej w stosunku do liczby obiektów zewidencjonowanych w 2024 r.

7. OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI HOTELAERSKIE

7.1 HOTELE

W 2024 roku w ewidencji PSSE znajdowało się 324 hotele. Skontrolowano 219. Większość skontrolowanych obiektów oceniono pozytywnie. W niektórych obiektach z tej grupy nadal zlokalizowane są punkty pobytowe dla obywateli Ukrainy. Najczęściej występujące nieprawidłowości związane były m.in. z niewłaściwym stanem sanitarno-technicznym ścian, sufitów w pomieszczeniach obiektów, nieprawidłowym sposobem przechowywania czystej pościeli, brakiem segregacji pościeli czystej i brudnej, brakiem opisu środków czystości w języku polskim, brakiem opracowanych procedur postępowania.

W hotelach badano również ciepłą wodę w kierunku bakterii z rodzaju *Legionella*. Przekroczenie dopuszczalnej liczby bakterii stwierdzono w kilku hotelach.

W przypadkach stwierdzonych uchybień sanitarnych właściwi miejscowo PPIS wszczęli postępowania administracyjne i wydali decyzje administracyjne. Zastosowano również grzywnę w drodze mandatu karnego. Kontrole sprawdzające przeprowadzone w obiektach potwierdzały usunięcie nieprawidłowości.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Hotele	231	21	1	26	1	400

Tabela 16. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Hotele.

7.2 MOTELE I PENSJONATY

W 2024 roku w ewidencji PSSE województwa dolnośląskiego znajdowało się 3 motele i 86 pensjonatów. Skontrolowano 2 motele i 49 pensjonatów. Wydano 10 decyzji zobowiązujących zarządców do przedstawienia do wglądu wyniku badania wody ciepłej w zakresie parametru *Legionella* sp. w instalacji wewnętrznej budynku zamieszkania zbiorowego. Stan sanitarny moteli i pensjonatów ocenia się jako dobry.

7.3 KEMPINIGI, DOMY WYCIECZKOWE, SCHRONISKA I POLA BIWAKOWE

Według ewidencji PSSE na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się 20 kempingów i 7 domów wycieczkowych. Skontrolowano 10 kempingów i wszystkie domy wycieczkowe. Stan sanitarno-porządkowy oraz techniczny tych obiektów oceniono jako dobry.

7.4 SCHRONISKA I POLA BIWAKOWE

Na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się ogółem 35 schronisk i pól biwakowych. Skontrolowano 26 obiektów. Pod względem stanu sanitarnego i technicznego obiekty oceniono jako dobre.

7.5 INNE OBIEKTY

Według ewidencji PSSE na terenie województwa znajduje się 1 417 obiektów z tej grupy (m.in. ośrodki wypoczynkowe i szkoleniowe, pokoje gościnne, hotele pracownicze, hostele, gospodarstwa agroturystyczne). W 2024 r. skontrolowano 562 obiekty. Większość obiektów oceniono pozytywnie. W czasie kontroli obiektów m.in. na terenie powiatów: karkonoskiego, legnickiego, milickiego, wałbrzyskiego stwierdzono uchybienia, m.in. nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny ścian i sufitów, brodzików w kabinach prysznicowych, zniszczoną stolarkę okienną. W niektórych obiektach odnotowano również nieprawidłowe warunki przechowywania bielizny czystej. W ww. przypadkach właściwi PPIS wszczęli postępowania administracyjne i wydali decyzje. Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono również uchybienia sanitarne dotyczące stanu porządkowego obiektu. Osoby odpowiedzialne zostały ukarane mandatem karnym.

W obiektach tej grupy badano również ciepłą wodę w zakresie parametru *Legionella* sp. Stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku badania jakości wody ciepłej w zakresie oznaczenia bakterii *Legionella* sp. oraz przekroczeń przedmiotowego parametru w ciepłej wodzie. Wydano decyzje nakazujące wykonanie obowiązku przedstawienia dokumentu potwierdzającego właściwą jakość wody ciepłej (np. w powiecie dzierzoniowskim, karkonoskim, milickim, wałbrzyskim, ząbkowickim).

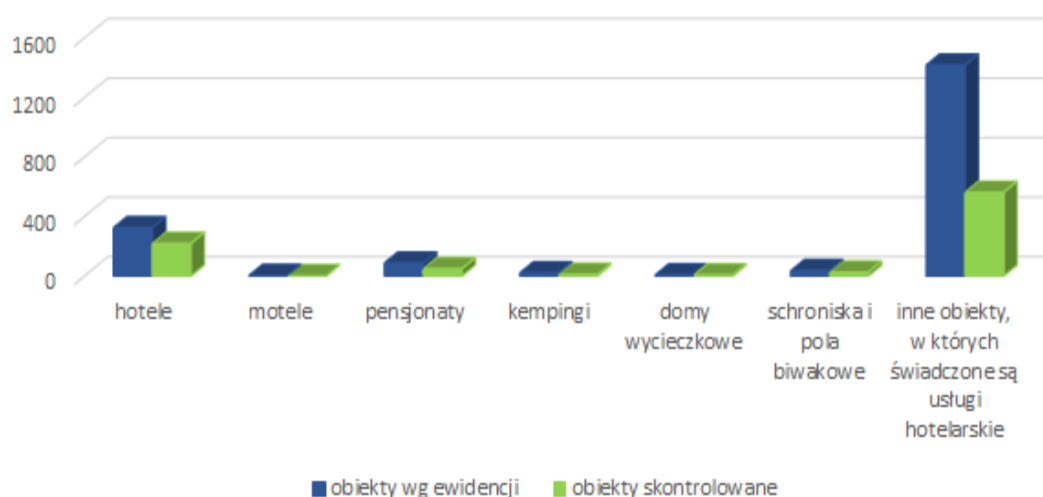
Stan sanitarno-techniczny pozostałych skontrolowanych obiektów był zadowalający.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Inne obiekty	603	115	14	119	6	1000

Tabela 17. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Inne obiekty.

7.6 PODSUMOWANIE

W 2024 r. PPIS nadzorowali ogółem 1 892 obiektów tej grupy. Skontrolowano 875 obiektów. Ogółem stan sanitarny obiektów pomocy społecznej ocenia się jako dobry.

Wykres 5. Liczba skontrolowanych obiektów świadczących usługi hotelarskie w stosunku do liczby obiektów zewidencjonowanych w 2024 r.

8. ZAKŁADY ŚWIADCZĄCE USŁUGI UPIĘKSZAJĄCE CIAŁO

8.1 ZAKŁADY FRYZJERSKIE

Na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się 2 469 zakładów fryzjerskich. Skontrolowano 883 zakłady. W większości skontrolowanych obiektów pomieszczenia zakładów były utrzymane w należyтым stanie sanitarno-porządkowym. Stwierdzone uchybienia techniczne dotyczyły w szczególności niewłaściwego stanu przedmiotów stanowiących wyposażenie zakładu, złego stanu technicznego ścian i/lub sufitów w zakładzie, niewłaściwej wentylacji, braku odrębnego stanowiska mycia rąk oraz mycia narzędzi wielokrotnego użytku. Stwierdzone uchybienia sanitarno-higieniczne dotyczyły m.in. braku nieprawidłowych warunków przechowywania czystej bielizny, brudnych narzędzi i przyborów fryzjerskich, braku środków do dezynfekcji narzędzi. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami właściwi miejscowo PPIS wszczynali postępowanie administracyjne lub nakładali grzywny w drodze

mandatu karnego, celem doprowadzenia zakładów do właściwego stanu sanitarnego. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarno-technicznego i usunięcie bieżących uchybień sanitarnych.

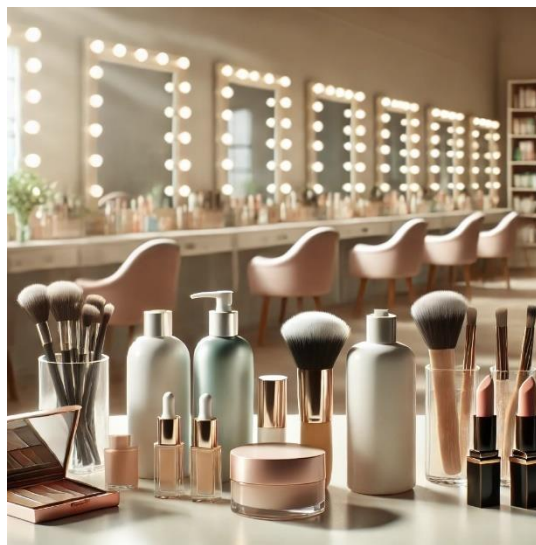
Na koniec 2024 r. stan sanitarny większości zakładów fryzjerskich należy ocenić jako dobry.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Zakłady fryzjerskie	603	115	14	119	6	1 000

Tabela 18. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r.

8.2 ZAKŁADY KOSMETYCZNE

W ewidencji PSSE woj. dolnośląskiego znajduje się 2 114 zakładów kosmetycznych. Skontrolowano 1 032 zakłady. Stwierdzone podczas kontroli sanitarnych uchybienia sanitarno-higieniczne dotyczyły m.in.: braku opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi podczas wykonywania czynności powodujących naruszenie ciągłości tkanek ludzkich, braku odpowiedniej sterylizacji, braku mikrobiologicznego sprawdzenia skuteczności procesu sterylizacji w autoklawie, złego stanu sanitarno-higienicznego stanowiska pracy, urządzeń i wyposażenia zakładu, niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego ścian, niewłaściwego sposobu postępowania ze sprzętem wielokrotnego użytku, przeterminowanych środków dezynfekcyjnych. Stwierdzone uchybienia techniczne dotyczyły, np. złego stanu technicznego ścian w zakładzie, braku odrębnego stanowiska mycia rąk oraz mycia narzędzi wielokrotnego użytku. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami właściwi miejscowo PPIS wszczynali postępowania administracyjne lub nakładali grzywny w drodze mandatu karnego. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarno-technicznego i usunięcie bieżących uchybień sanitarnych.

W 2024 roku do PSSE w Lubinie wpłynął jeden wniosek dotyczący działalności solarium tj. udostępniania solarium nieletnim i reklamowania usług. Kontrola wykazała, że działalność jest reklamowana w mediach społecznościowych, w związku z czym PPIS w Lubinie wszczął postępowanie administracyjne. Prowadzący działalność w krótkim czasie wycofał z mediów wszystkie reklamy. Ponowna kontrola nie wskazała żadnych uchybień.

Na koniec 2024 roku stan sanitarny większości zakładów kosmetycznych należy ocenić jako dobry.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Zakłady kosmetyczne	1 044	32	2	44	22	6 650

Tabela 19. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Zakłady kosmetyczne.

8.3 ZAKŁADY TATUAŻU

W ewidencji PSSE woj. dolnośląskiego znajduje się 129 zakładów tatuażu. Skontrolowano 77 zakładów. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono m.in. nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami, brak kontroli biologicznej procesu sterylizacji co najmniej raz w roku, brak oznakowania komór zlewozmywaka zgodnie z jego przeznaczeniem (jedna komora do mycia rąk, druga komora do napełniania wody do celów gospodarczych), brak zapewnienia wszystkim kosmetykom etykiety w języku polskim, brak pojemnika na zużyte rękawiczki jednorazowe, brak procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, niewłaściwy stan sanitarno-techniczny posadzki oraz drzwi na sali obsługi klienta, brak wentylacji wspomaganej mechanicznie w toalecie, brak zwrotu „Mieszanina do stosowania w tatuażach lub makijażu permanentnym”. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami właściwi miejscowo PPIS wszczynali postępowania administracyjne lub nakładali grzywny w drodze mandatu karnego.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Zakłady tatuażu	79	1	0	3	2	1 000

Tabela 20. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Zakłady tatuażu.

8.4 ZAKŁADY ODNOWY BIOLOGICZNEJ

Ogółem w ewidencji PSSE znajduje się 447 zakładów odnowy biologicznej. Skontrolowano 178 zakładów. Stan sanitarny większości obiektów z tej grupy był dobry. Stwierdzone uchybienia sanitarno-techniczne dotyczyły m.in. powierzchni sprzętu do poprawy kondycji fizycznej, łóżka do masażu. Ponadto stwierdzono m.in. brak oznakowania zastępczej butelki na środek dezynfekcyjny (brak nazwy środka i jego daty ważności), brak posiadania zaświadczenia o odbiorze lamp przez firmę serwisową, brak oznakowania pomieszczenia tablicami z pisemną i graficzną informacją o zakazie palenia wyrobów tytoniowych, nowatorskich wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych. W kilku obiektach stwierdzono również nieprawidłowości dotyczące braku wykonania badań ciepłej wody

użytkowej, a także przekroczenie dopuszczalnej liczby *Legionella* sp. w wodzie pobranej z pryszniców.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami właściwi miejscowo PPIS wszczynali postępowania administracyjne.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Zakłady odnowy biologicznej	190	9	0	9	0	0

Tabela 21. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Zakłady odnowy biologicznej.

8.5 ZAKŁADY POZOSTAŁE

W ewidencji PSSE woj. dolnośląskiego znajduje się 509 zakładów świadczących łącznie więcej niż jedną z usług fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej, tatuażu. Skontrolowano 234 zakłady. Stwierdzone uchybienia sanitarne dotyczyły m.in. braku opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi podczas wykonywania czynności powodujących naruszenie ciągłości tkanek ludzkich, braku zapewnienia prawidłowych warunków przechowywania jednorazowej bielizny, braku zapewnienia właściwych środków do mycia i dezynfekcji narzędzi, używania artykułów kosmetycznych zgodnie z ustawą o produktach kosmetycznych, niezapewnienia prawidłowego znakowania pakietów sterylizacyjnych, niewłaściwej segregacji odzieży osobistej i ochronnej, braku raportu z biologicznej kontroli procesu sterylizacji w autoklawie, braku aktualnej dokumentacji zdrowotnej personelu. Wykazano także uchybienia w zakresie utrzymania czystości i stanu technicznego mebli oraz pomieszczeń. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami właściwi miejscowo PPIS wszczynali postępowania administracyjne lub nakładali grzywny w drodze mandatu karnego.

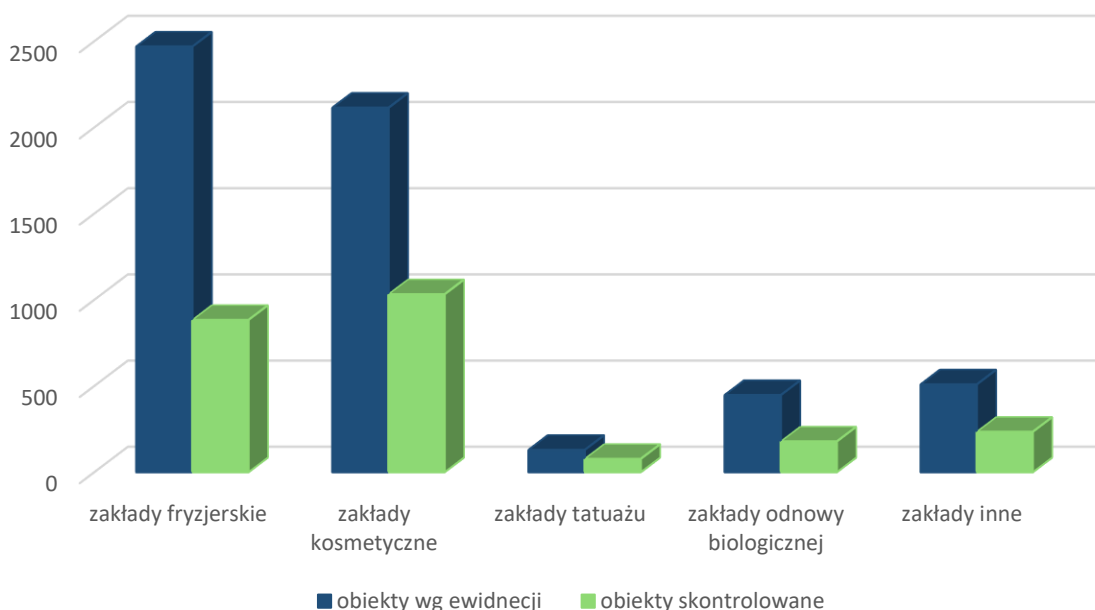
Ogółem stan sanitarny obiektów, w których świadczone są łącznie usługi upiększające ciało był dobry.

Grupa obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Inne zakłady	240	10	0	12	2	700

Tabela 22. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Inne zakłady.

8.6 PODSUMOWANIE

W 2024 roku PPIS nadzorowali 5 668 zakładów. Skontrolowano 2 404 zakłady, w których świadczone są łącznie usługi upiększające ciało. Ogółem stan sanitarny tych obiektów należy uznać jako dobry.

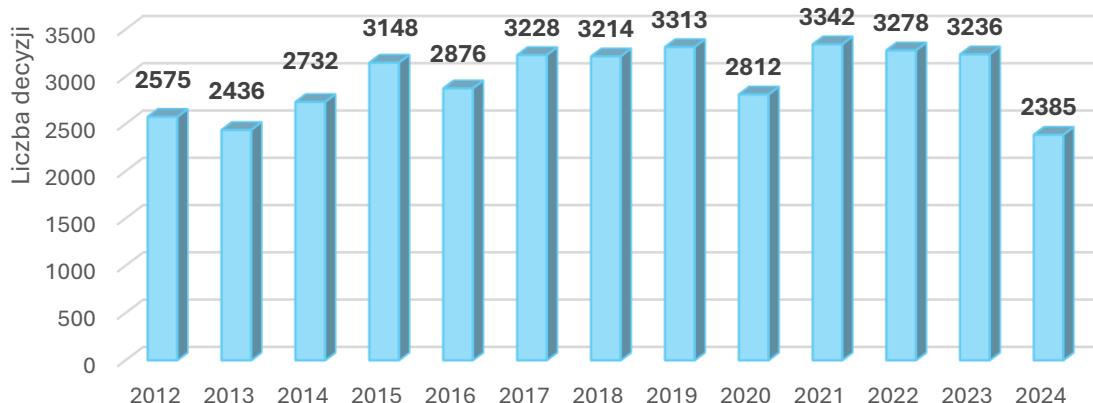

Wykres 6. Liczba skontrolowanych obiektów świadczących usługi upiększające ciało w stosunku do liczby obiektów zewidencjonowanych w 2024 r.

9. CMENTARZE, DOMY PRZEDPOGRZEBOWE I EKSHUMACJE

Na terenie województwa, wg ewidencji PSSE, zlokalizowanych jest 886 cmentarzy i 91 domów przedpogrzebowych. W 2024 r. skontrolowano 182 cmentarze i 65 domów przedpogrzebowych. W większości przypadków tereny cmentarzy były prawidłowo zagospodarowane i utrzymywane w należytym stanie sanitarnym.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zły stan sanitarno-techniczny stwierdzono m.in. na cmentarzu w powiecie kłodzkim, lwóweckim, milickim i średzkim. Stwierdzone uchybienia dotyczyły niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń sanitarnych, zniszczonego ogrodzenia obiektu. Nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny stwierdzono również w niektórych domach przedpogrzebowych w powiatach karkonoskim, lwóweckim, trzebnickim, strzelińskim i złotoryjskim. Stwierdzone uchybienia dotyczyły niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń (zniszczone powłoki podłogowe, ściany i sufity), nieprawidłowego stanu sanitarnego (brudne pomieszczenia, brak dezynfekcji, nieprawidłowe postępowanie z odpadami komunalnymi). Właściwi miejscowo PPIS wszczęli postępowania administracyjne w celu usunięcia uchybień. Ponadto w 2024 r. PPIS wydali 2 385 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji.

Wykres 7. Liczba decyzji administracyjnych wydanych przez PPIS woj. dolnośląskiego w sprawach dotyczących przeprowadzenia ekshumacji w latach 2012-2024.

10. STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW

Na terenie woj. dolnośląskiego znajdują się 4 593 inne obiekty. Do tej grupy zaliczono m.in. obiekty sportowe, obiekty kulturalne, targowiska, urzędy, apteki, pralnie, stacje paliw, parkingi, miejsca postojowe oraz baseny. Skontrolowano 1084 obiekty. Wydano 11 decyzji merytorycznych. Większość obiektów oceniono pozytywnie pod względem stanu sanitarnego.

W trakcie roku sprawozdawczego PPIS dokonywali również kontroli aresztów i zakładów karnych. Stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

PPIS prowadzili także kontrole sanitarne obiektów przejętych pod nadzór sanitarny od Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Przykładowo na Posterunku Policji w powiecie zgorzeleckim prowadzone jest postępowanie administracyjne w związku ze złym stanem technicznym schodów wejściowych do budynku posterunku.

Ponadto PPIS woj. dolnośląskiego prowadzili bieżące kontrole obiektów sportowych. Przykładowo PPIS w Polkowicach wydał decyzję administracyjną w związku z nieprawidłowościami na Stadionie Miejskim w Polkowicach, które dotyczyły powierzchni ścian, sufitów pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, nieprawidłowego funkcjonowania instalacji wentylacyjnej, zapewnieniem bieżącej wody w urządzeniach sanitarnych. W trakcie kontroli Stadionu Miejskiego w Brzegu Dolnym (powiat wołowski) stwierdzono zły stan sanitarno-

techniczny ściany w pomieszczeniu szatni wolnostojącej. Wydano decyzję administracyjną oraz decyzję opłatową. Wystosowano również pismo do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Wołowie informujące o złym stanie technicznym budynku. Podczas kontroli Stadionu Olimpijskiego we Wrocławiu stwierdzono brak wyników badania wody ciepłej użytkowej w kierunku występowania bakterii z rodzaju *Legionella* sp. wydano decyzję administracyjną oraz decyzję płatniczą.

Podczas kontroli w pralniach najczęstsze uchybienia dotyczyły złego stanu sanitarnego powierzchni ścian i sufitów.

W związku z wnioskami mieszkańców na uciążliwość sąsiadów oraz zły stan sanitarny ich mieszkania przeprowadzono kontrole lokali mieszkalnych i części wspólnych w budynkach wielolokalowych. Przykładowo PPIS w Lubinie wydał decyzję nakazującą poprawę warunków sanitarnych i przeprowadzenie zabiegów dezynsekcji, a następnie dwie decyzje prolongujące termin wykonania obowiązków, a także jedną decyzję w sprawie odmowy zmiany terminu wykonania obowiązków przez właściciela lokalu mieszkalnego. Ze względu na niewywiązywanie się właścicieli lokali mieszkalnych z obowiązków wynikających z decyzji, PPIS w Lubinie wystawił tytuł wykonawczy oraz nałożył 4 postanowienia o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia.

11. OBIEKTY OBSŁUGI PASAŻERSKIEJ

11.1 DWORCE KOLEJOWE I AUTOBUSOWE

Według ewidencji PSSE na terenie województwa znajduje się 131 dworców PKP i stacji kolejowych. W 2024 roku skontrolowano 61 obiektów. W stosunku do 2 dworców (dworzec PKP w Głogowie i Legnicy) PPIS wydali decyzje prolongujące wykonie obowiązków. Przedłużono termin usunięcia nieprawidłowości sanitarno-technicznych na Dworcu PKP w Głogowie (dotyczyło stanu sanitarno-technicznego peronów) oraz na Dworcu PKP w Legnicy w związku ze stanem sanitarno-technicznym sufitu w pomieszczeniach.

Podczas kontroli stwierdzono uchybienia stanu sanitarno-technicznego dla przystanku osobowego na dworcu PKP w Bardzie (poczekalnia i przejścia dla pieszych), tj.: pofalowana, nierówna powierzchnia kładki przy torze nr 2 (miejscami zbutwiałe elementy, częściowe ubytki desek), zacieki na suficie, łuszcząca się powłoka malarska ścian wraz z ubytkami w poczekalni. W związku z powyższym wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję administracyjną nakazującą usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Stan sanitarno-techniczny pozostałych skontrolowanych obiektów z tej grupy nie budził zastrzeżeń. Należy ocenić, że na przestrzeni ostatnich lat stan sanitarny dworców uległ znacznej poprawie.

Według ewidencji organów PIS na terenie województwa znajduje się 16 dworców autobusowych. W 2024 roku skontrolowano 12 obiektów. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień sanitarnych.

11.2 WIATY PRZYSTANKOWE

W 2024 r. przeprowadzono 97 kontroli wiat przystankowych. Stan sanitarny większości obiektów w porównaniu do roku ubiegłego uległ poprawie. Najczęściej występujące uchybienia dotyczyły brudnych wiat przystankowych (oklejone, ze śladami graffiti), brudne, zakurzone tablice i osłonki na rozkładach jazdy, brudne pojemniki na odpady komunalne, zaśmiecone tereny przystanków, uszkodzone ławki. Do zarządców wiat wystosowano pisma zobowiązujące do doprowadzenia obiektów do właściwego stanu sanitarnego. W kilku przypadkach stwierdzono brak informacji o zakazie palenia tytoniu. Zarządcy zobowiązali się do kontrolowania przystanków i umieszczania właściwego oznakowania dotyczącego zakazu palenia tytoniu. Oznakowania są notorycznie niszczone przez wandalów.

11.3 PORTY LOTNICZE

Na terenie woj. dolnośląskiego zlokalizowany jest jeden port lotniczy. Port Lotniczy we Wrocławiu posiada poczekalnie dla podróżnych, węzły sanitarne, oddzielne dla personelu i podróżnych, pomieszczenia dla funkcjonariuszy Straży Granicznej. Wydzielono także pomieszczenia sanitarne dla osób chorych lub podejrzanych o zachorowanie na chorobę zakaźną o znaczeniu epidemicznym. W obiekcie przygotowane są schematy postępowania w sytuacjach kryzysowych, dotyczących podejrzenia lub wystąpienia ataku bioterrorystycznego lub choroby zakaźnej o znaczeniu epidemicznym.

W 2024 roku przeprowadzono 1 kontrolę portu lotniczego oraz 1 kontrolę Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. Stan sanitarny obiektów nie budził zastrzeżeń.

11.4 PRZYSTANIE

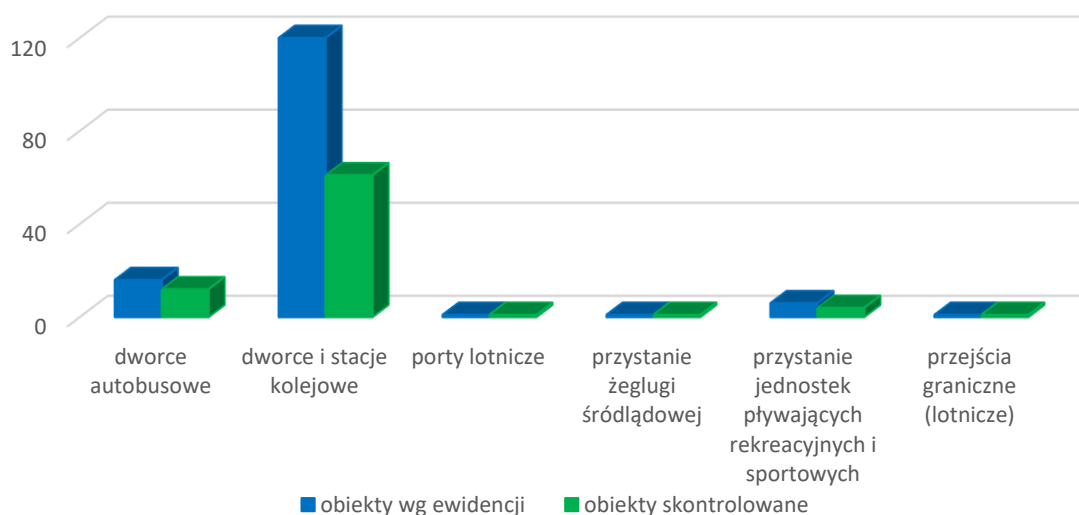
Według ewidencji PSSE na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się 7 przystani zlokalizowanych we Wrocławiu, w Urazie (powiat trzebnicki), w Bardzie (powiat ząbkowicki – 2 przystanie), w Głogowie i w Wąsoszu (powiat górowski). W 2024 r. objęto nadzorem sanitarnym przystań śródlądową w Ścinawie nad rzeką Odrą (powiat lubiński). W 2024 r. przeprowadzono 5 kontroli obiektów. Stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

11.5 PRZEJŚCIA GRANICZNE

W ewidencji PPIS we Wrocławiu znajduje się 1 przejście graniczne – lotnicze przy ul. Skarżyńskiego 38 we Wrocławiu. W 2024 roku przeprowadzono 1 kontrolę. Stan sanitarny obiektu bez zastrzeżeń.

11.6 PODSUMOWANIE

W ewidencji PSSE znajduje się 157 obiektów obsługi pasażerskiej. W 2024 r. skontrolowano 80 obiektów. Ogółem stan sanitarny obiektów z tej grupy ocenia się jako dobry.

Wykres 8. Liczba skontrolowanych obiektów obsługi podróżnych w stosunku do liczby obiektów zewidencjonowanych w 2024 r.

12. ŚRODKI TRANSPORTU

W 2024 roku na terenie województwa dolnośląskiego objęto kontrolą 391 środków transportu osobowego. Skontrolowano m.in. 131 samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. W czasie kontroli w zakładzie pogrzebowym w powiecie strzelińskim stwierdzono brak prawidłowego oznakowania samochodów z przeznaczeniem do przewozu zwłok. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w wszczął postępowanie administracyjne. Skontrolowano 157 autobusów komunikacji publicznej i autobusów turystycznych. Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych pojazdów był prawidłowy.

Skontrolowano 58 środków transportu miejskiego (tramwaje) na terenie miasta Wrocławia. Podczas kontroli stan higieniczno-sanitarny oraz techniczny kontrolowanych pojazdów był dobry.

Stan sanitarny środków transportu osobowego ocenia się jako dobry.

13. PODMIOTY LECZNICZE

13.1 SZPITALE

Według ewidencji w 2024 r. na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonowało 86 szpitali, w tym szpitali jednego dnia 21. Przeprowadzono 237 kontroli sanitarnych tych obiektów. Ogólnie część obiektów z tej grupy nadal nie spełnia wymagań, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą, a prowadzone w tym zakresie postępowania administracyjne są przedłużane z uzasadnionych powodów. Podczas kontroli przeprowadzanych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego stwierdzano przede wszystkim nieprawidłowości dotyczące złego stanu sanitarno-technicznego sufitów, ścian i podłóg w pomieszczeniach obiektów, a także wyposażenia (mebli) i urządzeń sanitarnych. Poza tym w niektórych obiektach stwierdzono m.in.: niedostosowanie pomieszczeń do obowiązujących wymagań np. brak wydzielonych zespołów pomieszczeń oddziałów specjalistycznych dla dzieci, brak izolatek i pomieszczeń sanitarno-higienicznych dla opiekunów na oddziałach dziecięcych, brak dostępu do łóżek z trzech stron, brak wentylacji w pomieszczeniach, w których jest wymagana zwiększona wymiana powietrza, nieprawidłowości w postępowaniu z czystą i brudną bielizną (brak środków transportu wewnętrznego, niezamykana przestrzeń ładunkowa, brak wydzielonych miejsc na oddziałach do składowania brudnej odzieży roboczej personelu). Ponadto w kilku obiektach z tej grupy stwierdzono nieprawidłowości w zakresie systemu kontroli zakażeń szpitalnych. Nieprawidłowości stwierdzono m.in. w następujących obiektach:

- Zespół Opieki Zdrowotnej Szpital Św. Łukasza w Bolesławcu, ul. Jeleniogórska 4,
- Głogowski Szpital Powiatowy Sp. z o.o., Głogów, ul. Kościuszki 15,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Kowarach, ul. Sanatoryjna 15,
- Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji i Ortopedii Sp. z o.o. w Kamiennej Górze, ul. J. Korczaka 1,
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Kłodzku, ul. Szpitalna 1A,
- Bystrzyckie Centrum Zdrowia w Bystrzycy Kłodzkiej, ul. Okrzei 49,
- Specjalistyczne Centrum Medyczne im. Jana Pawła II S.A. w Polanicy-Zdroju, ul. Jana Pawła II 2,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Łużyckie Centrum Medyczne w Lubaniu Sp. z o.o., ul. Zawidowska 4,
- „PJ-MED” Szpital Rehabilitacyjny w Lubomierzu, Popielówek 1,
- Powiatowy Zespół Szpitali w Oleśnicy, ul. Armii Krajowej 1,
- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Świdnicy - Regionalny Szpital Specjalistyczny „Latawiec”, ul. Leśna 27-29,

- „Mikulicz” Sp. z o.o., Szpital im. Jana Mikulicza-Radeckiego w Świebodzicach, ul. M. Skłodowskiej Curie 3-7,
- Szpital im. Św. Jadwigi Śląskiej w Trzebnicy, ul. Prusicka 53/55 (placówka szpitala w Żmigrodzie),
- Specjalistyczny Szpital im. dra A. Sokołowskiego w Wałbrzychu, ul. Sokołowskiego 4 i ul. Batorego 4,
- Powiatowe Centrum Medyczne w Wołowie Sp. z o.o., ul. Inwalidów Wojennych 26 (w restrukturyzacji),
- Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Lubiążu, ul. Mickiewicza 1,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu, ul. Koszarowa 5,
- „Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego” sp. z o.o. we Wrocławiu, Wybrzeże J. Conrada-Korzeniowskiego 18,
- Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. J. Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu, ul. Borowska 213 gdzie stwierdzono znaczną dekapitalizację w obiektach przy ul. M. Curie-Skłodowskiej 50/52 we Wrocławiu, z uwagi na ich zabytkowy charakter, stąd deklaracja o przeniesieniu działalności do innej lokalizacji, w szpitalu prowadzone są relokacje oddziałów oraz tworzenie centrów specjalistycznych,
- Dolnośląskie Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii we Wrocławiu, pl. L. Hirszfelda 12 – podmiot nie zrealizował zaplanowanych działań w zakresie dostosowania pomieszczeń do obowiązujących wymagań prawnych, gdyż zostały one ograniczone z uwagi na budowę nowego szpitala onkologicznego we Wrocławiu.

W związku z powyższym właściwi PPIS wszczynali postępowania administracyjne i wydawali decyzje administracyjne.

W kilku obiektach tej grupy m.in. w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Legnicy, ul. Iwaszkiewicza 5, Szpitalu Specjalistycznym im. A. Falkiewicza we Wrocławiu, ul. Warszawska 2, Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Wrocławiu, ul. Kamińskiego 73a, Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji we Wrocławiu, ul. Ołbińska 32 zostały zrealizowane inwestycje budowlane, które wpłynęły na znaczną poprawę stanu sanitarno-technicznego i funkcjonalnego tych obiektów. Przeprowadzone prace budowlano-remontowe doprowadziły do wykonania obowiązków wynikających z decyzji PPIS, a tym samym do spełnienia obowiązujących wymagań sanitarno-technicznych.

Szpitala zaopatrywane są głównie w wodę z wodociągów sieciowych. W nielicznych obiektach, np. w: Regionalnym Szpitalu Specjalistycznym „Latawiec” w Świdnicy, Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym w Janowicach Wielkich (powiat karkonoski) i Miedziowym Centrum Zdrowia S.A. w Lubinie, podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę są własne ujęcia wody. Jakość wody, zarówno przeznaczonej do spożycia, jak i ciepłej wody, jest na bieżąco nadzorowana przez właściwych PPIS, którzy w przypadku stwierdzenia przekroczeń dopuszczalnych norm badanych parametrów podejmowali stosowane działania. W kilku

przypadkach prowadzone są postępowania administracyjne w związku z brakiem zapewnienia przez szpital rezerwowego źródła wody, zapewniającego co najmniej 12 godzinny jej zapas.

13.2 SZPITALE UZDROWISKOWE

Według ewidencji PSSE w 2024 r. na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonowało 19 szpitali uzdrowiskowych. W obiektach przeprowadzono 21 kontroli sanitarnych. Nieprawidłowości stwierdzono w obiektach znajdujących się na terenie powiatów:

- kłodzkiego – w szpitalach uzdrowiskowych w: Kudowie-Zdroju („Zameczek”, „Orlik”, „Jagusia”), Dusznikach-Zdroju („Jan Kazimierz”), Długopolu-Zdroju („Mieszko”) i Łądku-Zdroju („Stanisław”),
- lubańskiego – w szpitalu uzdrowiskowym w Świeradowie-Zdroju („Goplana”),
- wałbrzyskiego – w szpitalu uzdrowiskowym w Jedlinie-Zdroju („Teresa”).

Stwierdzone uchybienia dotyczyły przede wszystkim złego stanu sanitarno-technicznego ścian, sufitów i podłóg w pomieszczeniach obiektów, a także wyposażenia i urządzeń sanitarnych. W związku z powyższym właściwi PPIS wszczynali postępowania administracyjne i wydawali decyzje. Ponadto w jednym obiekcie PPIS wydał zalecenia dotyczące zaktualizowania procedur utrzymania czystości i dekontaminacji pomieszczeń oraz przedłożenia wyniku badania skuteczności wentylacji mechanicznej dla sali kinezyterapii i pomieszczeń przyległych.

13.3 SANATORIA

Według ewidencji PSSE na terenie województwa dolnośląskiego zlokalizowanych jest 30 sanatoriów. W 2024 r. przeprowadzono 31 kontroli sanitarnych obiektów z tej grupy, w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości w obiektach znajdujących się na terenie powiatów :

- kłodzkiego – w sanatoriach w: Kudowie-Zdroju („Koga”, „Zacisze”), Dusznikach-Zdroju („Moniuszko”, „Belweder”, „Chemik”), Długopolu-Zdroju („Ondraszek”, „Willa Dąbrówka”), Polanicy-Zdroju („Szarotka”, „Malwa”, „Carmen”) i Łądku-Zdroju („Jan”),
- lubańskiego – w sanatorium w Świeradowie-Zdroju („Dom Zdrojowy”),
- wałbrzyskiego – w sanatorium w Szczawnie-Zdroju („Azalia”).

Nieprawidłowości stwierdzane podczas kontroli dotyczyły przede wszystkim złego stanu sanitarno-technicznego ścian, sufitów i podłóg pomieszczeń w kontrolowanych obiektach, a także ich wyposażenia i urządzeń sanitarnych oraz nieprzestrzegania procedur higieniczno-sanitarnych. W jednym obiekcie stwierdzono obecność pluskiew. W związku z powyższym właściwi PPIS w uzasadnionych przypadkach wszczynali postępowania administracyjne i wydawali decyzje lub stosowali karanie mandatowe. W jednym obiekcie zobowiązano właściciela do zapewnienia pomieszczenia przeznaczonego do magazynowania zużytych peloidów (borowiny) po zabiegach balneoterapii do czasu ich utylizacji, a także zawarcia umowy na utylizację zużytej borowiny z wyspecjalizowanym podmiotem. Ponadto PPIS wydawali stosowane zalecenia pokontrolne dotyczące m.in. ujednolicenia procedur dekontaminacji

pomieszczeń i wyposażenia oraz planu higieny, czy też zaktualizowania procedur postępowania ze zużytymi podkładami peloidowymi.

13.4 PRZYCHODNIE, OŚRODKI, PORADNIE, AMBULATORIA

Według ewidencji PSSE na terenie województwa znajduje się 1 728 obiektów z tej grupy. Skontrolowano 896 obiektów, przeprowadzając 1 157 kontroli sanitarnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli w większości przypadków stwierdzano nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny ścian, podłóg i sufitów, a także wyposażenia (szafek, łóżek, kozetek, foteli) kontrolowanych obiektów. Poza tym przeprowadzone kontrole wykazały m.in. następujące nieprawidłowości:

- nieprawidłowe postępowania z odpadami medycznymi, brak wdrożonych procedur, niewłaściwe warunki wstępnego magazynowania odpadów medycznych, a także ich transportu wewnętrznego (brak środka transportu lub pojemników), brak lub niewłaściwe oznakowanie pojemników lub worków z odpadami medycznymi,
- brak dokumentacji świadczącej o przeprowadzeniu kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, brak aktualizacji procedur w ww. obszarze,
- niewłaściwe postępowanie z narzędziami wielokrotnego użytku, brak prawidłowo zorganizowanego ciągu technologicznego dekontaminacji narzędzi, brak udokumentowania przeprowadzanych procesów dekontaminacji, brak zapewnienia właściwego i skutecznego prowadzenia procesów sterylizacji,
- brak zapewnienia właściwego nadzoru nad przestrzeganiem procedury dotyczącej nadzoru nad przechowywaniem preparatów szczepionkowych oraz monitoringu temperatury w urządzeniu chłodniczym, przerwanie łańcucha chłodniczego,
- brak udokumentowania okresowego przeglądu wentylacji mechanicznej lub klimatyzacji,
- w pomieszczeniach porządkowych brak zlewów/punktów czerpalnych do celów porządkowych, brak środków dezynfekcyjnych w dozownikach.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami właściwi PPIS wszczęli postępowania administracyjne i wydali decyzje lub zastosowali karanie mandatowe.

13.5 STACJE DIALIZ

Na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonuje 16 stacji dializ. W roku 2024 r. przeprowadzono 18 kontroli obiektów. W związku ze stwierdzonymi w czasie kontroli sanitarnej nieprawidłowościami sanitarnymi w stacji dializ w Miliczu (brak prawidłowego oznakowanie pojemników na odpady medyczne) PPIS wydał decyzję administracyjną nakazującą usunięcie nieprawidłowości.

Stan sanitarno-techniczny pozostałych skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

13.6 PRAKTYKI LEKARSKIE, PRAKTYKI PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

Na terenie województwa dolnośląskiego działa ogółem 6 179 praktyk zawodowych, w tym:

- indywidualnych praktyk lekarskich – 1 542,
- indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich – 4 010,
- grupowych praktyk lekarskich – 59,
- indywidualnych praktyk pielęgniarek – 297,
- indywidualnych specjalistycznych praktyk pielęgniarek – 69,
- grupowych praktyk pielęgniarek – 25,
- inne – 177.

Skontrolowano ogółem 941 obiektów z tej grupy. W trakcie przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości stwierdzono jedynie w kilku obiektach, dotyczyły m.in. stanu sanitarno-technicznego gabinetu, braku przeglądu technicznego autoklawu, braku umowy na odpady medyczne, braku opracowanych procedur higienicznych, nieprawidłowo prowadzonej dokumentacji procesów sterylizacji. Właściwi PPIS wszczęli postępowanie administracyjne i wydali decyzje merytoryczne.

13.7 ZAKŁADY OPIEKUŃCZO-LECZNICZE, PIELĘGNACYJNO-OPIEKUŃCZE

Według ewidencji PSSE na terenie województwa zlokalizowanych jest 39 zakładów opiekuńczo-leczniczych i 8 zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych. W 2024 r. skontrolowano 35 zakładów opiekuńczo-leczniczych i 6 zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń i wyposażenia m.in. ubytki farby, płytek, tynku, pęknięcia wykładziny podłogowej, skorodowane części metalowe oraz brak dokumentacji potwierdzającej kontrolę wewnętrzną w zakresie zapobiegania oraz zwalczania chorób.

W związku z powyższym właściwi PPIS wszczęli postępowanie administracyjne i wydali 11 decyzji merytorycznych.

13.8 HOSPICJA

Według ewidencji PSSE na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonuje 5 hospicjów. W 2024 r. przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych w tej grupie obiektów. Nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny stwierdzono w 1 obiekcie w powiecie świdnickim. Nieprawidłowości dotyczyły m.in. złego stanu sanitarno-technicznego sufitów w pomieszczeniach hospicjum, niezgodnej z obowiązującymi przepisami segregacji odpadów medycznych, braku zapewnienia zgodnych z obowiązującymi przepisami środków transportu czystej i brudnej bielizny. Z uwagi na stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości wszczęto postępowanie administracyjne. W toku postępowania wydano decyzje merytoryczne, usunięcia przedmiotowych nieprawidłowości.

14. PROMIENIOWANIE JONIZUJĄCE I NIEJONIZUJĄCE

14.1 PRACOWNIE RENTGENOWSKIE

W całym 2024 r. realizowano zadania wynikające z obowiązków nadzorowych z zakresu ochrony radiologicznej w placówkach służby zdrowia. Były to kontrole sanitarne – zgodnie z harmonogramem oraz odbiory nowych aparatów rentgenowskich. W zakresie odbiorów, przeważały w dalszym ciągu aparaty stomatologiczne do zdjęć wewnątrzustnych punktowych, a także aparaty pantomograficzne. W szczególności dotyczy to nowych aparatów umożliwiających wykonanie badań w technice CBCT (technika wiązki stożkowej) oraz badań cyfalometrycznych. Wzrosła liczba jednostek służby zdrowia, w których wymieniono dotychczasowy sprzęt radiologiczny w związku z wyeksploatowaniem lub też na skutek modernizacji w celu poszerzenia możliwości diagnostycznych.

W placówkach służby zdrowia był realizowany proces budowy i doskonalenia systemów zarządzania jakością usług medycznych związanych z wykorzystaniem promieniowania jonizującego. Jest to realizacja obowiązku występowania jednostek służby zdrowia o wydanie zgód na udzielanie świadczeń zdrowotnych z zakresu rentgenodiagnostyki i diagnostyki obrazowej

14.2 ŹRÓDŁA PROMIENIOTWÓRCZE IZOTOPOWE

Nie przeprowadzano wspólnych kontroli z przedstawicielami Państwowej Agencji Atomistyki.

Wspólnie z komórkami Higieny Pracy, Higieny Komunalnej, Epidemiologii, Zdrowia Publicznego i Komunikacji, została opracowana baza obiektów, w których można oczekiwać podwyższonych wartości stężenia radonu. Dotyczy to 14 powiatów województwa dolnośląskiego, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 czerwca 2020 roku w sprawie terenów, na których średnioroczne stężenie promieniotwórczego radonu w powietrzu wewnątrz pomieszczeń w znacznej liczbie budynków może przekraczać poziom odniesienia. Został utworzony schemat prowadzenia nadzoru w jednostkach organizacyjnych, w których stwierdzono przekroczenia średniorocznego stężenia promieniotwórczego radonu. Na podstawie protokołów kontroli sanitarnych powiatowych inspektorów sanitarnych, Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wszczynał postępowania

administracyjne w celu podjęcia działań optymalizacyjnych w jednostkach o zwiększonych wartościach stężeń radonu.

14.3 PLACÓWKI POMIARÓW SKAŻEŃ PROMIENIOTWÓRCZYCH

Badania skażeń promieniotwórczych prowadzone w roku 2024 w artykułach żywnościowych a także stężenie radionuklidów w wodzie pitnej – pozostają na poziomie tła naturalnego.

14.4 PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE ELEKTROMAGNETYCZNE

Pomiary rozkładu natężenia pola elektromagnetycznego wokół różnych źródeł promieniowania, przeprowadzały laboratoria akredytowane zewnętrzne.

Wykonane pomiary potwierdzają brak zagrożeń dla ludności w rozumieniu obowiązujących przepisów. Nie stwierdzono również rażąco złych warunków pracy przy źródłach promieniowania elektromagnetycznego.

W ramach działalności związanej z ochroną przed promieniowaniem jonizującym i niejonizującym została opracowana baza obiektów, w których można oczekiwać podwyższonych wartości stężenia radonu. Dotyczy to 14 powiatów województwa dolnośląskiego, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 czerwca 2020 roku w sprawie terenów, na których średnioroczne stężenie promieniotwórczego radonu w powietrzu wewnątrz pomieszczeń w znacznej liczbie budynków może przekraczać poziom odniesienia. Został utworzony schemat prowadzenia nadzoru w jednostkach organizacyjnych, w których stwierdzono przekroczenia średnioroczного stężenia promieniotwórczego radonu. Na podstawie protokołów kontroli sanitarnych powiatowych inspektorów sanitarnych, Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wszczynał postępowania administracyjne w celu podjęcia działań optymalizacyjnych w jednostkach o zwiększonych wartościach stężeń radonu.

Zmiany prawne w omawianym zakresie – nie wystąpiły.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania w minionym roku było wypracowanie schematu i wdrożenie postępowań administracyjnych, mających na celu optymalizację warunków pracy w jednostkach, w których stwierdzono przekroczenia wartości normatywnych radonu.

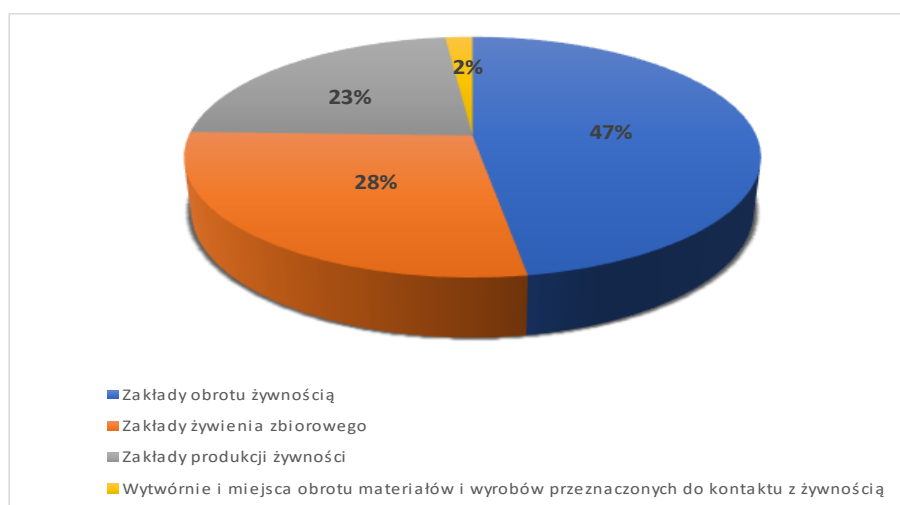

15. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

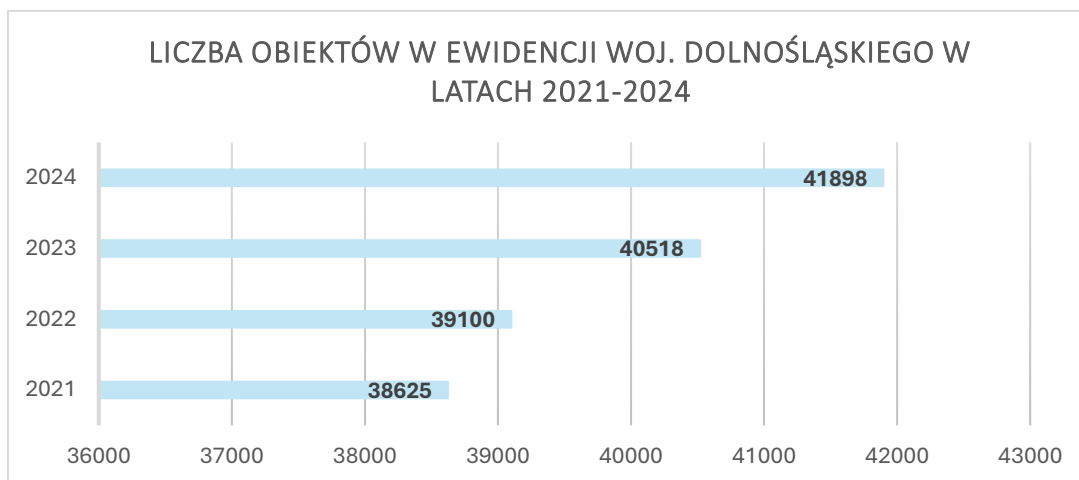
W 2024 roku w ewidencji obiektów w woj. dolnośląskim znajdowało się ogółem 41 898 zakładów, w tym:

- 9 511 obiektów produkcji żywności,
- 19 876 obiektów obrotu żywnością,
- 7 915 obiektów żywienia zbiorowego typu otwartego,
- 3 693 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego,
- 147 zakładów usług cateringowych,
- 756 wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Wykres 9. Procentowy podział obiektów w woj. dolnośląskim w 2024 roku.

Analizując dane z lat 2022-2024 należy stwierdzić, że liczba obiektów w ewidencji woj. dolnośląskiego systematycznie wzrasta. W stosunku do 2023 roku jest to wzrost o 3 %.

Wykres 10. Liczba obiektów w ewidencji woj. dolnośląskiego w latach 2021-2024.

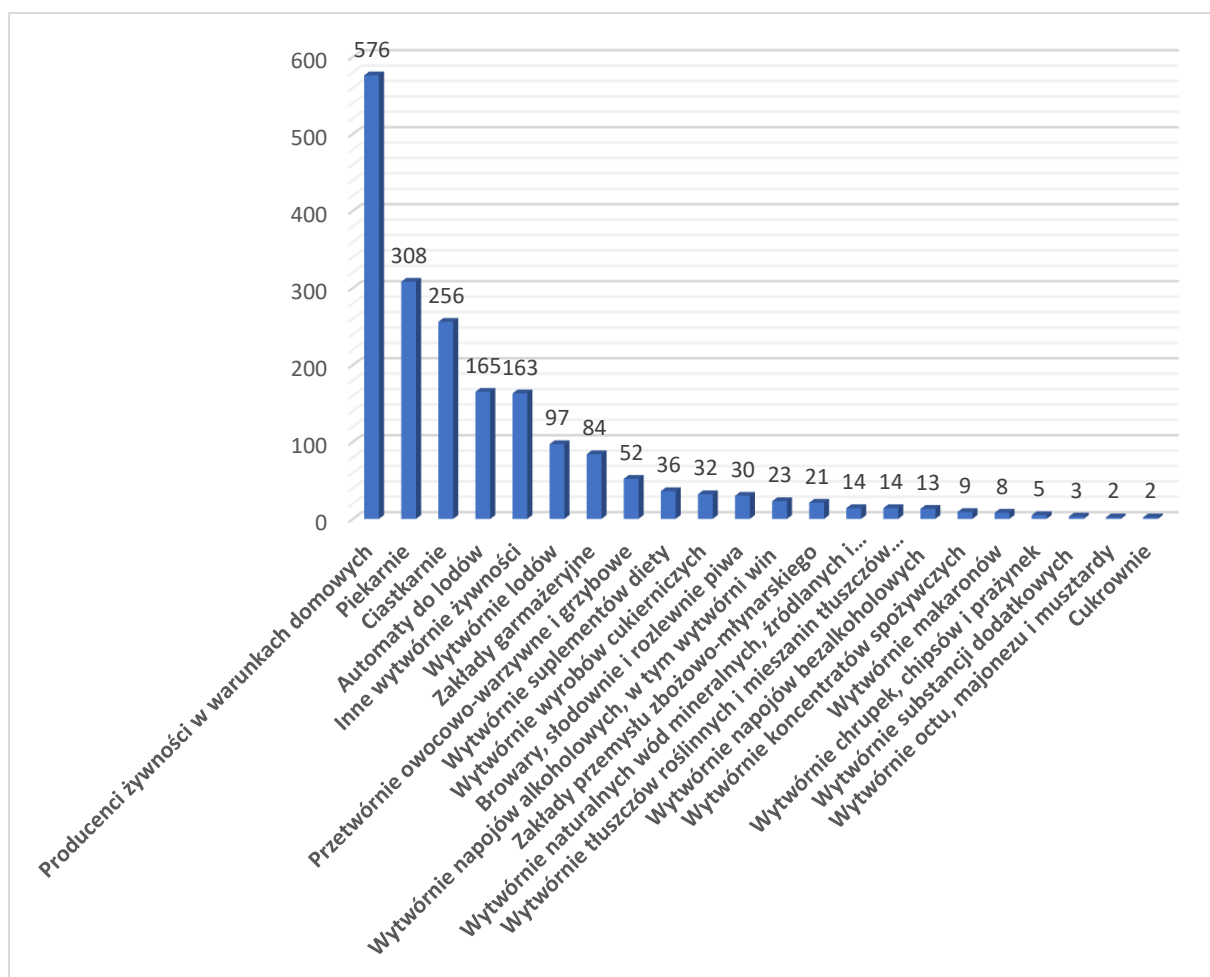
	2021	2022	2023	2024
Liczba obiektów objęta nadzorem	11056	12984	13744	13142
Liczba przeprowadzonych kontroli	16012	18420	19629	18818
Liczba zakładów w których wdrożono zasady GHP/GMP	30686	30102	32243	33524
Liczba zakładów w których wdrożono system HACCP	23698	23911	24513	24333
Ilość nałożonych mandatów karnych	1379	1728	2130	1927
Kwota nałożonych mandatów karnych	332600	489180	611660	573920
Ilość wydanych decyzji administracyjnych, w tym:	2858	4461	4403	4104
- decyzji unieruchomienia/przerwania	61	35	43	40
- decyzji zakazu wprowadzania do obrotu	40	61	43	55

Tabela 23. Ogólne informacje związane z nadzorem nad obiektami w woj. dolnośląskim.

15.1 OBIEKTY PRODUKCJI ŻYWNOSCI

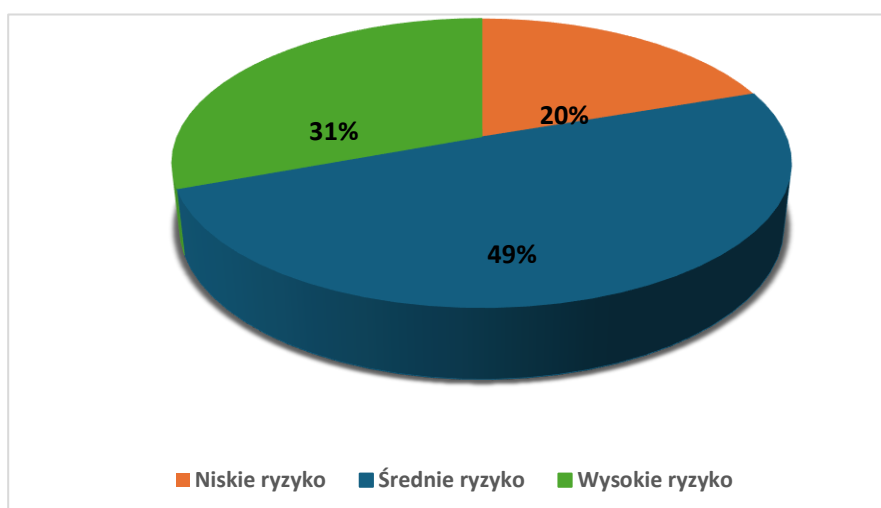
Różne rodzaje i ilości zakładów produkcji żywności (oprócz producentów pierwotnych, podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny oraz dostawców bezpośrednich) przedstawiono na wykresie poniżej. W 2024 roku na terenie woj. dolnośląskiego było 1 913 tego typu zakładów.

Wykres 11. rodzaje i ilości zakładów produkcji żywności w woj. dolnośląskim w 2024 roku

Spośród wszystkich ww. obiektów 377 zakładów zakwalifikowano do zakładów niskiego ryzyka, 949 do średniego ryzyka oraz 587 do wysokiego ryzyka.

Wykres 12. Podział zakładów produkcji żywności według poziomu ryzyka.

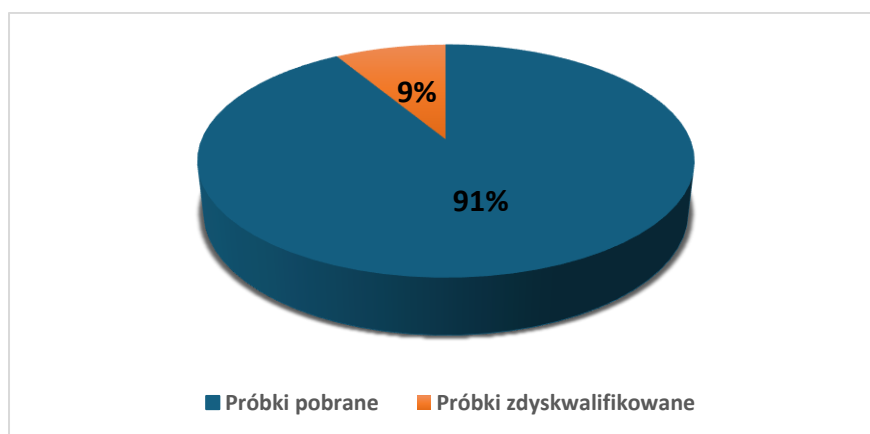
Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa dolnośląskiego w 2024 r.

W 2024 roku skontrolowano 1 103 ww. obiektów, w których przeprowadzono 1 763 kontrole i rekontrole, w tym 122 kontrole interwencyjnych.

Wydane decyzje administracyjne			Nałożone mandaty	
Razem	w tym unieruchomienia/ przerwania działalności całego lub części zakładu	w tym zakazu wprowadzenia produktu do obrotu	Razem	Na kwotę (zł)
477	8	14	163	55550

Tabela 24. Działalność represyjna w zakładach produkcji żywności.

W 2024 roku w wyżej wymienionych obiektach pobrano 792 próbki, z czego 75 zostało zdyskwalifikowane.

Wykres 13. Podział pobranych próbek w zakładach produkcji żywności w woj. dolnośląskim w 2024 roku.

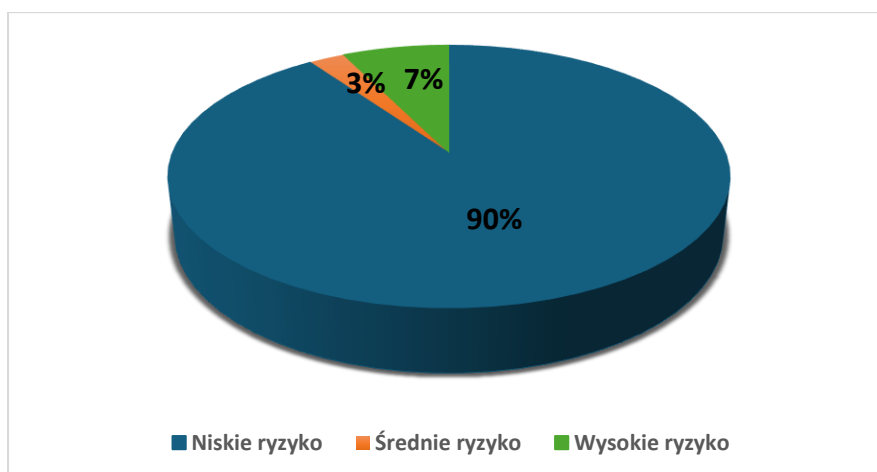
Do obiektów produkcji żywności zaliczani są również producenci pierwotni, rolniczy handel detaliczny oraz dostawcy bezpośredni. W tej grupie w 2024 roku znajdowało się 7 598 zakładów.

Do analizowanej grupy obiektów zaliczono:

- zakłady prowadzące działalność w zakresie upraw produktów pochodzenia roślinnego, głównie zbóż, roślin oleistych, ziemniaków, warzyw i owoców,
- punkty magazynowania zbóż,
- punkty skupu i sprzedaży produktów pochodzenia roślinnego.

Producenci pierwotni płody rolne sprzedają na okolicznych targach lub dostarczają do zakładów żywienia zbiorowego lub punktów obrotu (warzywa, owoce), a także przekazują do punktów skupu (zboża) i zakładów przetwórstwa spożywczego.

Spośród wszystkich producentów pierwotnych, podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny oraz dostawców bezpośrednich 6 856 obiektów zakwalifikowano do zakładów niskiego ryzyka, 186 do średniego ryzyka oraz 556 do wysokiego ryzyka.

Wykres 14. Podział producentów pierwotnych, podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny oraz dostawców bezpośrednich ze względu na kwalifikację ryzyka.

W 2024 roku skontrolowano 594 producentów pierwotnych, podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny oraz dostawców bezpośrednich, u których przeprowadzono 611 kontroli i rekontroli, w tym 10 kontroli interwencyjnych.

Wydane decyzje administracyjne			Nałożone mandaty	
Razem	w tym unieruchomienia/ przerwania działalności całego lub części zakładu	w tym zakazu wprowadzenia produktu do obrotu	Razem	Na kwotę (zł)
31	0	1	0	0

Tabela 25. Działalność represyjna w zakładach produkcji żywności.

W 2024 roku u producentów pierwotnych, podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny oraz dostawców bezpośrednich pobrano 208 próbek, z czego 2 zostały zdyskwalifikowane.

W roku sprawozdawczym prowadzono działania wynikające z porozumienia zawartego w dniu 22.12.2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

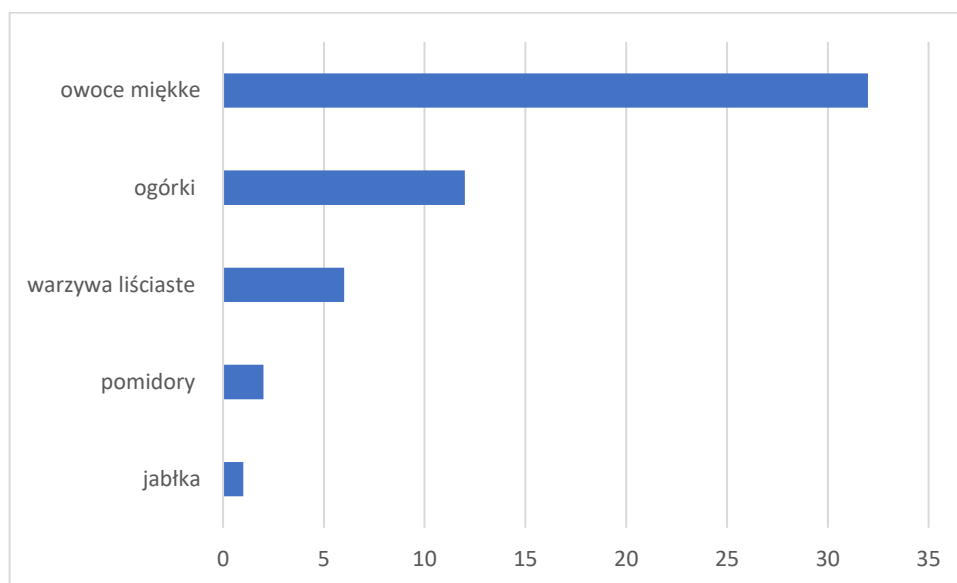
Zgodnie z planem działania na 2024 rok dotyczącym produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego przeprowadzono w zarejestrowanych gospodarstwach rolnych:

- 41 kontroli wspólnych z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
- 16 kontroli wspólnych z Inspekcją Ochrony Środowiska.

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości polegające m.in. na:

- braku do wglądu wyniku badania wody ze studni głębinowej, wykorzystywanej na cele gospodarstwa rolnego,
- braku do wglądu orzeczeń lekarskich z badań lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych właściciela gospodarstwa (produkcja owoców miękkich),
- braku do wglądu dokumentacji Dobrej Praktyki Rolniczej (GAP) Dobrej Praktyki Produkcyjnej i Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP, GMP) dla produkcji rolnej.

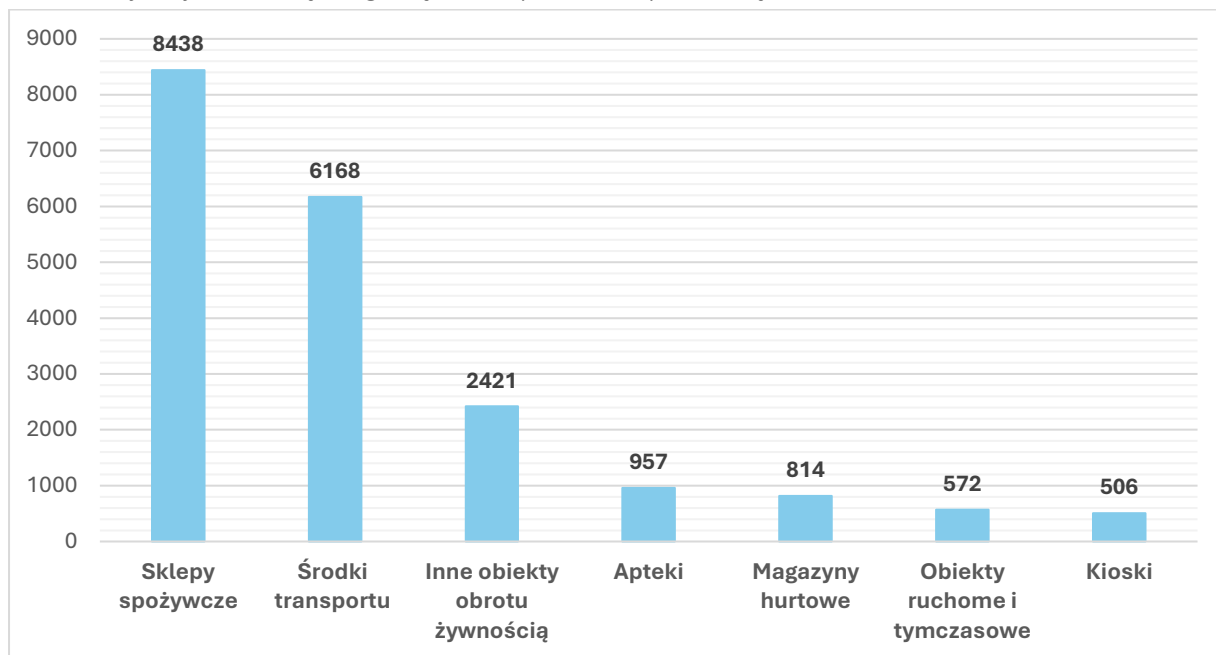
Podczas wspólnych kontroli pobrano 17 próbek gleby (IOŚ), które zbadano w kierunku metali ciężki. Ponadto pobrano 68 próbek żywności, w tym przedstawiciele PPIS woj. dolnośląskiego pobrali 53 próbki w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (30), pozostałości pestycydów (9), metali ciężkich (8), azotanów i azotynów (6), natomiast PIORIN pobrała 15 próbek wyłącznie w kierunku pozostałości pestycydów.

Wykres 15. Rodzaj środków spożywczych pobranych w 2024 r. podczas wspólnych kontroli u producentów pierwotnych.

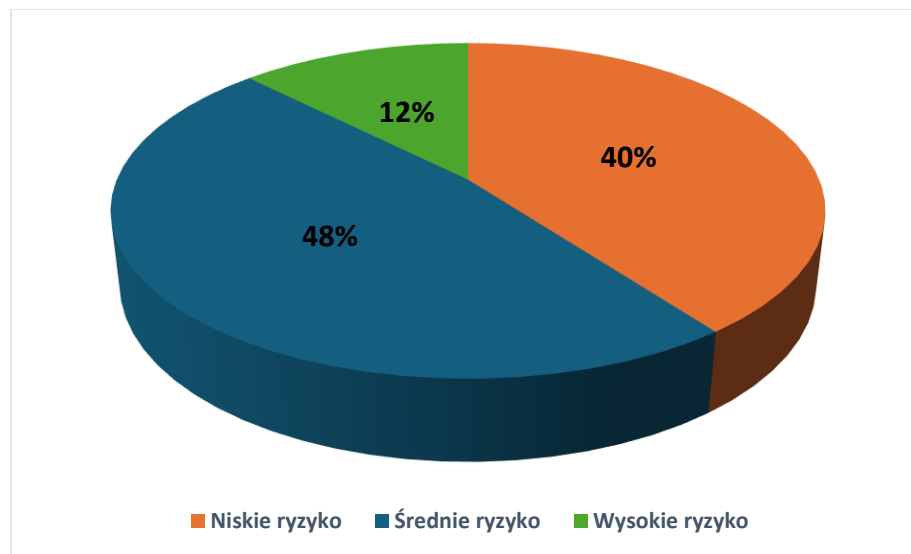
15.2 OBIEKTY OBROTU ŻYWNOSCIĄ

Najliczniejszą grupą zakładów znajdujących się pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego są obiekty obrotu żywnością.

Wykres 16. Rodzaje i ilości zakładów kwalifikowanych do obiektów obrotu żywnością.

Spośród wszystkich obiektów obrotu żywnością 7 901 zakwalifikowano do zakładów niskiego ryzyka, 9 496 do średniego ryzyka oraz 2 479 do wysokiego ryzyka.

Wykres 17. Struktura obiektów obrotu żywnością znajdującą się pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa dolnośląskiego.

W 2024 roku skontrolowano 5 932 zakładów obrotu żywnością, w których przeprowadzono 8 984 kontrole i rekontrole, w tym 1 430 kontrole interwencyjnych.

Wydane decyzje administracyjne			Nałożone mandaty	
Razem	w tym unieruchomienia/ przerwania działalności całego lub części zakładu	w tym zakazu wprowadzenia produktu do obrotu	Razem	Na kwotę (zł)
1714	16	33	994	279 210

Tabela 26. Działalność represyjna w zakładach obrotu żywnością.

W 2024 roku w obiektach obrotu żywnością pobrano 3 899 próbek, z czego zdyskwalifikowano 192.

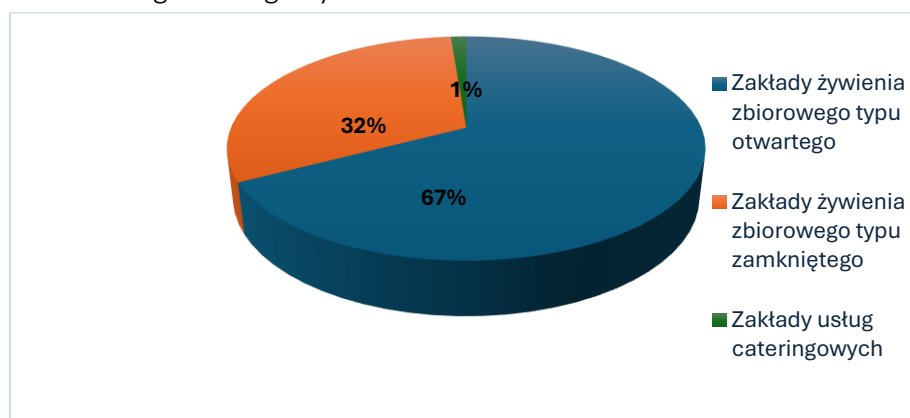

Wykres 18. Struktura pobranych próbek w obiektach obrotu żywnością.

15.3 ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO

W 2024 roku w grupie zakładów żywienia zbiorowego znajdowało się ogółem 11 755 zakładów, w tym:

- 7 915 obiektów żywienia zbiorowego typu otwartego,
- 3 693 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego,
- 147 zakładów usług cateringowych.

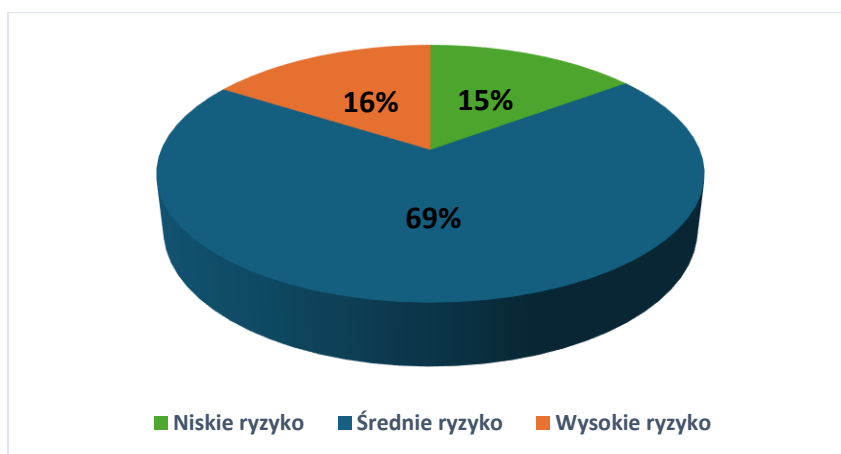
Wykres 19. Procentowy podział zakładów żywienia zbiorowego.

15.3.1 Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego

Do grupy zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego zaliczono oprócz restauracji i barów:

- zakłady małej gastronomii,
- zakłady małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchowych,
- gospodarstwa gastronomiczne,
- wagony restauracyjne.

Spośród wszystkich zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego 1 179 zakwalifikowano do zakładów niskiego ryzyka, 5466 do średniego ryzyka oraz 1 270 do wysokiego ryzyka.

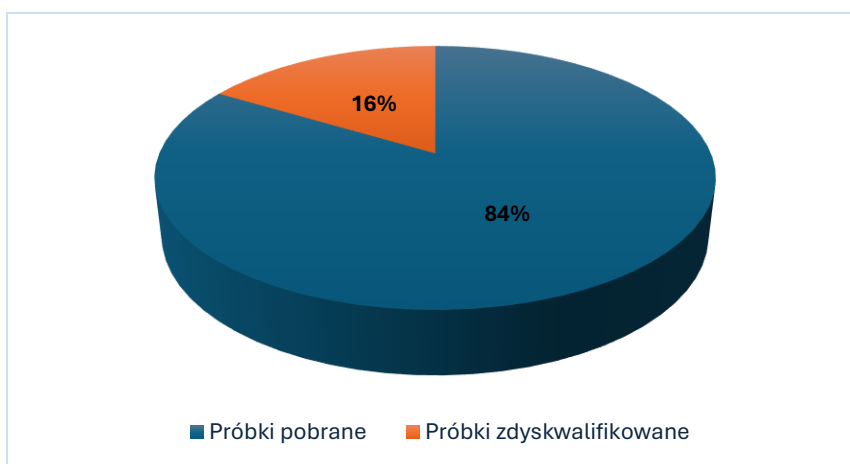
Wykres 20. Struktura zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego ze względu na ryzyko.

W 2024 roku skontrolowano 3 430 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w których przeprowadzono 4 720 kontrole i rekontrole, w tym 250 kontroli interwencyjnych.

Wydane decyzje administracyjne			Nałożone mandaty	
Razem	w tym unieruchomienia/ przerwania działalności całego lub części zakładu	w tym zakazu wprowadzenia produktu do obrotu	Razem	Na kwotę (zł)
1361	12	8	612	188960

Tabela 27. Działalność represyjna w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego.

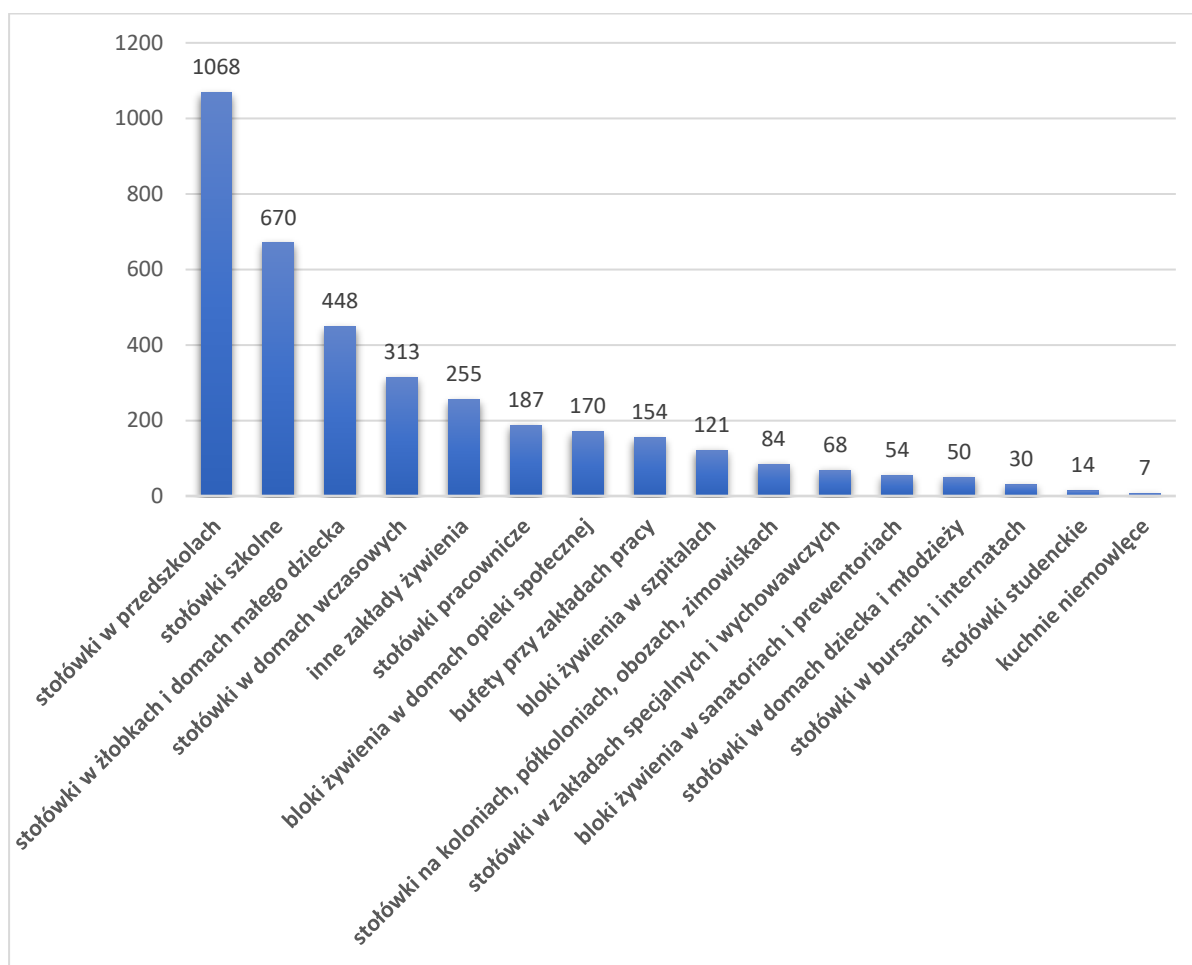
W 2024 roku w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego pobrano 178 próbek, z czego 35 zdyskwalifikowano.

Wykres 21. Struktura pobranych próbek żywności w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego.

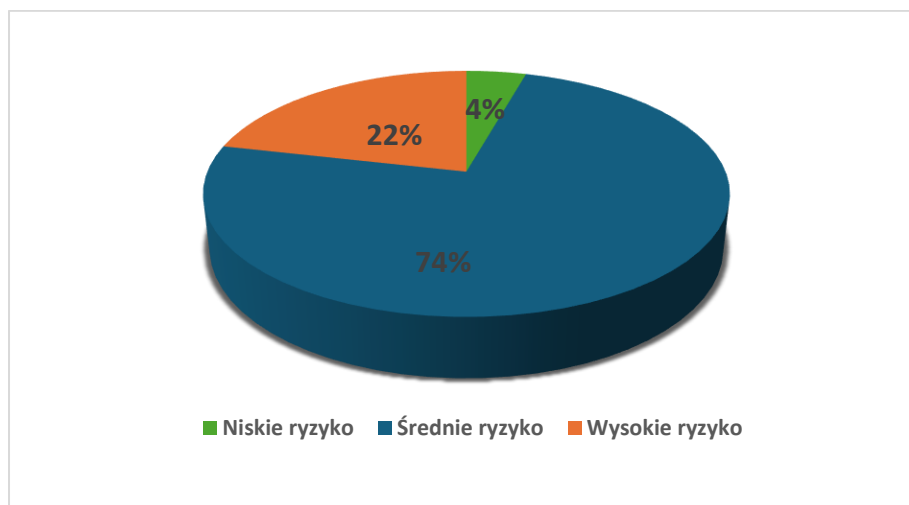
15.3.2 Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Drugą najliczniejszą grupą zakładów żywienia znajdujących się pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego są zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

Wykres 22. Rodzaje i ilości zakładów kwalifikowanych do zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

Spośród wszystkich zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego 161 zakwalifikowano do zakładów niskiego ryzyka, 2 740 do średniego ryzyka oraz 792 do wysokiego ryzyka.

Wykres 23. Struktura zakładów żywienia zbiorowego z podziałem na stopień ryzyka.

W 2024 roku skontrolowano 1 875 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego, w których przeprowadzono 2 444 kontrole i rekontrole, w tym 84 kontrole interwencyjne.

Wydane decyzje administracyjne			Nałożone mandaty	
Razem	w tym unieruchomienia/ przerwania działalności całego lub części zakładu	w tym zakazu wprowadzenia produktu do obrotu	Razem	Na kwotę (zł)
466	2	0	130	40550

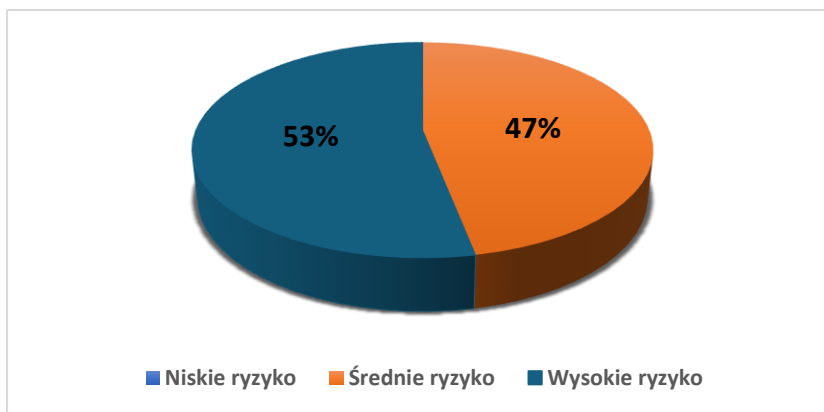
Tabela 28. Działalność represyjna w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

W 2024 roku w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego pobrano 76 próbek, z czego 1 została zdyskwalifikowana.

15.3.3 Zakłady usług cateringowych

W zależności od zakresu prowadzonej działalności w zakładach usług cateringowych produkowane są m. in.: wyroby garmażeryjne, kanapki, sałatki, przekąski, napoje oraz desery. Zakłady te często zaopatrują w posiłki obiekty żywienia zbiorowego takie jak: placówki opiekuńczo-wychowawcze, szpitale, domy pomocy społecznej, szkoły, przedszkola, zakłady pracy. Produkcja w zakładach cateringowych odbywa się również na imprezy masowe oraz na indywidualne zamówienia klientów.

Spośród wszystkich zakładów usług cateringowych 69 zakwalifikowano do zakładów średniego ryzyka oraz 78 do wysokiego ryzyka. Żaden zakład nie został zakwalifikowany do niskiego ryzyka.

Wykres 24. Struktura zakładów usług cateringowych ze względu na ryzyko.

W 2024 roku skontrolowano 83 zakłady usług cateringowych, w których przeprowadzono 157 kontroli i rekontroli, w tym 7 kontroli interwencyjnych.

Wydane decyzje administracyjne			Nałożone mandaty	
Razem	w tym unieruchomienia/ przerwania działalności całego lub części zakładu	w tym zakazu wprowadzenia produktu do obrotu	Razem	Na kwotę (zł)
47	2	0	25	8950

Tabela 29. Działalność represyjna w zakładach usług cateringowych.

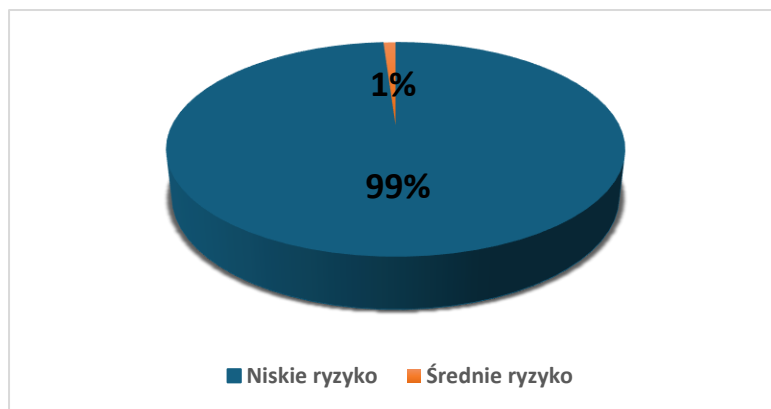
W 2024 roku w zakładach usług cateringowych pobrano 11 próbek, z czego żadna nie została zdyskwalifikowana.

15.4 MATERIAŁY I WYROBY PRZEZNACZONE DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

W 2024 roku na terenie woj. dolnośląskiego zarejestrowanych było:

- 75 wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- 677 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym:
 - 81 hurtowni,
 - 596 sklepów.

Spośród wszystkich wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością 748 zakwalifikowano do zakładów niskiego ryzyka oraz 8 do średniego ryzyka. Żaden zakład nie został zakwalifikowany do wysokiego ryzyka.

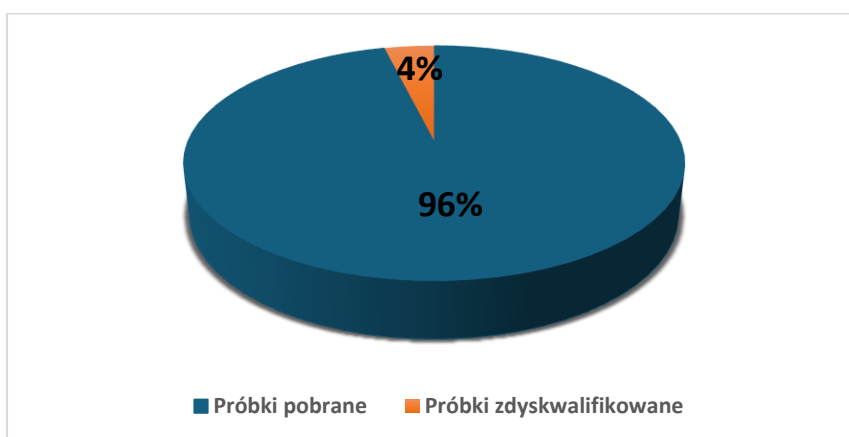
Wykres 25. Wytwórnie i miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W 2024 roku skontrolowano 125 wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w których przeprowadzono 139 kontroli i rekontroli, w tym 15 kontroli interwencyjnych.

Wydane decyzje administracyjne			Nałożone mandaty	
Razem	w tym unieruchomienia/ przerwania działalności całego lub części zakładu	w tym zakazu wprowadzenia produktu do obrotu	Razem	Na kwotę (zł)
8	0	0	3	700

Tabela 30. Działalność represyjna w wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami.

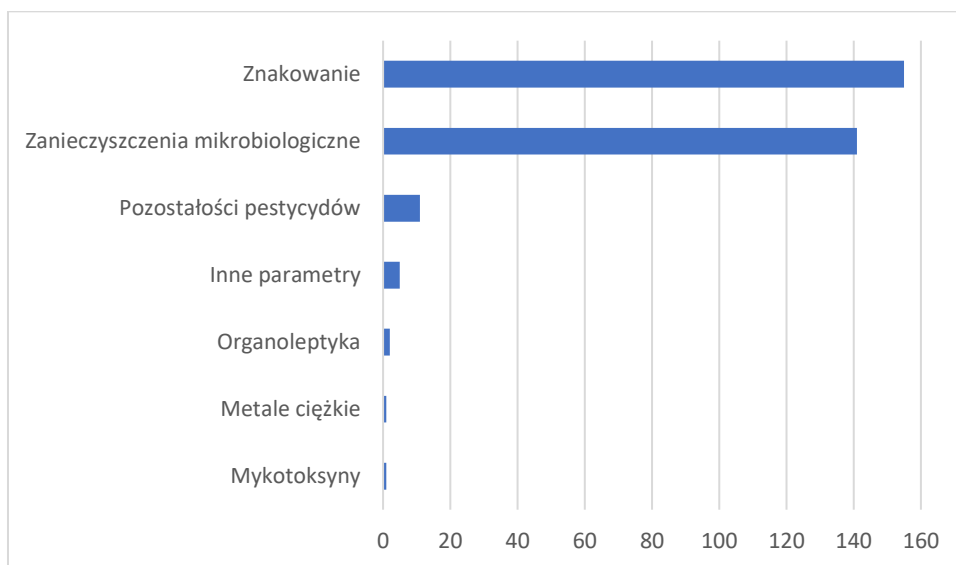
W 2024 roku w wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością pobrano 50 próbek, z czego zdyskwalifikowano 2.

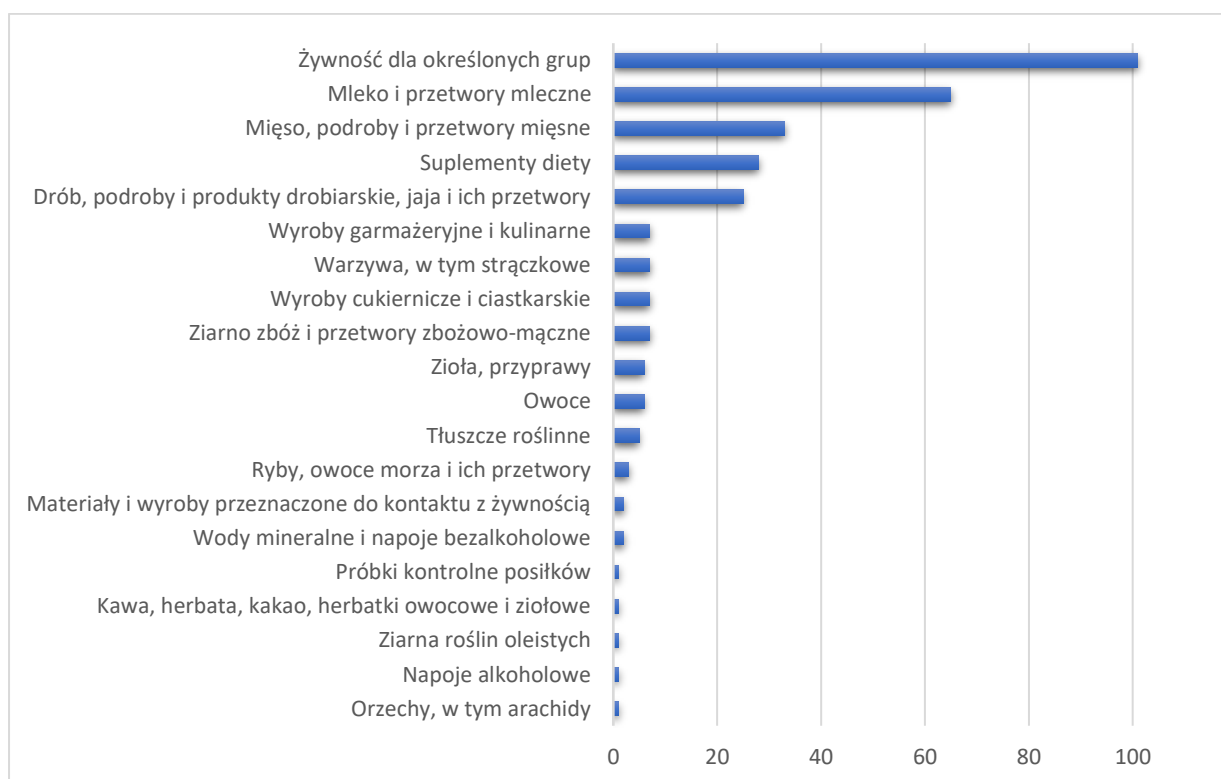
Wykres 26. Struktura pobranych próbek w wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

15.5 JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

W 2024 roku na terenie województwa dolnośląskiego w ramach urzędowej kontroli żywności pobrano 5 214 próbek. Próbki zostały zbadane pod kątem zanieczyszczeń mikrobiologicznych, chemicznych, fizycznych oraz znakowania. Zdyskwalifikowano 309 próbek, co stanowi ogółem 6 %.

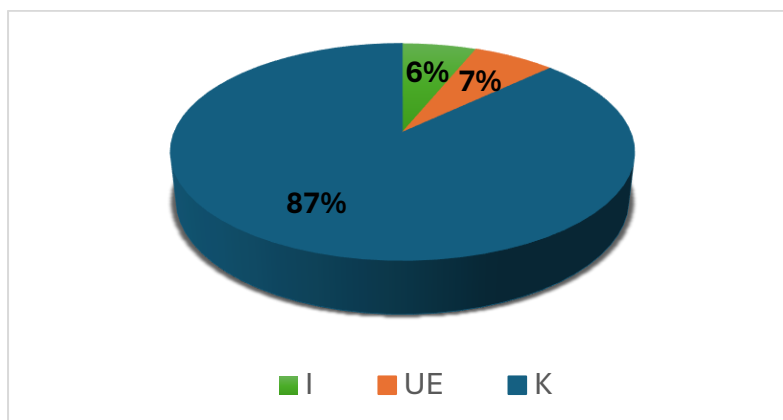

Wykres 27. Próbki zdyskwalifikowane w odniesieniu do kierunku badań.

Wykres 28. Próbki zdyskwalifikowane w odniesieniu do grup asortymentowych.

Spośród 309 próbek zdyskwalifikowanych najwięcej było próbek pochodzenia krajowego – 269. Próbek pochodzenia unijnego było 21, natomiast z importu 19.

Wykres 29. Struktura próbek zdyskwalifikowanych ze względu na pochodzenie.

15.6 SYSTEM RASFF

W 2024 r. w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (*Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF*) podejmowano działania w związku z 238 powiadomieniami, w tym 56 alarmowymi, 179 informacyjnymi i 3 o odrzuceniu na granicy.

Ponadto w ramach systemu RASFF podejmowano działania w związku z wpływającymi powiadomieniami zarówno z innych województw jak i z państw Unii Europejskiej.

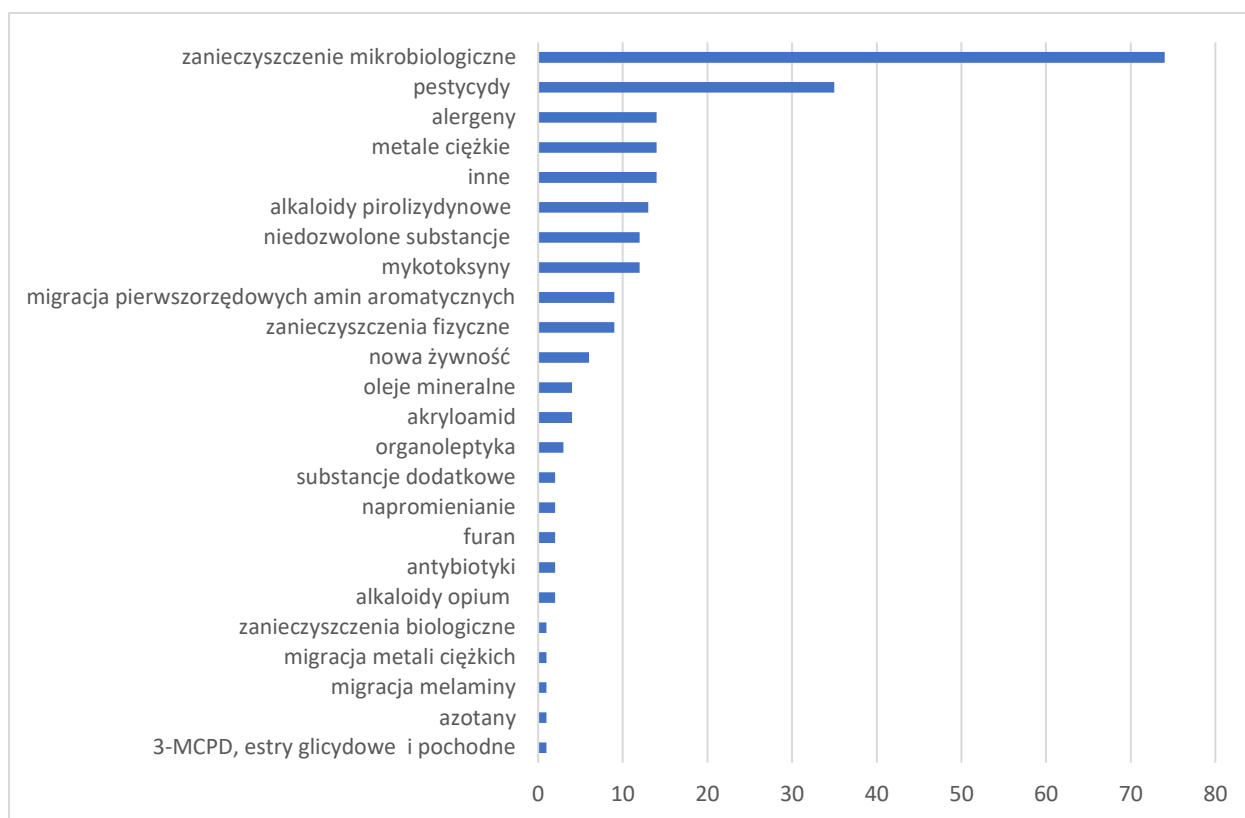
W przychodzących powiadomieniach odnotowano również 18 powiadomień o niezgodności (AAC), z których 17 dotyczyło środków spożywczych i 1 materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, natomiast nie odnotowano powiadomień o fałszowaniu (FN) i powiadomień typu NEWS.

Działania w ramach systemu RASFF podejmowano względem:

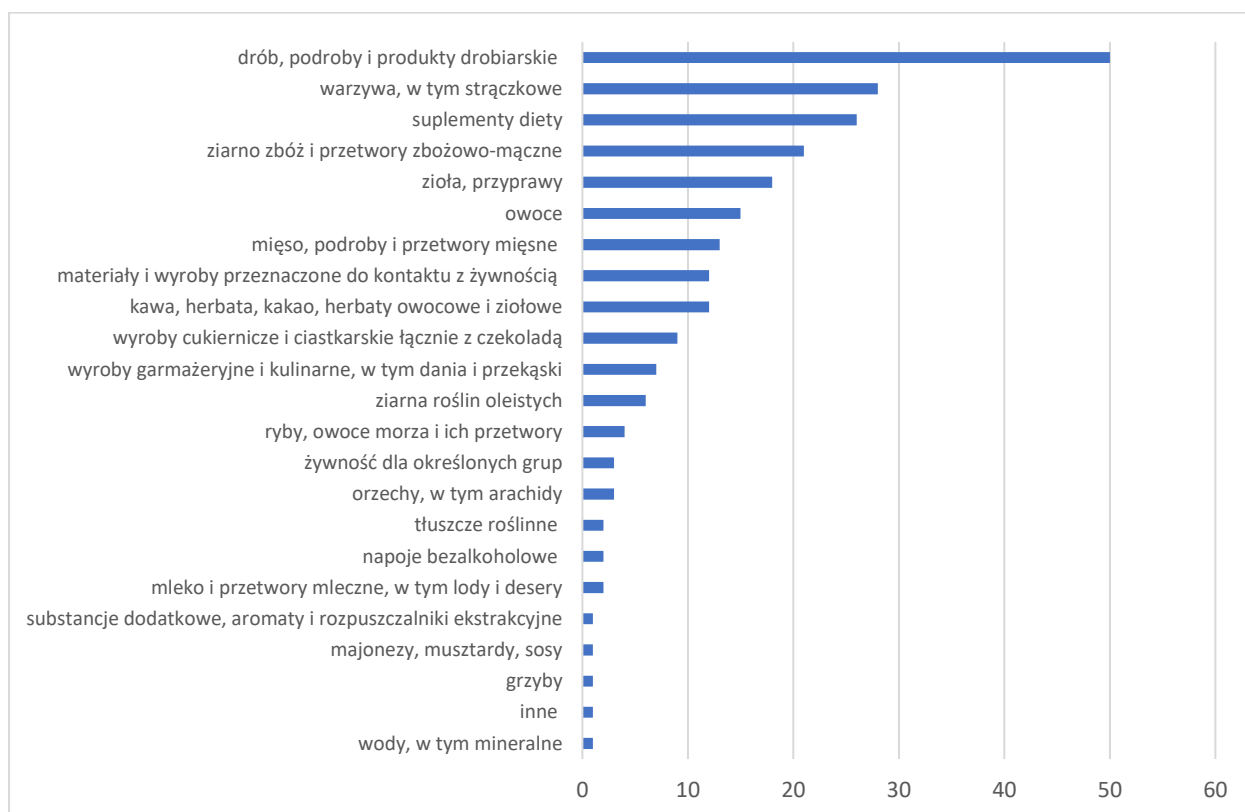
- 226 środków spożywczych,
- 12 materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa dolnośląskiego w 2024 r.

Wykres 30. Podział powiadomień w systemie RASFF względem kategorii zagrożeń.

Wykres 31. Podział powiadomień w systemie RASFF względem kategorii produktów.

Spośród 238 powiadomień najwięcej - 130 dotyczyło produktów pochodzenia krajowego. Produktów importowanych było 69, natomiast pochodzenia unijnego było 39.

W ramach otrzymywanych powiadomień nadzorowano wycofywanie kwestionowanej żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością zgodnie z procedurą systemu RASFF oraz Wytycznymi dotyczącymi działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach sieci powiadamiania i współpracy w Polsce.

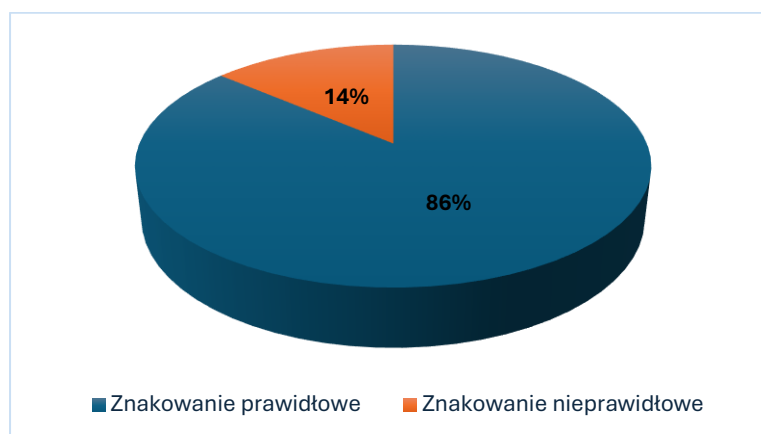
15.7 NADZÓR NAD SUPLEMENTAMI DIETY ORAZ ŻYWNOŚCIĄ DLA OKREŚLONYCH GRUP

W 2024 roku na terenie woj. dolnośląskiego przeprowadzono urzędowe kontrole żywności w zakresie obrotu suplementami diety oraz żywnością dla określonych grup. Sprzedaż tych rodzajów środków spożywczych prowadzona była m. in. w hurtowniach, sklepach ogólnospożywczych i spożywczo-przemysłowych, sklepach internetowych, hipermarketach i sklepach wielkopowierzchniowych, aptekach, punktach aptecznych, sklepach zielarsko-medycznych, sklepach z produktami i akcesoriami dla sportowców. W ramach czynności kontrolnych dokonywano oceny znakowania oraz prezentacji i reklamy produktów oferowanych do sprzedaży, w tym za pośrednictwem internetu.

W nadzorze nad znakowaniem ww. produktów w obrocie detalicznym oceniono 755 etykiet produktów, w tym:

- 659 suplementów diety,
- 96 żywności dla określonych grup.

W wyniku tej oceny zakwestionowano znakowanie 104 produktów, w tym 89 suplementów diety oraz 15 środków spożywczych z kategorii żywności dla określonych grup.

Wykres 32. Wyniki kontroli w zakresie oznakowania suplementów diety i żywności dla określonych grup.

Natomiast w nadzorze nad prezentacją i reklamą suplementów diety oraz środków spożywczych dla określonych grup w sprzedaży na odległość (przez Internet) oceniono 281 produktów na stronach internetowych, spośród których zakwestionowano 101 przypadków nieprawidłowej prezentacji, promocji i reklamy.

Wykres 33. Wynik w działalności w nadzorze nad prezentacją i reklamą suplementów diety oraz środków spożywczych dla określonych grup w sprzedaży na odległość (przez internet).

Przy ocenie znakowania przedmiotowych środków spożywczych najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- przypisywanie żywności właściwości leczniczych,
- umieszczanie na etykietach lub w prezentacji i reklamie oświadczeń sugerujących możliwość zapobiegania chorobom lub ich leczenia,
- zastosowanie oświadczeń zdrowotnych odnoszących się do całego produktu, a nie do konkretnego składnika zawartego w produkcie,
- zastosowanie oświadczeń zdrowotnych nie znajdujących się w wykazie oświadczeń zatwierdzonych,
- zastosowanie nieprawidłowych oświadczeń żywieniowych,
- zapisy wprowadzające konsumenta w błąd sugerujące, że środek spożywczy ma szczególne właściwości, gdy w rzeczywistości wszystkie podobne środki spożywcze mają takie właściwości, zwłaszcza przez szczególne podkreślanie obecności lub braku określonych składników,
- brak ostrzeżenia dotyczącego nieprzekraczania zalecanej porcji do spożycia w ciągu dnia,
- brak przeliczenia substancji wykazujących efekt fizjologiczny na zalecaną dzienną porcję do spożycia,
- brak odpowiedniego wskazania lub podkreślenia w składzie składników powodujących alergie lub reakcje nietolerancji,
- brak stwierdzenia, że suplementy diety nie mogą być stosowane jako substytut (zamiennik) zróżnicowanej diety,
- brak stwierdzenia, że suplementy diety powinny być przechowywane w sposób niedostępny dla małych dzieci oraz brak stwierdzenia wskazującego na znaczenie zrównoważonego sposobu żywienia i zdrowego trybu życia,
- brak wszystkich obowiązkowych informacji o produkcie podanych w języku polskim,

- nieprawidłowy sposób wyrażania i prezentacji informacji o wartości odżywczej,
- nieprawidłowe lub nieaktualne nazwy substancji dodatkowych obecnych w składzie,
- brak informacji o warunkach przechowywania,
- brak pełnych informacji o podmiocie wprowadzającym do obrotu,
- brak wykazu składników.

15.8 OCENA SPOSOBU ŻYWIENIA W SZPITALACH

W 2024 roku w województwie dolnośląskim skontrolowano 88 szpitali, w których przeprowadzono 93 kontrole.

W większości szpitali żywienie prowadzone jest w formie cateringu (66%).

Podczas kontroli sanitarnych sprawdzano m.in.: stan sanitarny i techniczny pomieszczeń, przestrzeganie zasad GHP/GMP, stopień wdrożenia HACCP, warunki przechowywania środków spożywczych i przygotowywania posiłków, stan zdrowia personelu.

W wyniku stwierdzenia nieprawidłowości wydano 79 decyzji administracyjnych, a także nałożono 3 mandaty karne na kwotę 700 zł.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dot. wymagań higieniczno-sanitarnych:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny (ściany, podłogi, sufity),
- zniszczony sprzęt produkcyjny, urządzenia i wyposażenie,
- drzwi i futryny z ubytkami farby,
- brudno utrzymane pomieszczenia.

Ponadto w szpitalach ocenie podlegały również sposoby żywienia. Ocena jadłospisów przeprowadzana była w oparciu o Arkusz oceny dekadowej jadłospisów. W przypadku stwierdzenia błędów w sposobie żywienia, wydawano zalecenia mające na celu poprawę jego jakości.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczące żywienia pacjentów:

- brak uwzględnienia przetworów mlecznych, w tym napojów fermentowanych (10,2%),
- niewystarczająca ilość mleka i produktów mlecznych (9,1%),
- niewystarczająca ilość lub brak podawania nasion roślin strączkowych (9,1%),
- duży udział produktów wysokoprzetworzonych (9,1%),
- brak różnorodności warzyw i owoców (8,0%),
- nieuwzględnienie tłuszczów roślinnych bogatych w kwasy jedno- i wielonienasycone (6,8%),
- niewystarczające ilości ryb i przetworów rybnych (6,8%),
- nieprawidłowo oznaczone alergeny- informacje błędne i niekompletne (6,8%),
- nieprecyzyjne określenie nazwy potrawy i dodatków ich stanowiących (5,7%),
- nieuwzględnienie porcji surowych warzyw i owoców (5,7%),
- mały udział warzyw i owoców w posiłkach (4,5%),

- brak produktów zbożowych pełnoziarnistych (kasze, płatki zbożowe pełnoziarniste) (4,5%),
- brak różnorodności podawanych posiłków (śniadania i kolacje) (4,5%),
- mała różnorodność produktów węglowodanowych (4,5%),
- brak informacji o zaplanowanym rodzaju tłuszczu (4,5%),
- niedokładny wykaz składników dań głównych (4,5%).

15.9 OCENA SPOSOBU ŻYWIENIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

W województwie dolnośląskim w 2024 roku w placówkach oświatowych przeprowadzono łącznie 1325 kontroli:

- sklepiki szkolne - 78 kontroli,
- stołówki szkolne - 502 kontrole,
- stołówki w przedszkolach - 657 kontroli,
- stołówki w bursach i internatach - 31 kontroli,
- stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych - 57 kontroli.

Przedstawiciele PIS woj. dolnośląskiego podczas prowadzonych kontroli oceniali sposób żywienia w tych placówkach.

W 2024 roku przeprowadzono 882 kontrole, w trakcie których sprawdzano zgodność jadłospisów z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach oraz normami żywienia dla populacji Polski, opracowanych przez Instytutu Żywności i Żywienia.

Żywienie w placówkach oświatowych w systemie cateringowym stanowi odpowiednio w: szkołach 61,1%, przedszkolach 58,9%, bursach i internatach 26,6%, zakładach specjalnych i wychowawczych 22,1%.

W sklepikach szkolnych przeprowadzono 78 kontroli, w trakcie których weryfikowano oferowane do sprzedaży produkty pod kątem przestrzegania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 57 mandatów na łączną kwotę 16 850 zł, a także 2 kary pieniężne, w tym w związku ze sprzedażą w sklepiku szkolnym produktów niezgodnych z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku. W celu wyegzekwowania poprawy w obiektach, w których stwierdzono nieprawidłowości wydano 185 decyzji.

15.10 DZIAŁANIA KONTROLNE W ZAKRESIE OBROTU ŻYWNOSCIĄ POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO

W związku ze wzmożonym nadzorem nad obrotem żywności pochodzenia zwierzęcego, wprowadzanej do sprzedaży na targowiskach i obiektach ruchomych i tymczasowych od lutego do marca zidentyfikowano 56 targowisk/bazarów/giełd, na których wprowadzana była do obrotu handlowego żywność, w tym żywność pochodzenia zwierzęcego. Przeprowadzono 167 kontroli sanitarnych, w tym część przy współudziale przedstawicieli Inspekcji Weterynaryjnej. Za stwierdzone uchybienia sanitarno-higieniczne na osoby odpowiedzialne nałożono 51 mandatów karnych o łącznej wysokości 15250 zł. Wszczęto postępowania administracyjne celem wyegzekwowania poprawy oraz obciążenia stron opłatą za przeprowadzone kontrole.

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych w miejscach obrotu żywnością szczególną uwagę zwrócono na:

- posiadanie przez wprowadzającego do obrotu żywność, dokumentów potwierdzających spełnienie przez dany podmiot oraz środek transportu wykorzystywany do przewozu żywności, wymagań prawa żywnościowego,
- dokumenty identyfikujące producenta i/lub dystrybutora żywności,
- dokumenty identyfikujące dany środek spożywczy tj. faktury, dokumenty HDI, etykiety,
- warunki przechowywania i ekspozycji środków spożywczych,
- stan zdrowia osób biorących udział w dystrybucji żywności,
- sposób pakowania żywności zarówno przez producentów jak i przez dystrybutorów w miejscu jej sprzedaży klientowi indywidualnemu.

Najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były:

- brak orzeczeń z badań lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak wdrożonych instrukcji GHP,
- brak środków do higienicznego mycia i dezynfekcji rąk,
- brak dostępu do bieżącej ciepłej i zimnej wody,
- brak warunków do mycia sprzętu pomocniczego,

- brak zapisów z monitorowania wyznaczonych punktów kontrolnych,
- brak informacji o alergenach,
- brak dostosowania powierzchni urządzeń chłodniczych do ilości przechowywanych środków spożywczych,
- niewłaściwy sposób przechowywania żywności, produkty pochodzenia zwierzęcego ekspozowane luzem z pojemników transportowych ustawionych na straganie w temperaturze otoczenia,
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny sprzętu oraz wyposażenia,
- brak odzieży ochronnej,
- brak zabezpieczenia żywności przed zanieczyszczeniem od strony klienta/konsumenta.

15.11 DZIAŁANIA KONTROLNE W ZAKRESIE SPRZEDAŻY HURTOWEJ OWOCÓW I WARZYW

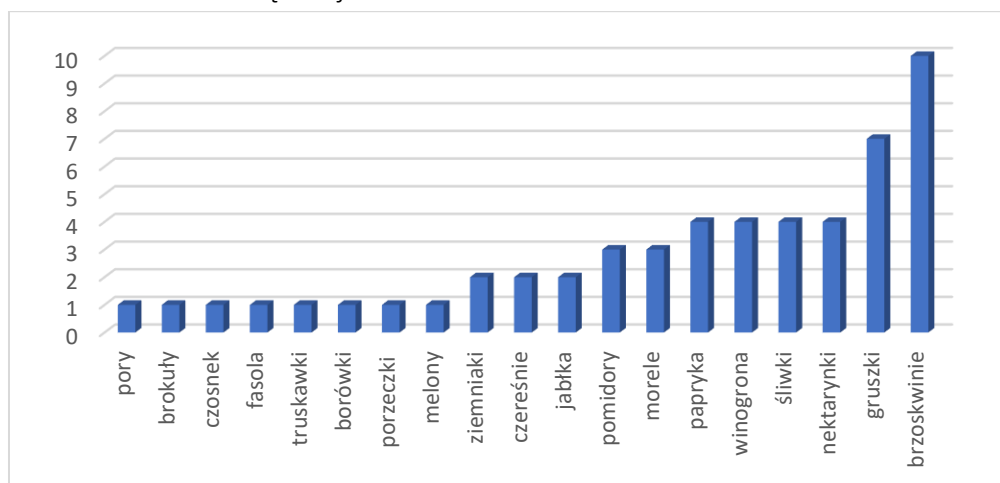
W okresie od maja do sierpnia 2024 r. na terenie województwa dolnośląskiego były prowadzone szczegółowe kontrole świeżych owoców i warzyw pochodzenia unijnego oraz importowanych z krajów trzecich.

Kontrole objęły przede wszystkim identyfikowalność, oznakowanie produktów oraz ocenę dokumentacji towarzyszącej. Pracownicy inspekcji sanitarnej pobierali także próbki żywności do badań laboratoryjnych oraz sprawdzali warunki higieniczne sprzedaży warzyw i owoców.

W tym czasie :

- przeprowadzono w sumie 71 kontroli sanitarnych,
- skontrolowano 56 hurtowni, 6 centrów dystrybucyjnych oraz 7 giełd towarowych,
- pobrano 53 próbki warzyw i owoców do badań laboratoryjnych, głównie w kierunku pozostałości pestycydów oraz metali szkodliwych dla zdrowia.

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości, za które osoby winne zostały ukarane mandatami w łącznej kwocie 2050 zł.

Wykres 34. Rodzaj owoców i warzyw pobranych w ramach kontroli sprzedaży hurtowej.

Spośród 53 próbek pobranych i zbadanych laboratoryjnie zdyskwalifikowanych najwięcej było próbek pochodzenia unijnego – 42, natomiast z importu 11. Żadna z pobranych próbek nie została zdyskwalifikowana z uwagi na wynik badań laboratoryjnych.

15.12 BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCI PODCZAS WZMOŻONEGO RUCHU TURYSTYCZNEGO

W zakresie prowadzenia oceny bezpieczeństwa żywienia w zakładach małej gastronomii oraz żywienia zbiorowego typu zamkniętego w miejscowościach turystycznych w okresie wzmożonego ruchu turystycznego, w sezonie letnim od czerwca do września 2024 r. przeprowadzono 741 kontroli sanitarnych, w tym skontrolowano 541 zakładów małej gastronomii oraz 132 zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego obsługujące zorganizowany wypoczynek.

W trakcie czynności kontrolnych zwracano szczególną uwagę na:

- śledzenie pochodzenia surowców i półproduktów,
- zachowanie łańcucha chłodniczego,
- informowanie konsumentów na temat zawartości składników alergennych w oferowanych do sprzedaży potrawach,
- sposób gromadzenia, usuwania i dalszego zagospodarowania odpadów poprodukcyjnych,
- sposób przechowywania żywności,
- ocenę opracowanych i wdrożonych systemów zapewniających bezpieczeństwo produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności.

Rodzaj zakładu/obiektu	Liczba zakładów/obiektów skontrolowanych		Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba wydanych decyzji administracyjnych	Liczba nałożonych mandatów/na kwotę	
	ogółem	w tym z uchybieniami	ogółem	ogółem	liczba	na kwotę PLN
Zakłady/obiekty małej gastronomii	541	118	603	99	60	18 700
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	132	24	138	16	6	1 400

Tabela 31. Wyniki kontroli w obiektach żywienia podczas wzmożonego ruchu turystycznego.

Najczęściej występujące nieprawidłowości to:

- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny obiektów,
- nienależyty stan sanitarno-techniczny urządzeń,

- obecność środków spożywczych /surowców po upływie dat minimalnej trwałości/terminów przydatności do spożycia,
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych zatrudnionych pracowników,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych (brak ciągłości łańcucha chłodniczego, brak segregacji środków spożywczych),
- nieprzestrzeganie procedur opartych na zasadach systemu HACCP, w tym instrukcji GHP/GMP,
- niewłaściwie opracowane informacje dla klientów o składnikach alergennych mogących powodować reakcje nietolerancji,
- brak możliwości identyfikacji środków spożywczych,
- brak prowadzonych szkoleń dla pracowników,
- brak środków i wyposażenia do utrzymania właściwego stanu higienicznego rąk.

Ponadto w okresie letnim wzmożono kontrole automatów do lodów, poprzez przeprowadzenie w nich wrywkowych kontroli wraz z poborem próbek lodów do badań laboratoryjnych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, tj. obecności bakterii *Salmonella spp.*, liczby *Listeria monocytogenes* oraz liczby bakterii z rodzaju *Enterobacteriaceae*. Zwiększono również ilości zaplanowanych do poboru próbek lodów z automatów.

W sumie pobrano 60 próbek lodów do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Zdyskwalifikowano 45 próbek z uwagi na liczbę bakterii *Enterobacteriaceae*, co wskazywało na niezadowalającą jakość procesu produkcyjnego. W związku z powyższym wobec przedsiębiorców wszczęto postępowanie administracyjne i decyzjami z rygorem natychmiastowej wykonalności zobowiązano do przeprowadzenia skutecznego procesu dezynfekcji oraz mycia sprzętu i powierzchni produkcyjnych. W celu potwierdzenia skuteczności powyższych procesów nakazano przeprowadzenie powtórnego badania lodów w zakresie mikrobiologicznym, ponowną analizę parametrów procesu produkcyjnego.

15.13 KONTROLE W ZAKRESIE WARUNKÓW PRZECHOWYWANIA ORAZ ZNAKOWANIA WÓD BUTELKOWANYCH

W 2024 roku w okresie od czerwca do września przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego przeprowadzali urzędowe kontrole w zakresie warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowanych.

Skontrolowano w tym zakresie 303 zakłady obrotu żywnością (sklepy, hurtownie), w tym zakłady żywienia zbiorowego, gdzie oceniono 345 wód mineralnych i źródlanych pod kątem znakowania i warunków przechowywania.

W 3 zakładach obrotu żywnością stwierdzono niewłaściwe przechowywanie wód butelkowanych (bezpośrednio na posadzce, bez podestów). W jednym przypadku stwierdzono brak oznakowania w języku polskim na etykiecie wody mineralnej z importu. Ponadto, w czasie ww. kontroli sanitarnych ze względu na stwierdzone różne uchybienia sanitarno-techniczne wydano 55 decyzji administracyjnych oraz nałożono 34 mandaty na kwotę 9600 zł.

Pobrano do badań 20 próbek wód butelkowanych, z czego 1 próba została zakwestionowana ze względu na znakowanie.

15.14 DZIAŁANIA PODEJMOWANE Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA PODCZAS POWODZI

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego od 16.09.2024 r. rozpoczęli szacowanie liczby i rodzaju zakładów żywnościowo-żywieniowych, które uległy zalaniu/ podtopieniu. W początkowej fazie w wielu przypadkach brak było możliwości dojazdu do ww. zakładów z uwagi na zalane wodą powodziową drogi i ulice. Ustalono, że gdy będzie możliwy dojazd oraz dostęp do zakładów tj. woda powodziowa opadnie i będą przejezdne ulice rozpoczną się w tych zakładach kontrole sanitarne. Pierwsze kontrole rozpoczęły się w dniu 17.09.2024 r.

Podczas czynności kontrolnych sprawdzany był stan sanitarno-techniczny zakładów i dokonywana była ocena czy spełniają one podstawowe minimum wymagań higienicznych. Ponadto sprawowany był nadzór, aby żywność, która uległa zalaniu/podtopieniu nie była wprowadzana do obrotu handlowego tylko poddawana utylizacji.

Pracownicy udzielali wsparcia dla przedsiębiorców prowadzących działalność w obiektach obrotu i produkcji żywności z terenów zalanych/podtopionych w zakresie informowania m.in. o jakości wody przeznaczonej do spożycia, o bezpieczeństwie żywności oraz w zakresie sposobu przeprowadzania dezynfekcji pomieszczeń, wyposażenia i sprzętu. Sukcesywnie były przeprowadzane kontrole sanitarne w zakładach zalanych/podtopionych, które zgłaszały gotowość do wznowienia działalności.

Zestawienie danych dotyczących kontroli obiektów żywnościowych znajdujących się na terenach popowodziowych i po podtopieniach do dnia 31.12.2024 r. umieszczono w tabeli poniżej.

	Ogólna liczba zakładów wymagających kontroli	Liczba skontrolowanych obiektów	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba obiektów dopuszczonych do prowadzenia działalności
Sklepy/kioski	270	270	312	231
Sklepy wielkopowierzchniowe	41	41	52	38
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	140	140	167	103
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	93	93	104	85
Zakłady produkcyjne	64	64	74	55
Ogółem	608	608	709	512

Wykres 35. Kontrole obiektów żywnościowych znajdujących się na terenach popowodziowych i po podtopieniach do dnia 31.12.2024 r.

Na stronie internetowej WSSE we Wrocławiu umieszczono komunikaty, mówiące o tym, że żywność, która uległa podtopieniu bądź zalaniu nie nadaje się do spożycia przez ludzi ponieważ może stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia człowieka.

15.15 WNIOSKI OBYWATELI O DOSTĘP DO INFORMACJI PUBLICZNEJ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSTCI I ŻYWIENIA

Przedmiotem wniosków obywateli o dostęp do informacji publicznej w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia były kwestie dotyczące:

- obowiązku zatwierdzenia i wpisu do rejestru zakładów prowadzonych przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych, a także warunków jakie muszą spełniać podmioty zajmujące się produkcją i/lub obrotem żywnością,
- konkretnych zakładów produkujących i wprowadzających do obrotu handlowego środki spożywcze w tym, gdzie i w jaki sposób w zakładzie jest prowadzona produkcja, zakresu decyzji zatwierdzającej zakład,
- konkretnych zakładów żywienia zbiorowego tj. czy został zatwierdzony decyzją właściwego PPIS oraz czy figuruje w rejestrze zakładów prowadzonych przez PPIS, od kiedy i pod jakim numerem wpisu, a także czy w zakładzie żywienia zbiorowego przeprowadzone zostały czynności kontrolne, co wykazały te czynności i jakie były podjęte dalsze działania w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.

Na żądanie stron, do wniosków dołączane były zanimizowane protokoły kontroli sanitarnej.

ZAGROŻENIE ŚRODOWISKA PRACY
Z UWZGLĘDNIENIEM CHOROÓB
ZAWODOWYCH

16. ZAGROŻENIE ŚRODOWISKA PRACY Z UWZGLĘDNIENIEM CHORÓB ZAWODOWYCH

16.1 OCENA ŚRODOWISKA PRACY

W 2024 roku pion higieny pracy 26 powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego oraz WSSE we Wrocławiu jako organ I instancji objął nadzorem 8 243 zakładów. Zakłady te zatrudniały łącznie 408 871 pracowników, z czego 48,16% zatrudnionych było w zakładach przetwórstwa przemysłowego (PKD 10 do 33), w górnictwie (PKD 05 do 09) zatrudnionych było 4,89 %, a w opiece zdrowotnej 9,46% ogółu zatrudnionych. Przeważającą część (82,26%) nadzorowanych przez pion higieny pracy obiektów stanowiły zakłady małe – zatrudniające do 49 osób.

W roku 2024 przeprowadzono 3 699 kontroli w 2 949 zakładach pracy. Kontrole prowadzone w nadzorowanych zakładach wykazywały uchybienia higieniczno-sanitarne w zakresie warunków higieny pracy.

Szkodliwe warunki pracy, tzn. takie, gdzie pomiarami stwierdzono stężenia i natężenia czynników szkodliwych w środowisku pracy przekraczające wartości ustalonych normatywów higienicznych, wystąpiły w 9,00 % nadzorowanych zakładów (tj. w 741 zakładach) oraz w 10,95 % skontrolowanych zakładów (tj. w 323 zakładach).

Do innych ważnych nieprawidłowości należały:

- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy – w 13,42 % skontrolowanych zakładów (396 zakładów),
- brak oceny ryzyka zawodowego lub niepełna ocena ryzyka zawodowego – 8,50 % (248 zakładów),
- uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych w środowisku pracy – 7,36 % (217 zakładów),
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń – 7,02 % (207 zakładów),
- brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy – 4,58 % (135 zakładów),
- uchybienia w zakresie czynników biologicznych w środowisku pracy – 2,31 % (68 zakładów),
- brak aktualnych badań lekarskich pracowników – 1,05 % (31 zakładów).

W związku z powyższym Państwowi Inspektorzy Sanitarni wydali łącznie 991 decyzji administracyjnych (w tym 472 decyzje dotyczące poprawy warunków pracy – 47,63%) zawierające 3 934 nakazów likwidacji uchybień.

16.2 OCENA NARAŻENIA ZAWODOWEGO

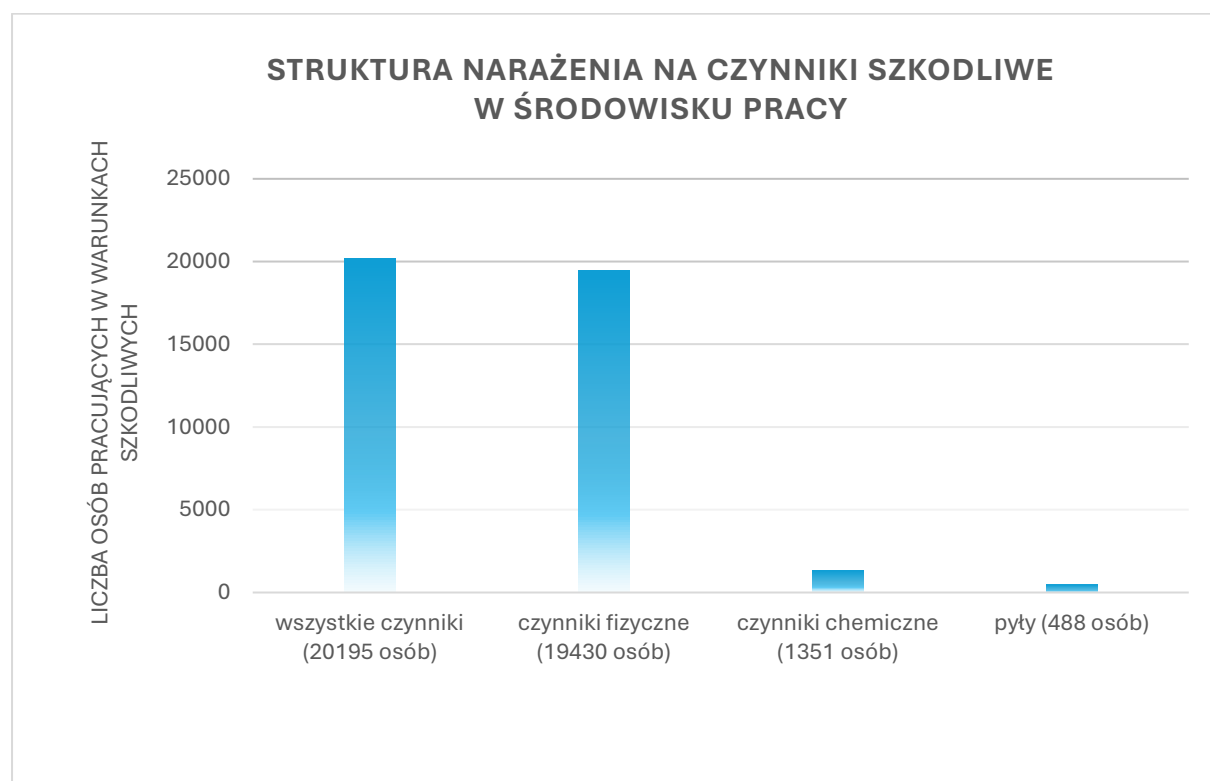
Kontrolowano poziom narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy, mogące powodować u pracowników następstwa zdrowotne w postaci chorób zawodowych.

Z danych zebranych od stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego wynika, że w szkodliwych warunkach pracy, tj. takich, w których stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia w 2024 r. zatrudnionych było 20 195 osób, co stanowiło 4,94 % wszystkich osób zatrudnionych w zakładach objętych nadzorem. Są to osoby liczone 1 raz – niezależnie od liczby czynników szkodliwych, w przekroczeniu których pracowała dana osoba.

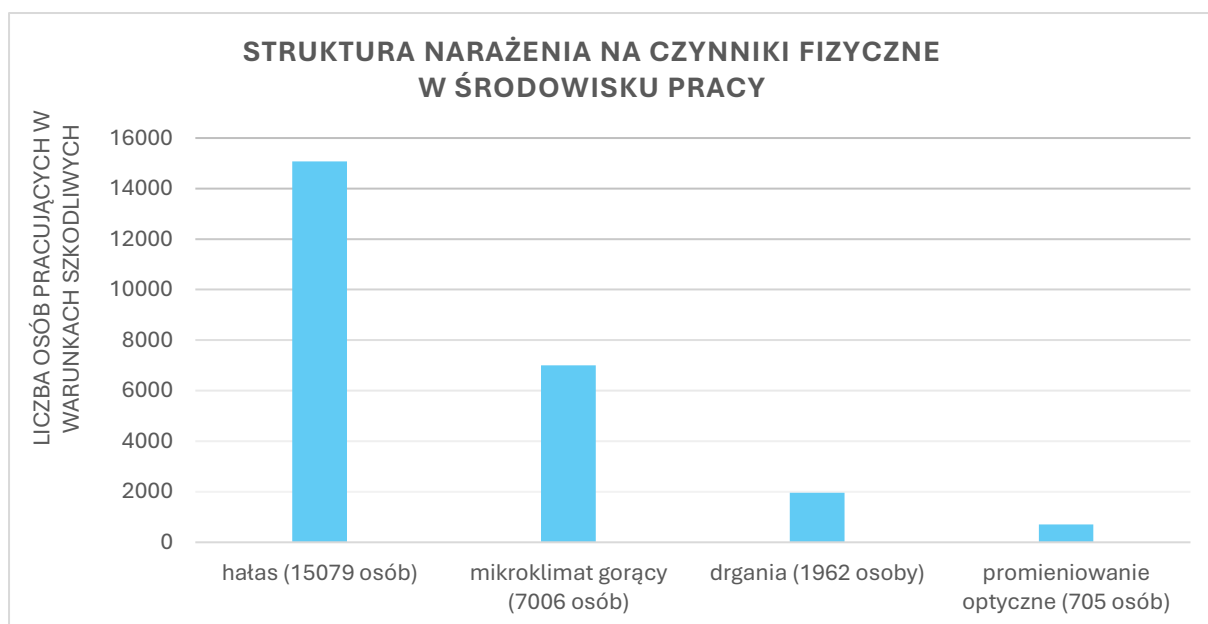
Występowanie przekroczeń stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy stwierdzono w 741 zakładach pracy.

Narażenie na poszczególne grupy czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, dla których stwierdzono stężenia i natężenia przekraczające normatywy higieniczne, przedstawiało się następująco:

- czynniki chemiczne, w tym głównie metale i ich związki (ołów, arsen, miedź, nikiel) – 1 351 osób,
- pyły (w przeważającej większości pyły o działaniu zwłókniającym stwarzające ryzyko pylicy płuc) – 488 osób,
- czynniki fizyczne – 19 430 osób, w tym:
 - hałas – 15 079 osób,
 - drgania – 1 962 osoby,
 - mikroklimat gorący – 7 006 osób,
 - promieniowanie optyczne – 705 osób.

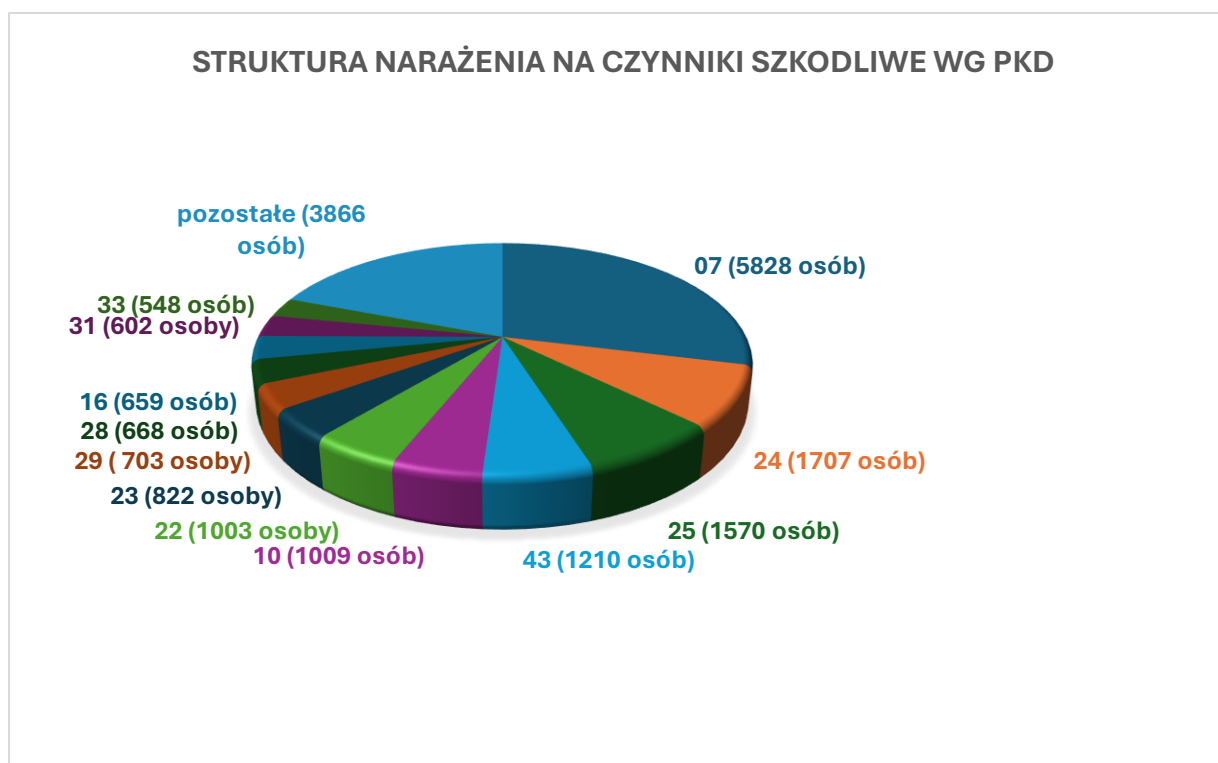
Wykres 36. Struktura narażenia na czynniki szkodliwe.

Wykres 37. Struktura narażenia na czynniki fizyczne w środowisku pracy.

Największe zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy występowały w zakładach pracy zajmujących się:

- górnictwem rud metali (PKD 07), narażenie na hałas, pyły, drżenia, mikroklimat gorący, łącznie 5 828 osób,
- produkcją metali (ołów, arsen, miedź, nikiel), (PKD 24), narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, promieniowanie optyczne, mikroklimat gorący, łącznie 1 707 osób,
- produkcją metalowych wyrobów gotowych (PKD 25), narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, drżenia, mikroklimat gorący, łącznie 1 570 osób,
- budownictwem (PKD 43), narażenie na hałas i pyły, łącznie 1 210 osób,
- produkcją artykułów spożywczych (PKD 10), narażenie na hałas, pyły, łącznie 1 009 osób,
- produkcją wyrobów z tworzyw sztucznych i gumy (PKD 22), narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, mikroklimat gorący, łącznie 1 003 osoby,
- produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (PKD 23), narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, drżenia, mikroklimat gorący, łącznie 822 osoby,
- produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (PKD 29), narażenie na hałas, pyły, łącznie 703 osoby,
- produkcją maszyn i urządzeń (PKD 28), narażenie na hałas i pyły, łącznie 668 osób,
- produkcją wyrobów z drewna (PKD 16), narażenie na hałas, pyły drewna, łącznie 659 osób,
- produkcją mebli (PKD 31) narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, łącznie 602 osoby,
- naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (PKD 33) narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, łącznie 548 osób,
- górnictwem i wydobywaniem (PKD 08) narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, łącznie 543 osoby.

Wykres 38. Struktura narażenia na czynniki szkodliwe wg PKD.

Największą liczbę zatrudnionych pracujących w warunkach szkodliwych odnotowano w powiecie polkowickim.

Wykres 39. Struktura narażenia na czynniki szkodliwe w poszczególnych powiatach.

Najpowszechniej występującym czynnikiem szkodliwym w nadzorowanych zakładach pracy, podobnie jak i w latach ubiegłych, był ponadnormatywny hałas.

W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami wydano 70 decyzji administracyjnych zawierających 109 nakazów dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych. W wyniku wszelkich działań podejmowanych przez nadzór bieżący warunki pracy poprawiono 1 764 pracownikom.

W wyniku postępowań administracyjnych prowadzonych przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych woj. dolnośląskiego uległ poprawie stan higieniczny środowiska pracy pracowników, a także stan sanitarny pomieszczeń produkcyjnych i zaplecza socjalno-sanitarnego.

16.2.1 Narażenie na czynniki rakotwórcze, mutagenne lub reprotoksyczne w środowisku pracy

Narażenie zawodowe pracowników woj. dolnośląskiego na czynniki rakotwórcze, mutagenne lub reprotoksyczne jest na bieżąco monitorowane, a dane weryfikowane. W roku 2024 na terenie województwa dolnośląskiego zewidencjonowano 1 606 zakładów pracy, w których występowało narażenie na czynniki rakotwórcze, mutagenne lub reprotoksyczne w środowisku pracy. Stacje sanitarno-epidemiologiczne województwa dolnośląskiego przeprowadziły łącznie 959 kontroli z zakresu nadzoru nad ww. czynnikami w 828 zakładach pracy. Liczba osób narażonych na te czynniki w skontrolowanych zakładach wynosiła 33 373, w tym 5 472 kobiety.

Kontrole miały na celu sprawdzenie przestrzegania przez pracodawców przepisów prawnych w zakresie ww. czynników, wynikających z ustawy Kodeks pracy oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy.

Uchybienia stwierdzono w 219 skontrolowanych zakładach. Do nieprawidłowości należały:

- brak lub prowadzony niewłaściwie rejestr prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym – w 97 zakładach,
- brak lub prowadzony niewłaściwie rejestr pracowników narażonych na działanie substancji, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym – w 77 zakładach,
- nieprzekazanie informacji o substancjach, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu i Okręgowemu Inspektorowi Pracy – w 145 zakładach.

Wydano 161 decyzji administracyjnych zawierających 318 nakazów usunięcia powyższych nieprawidłowości.

W ramach nadzoru nad ww. czynnikami w środowisku pracy zrealizowano zadanie Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w zakresie zebrania od pracodawców informacji o ww. czynnikach za rok 2023 i wprowadzenia danych do Centralnego Rejestru Czynn timerakotwórczych. Zweryfikowano i wprowadzono 1 609 informacji (od 1 425 pracodawców) dotyczących miejsca wykonywania działalności gospodarczej na terenie Dolnego Śląska. W porównaniu do 2022 roku (1 381 informacji od 1 150 pracodawców) nastąpił wzrost o ok 17%.

16.2.2 Stosowanie substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie

W ewidencji PIS woj. dolnośląskiego w 2024 roku znalazły się 3 963 zakłady stosujące substancje chemiczne i ich mieszaniny w działalności zawodowej. W tym zakresie przeprowadzono 1 136 kontroli w 1 047 zakładach stosujących w działalności zawodowej substancje i mieszaniny chemiczne. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono naruszenie przepisów w zakresie stosowania substancji i mieszanin chemicznych. Do najważniejszych uchybień w tym zakresie należały:

- brak aktualnego spisu stosowanych substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych, substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie – w 62 zakładach stosujących chemikalia,
- brak kart charakterystyk substancji i mieszanin chemicznych – uchybienie stwierdzono w 36 zakładach stosujących chemikalia,
- niezgodne z prawem karty charakterystyk substancji i mieszanin chemicznych, zakwestionowano karty charakterystyk dla 41 produktów w 31 zakładach stosujących chemikalia w działalności zawodowej,
- niewłaściwe oznakowanie opakowań substancji i mieszanin chemicznych, zakwestionowano oznakowanie dla 17 produktów w 16 zakładach stosujących chemikalia w działalności zawodowej,
- niewłaściwe oznakowanie pojemników, zbiorników, niezabudowanych rurociągów służących do przechowywania substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych stwierdzono w 24 zakładach stosujących chemikalia w działalności zawodowej.

W sprawie usunięcia stwierdzonych w wyniku kontroli nieprawidłowości związanych ze stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych wydano decyzje administracyjne oraz mandaty karne.

16.2.3 Narażenie na szkodliwe czynn timerakotwórcze w środowisku pracy

W roku 2024 na terenie województwa dolnośląskiego zewidencjonowano 2 120 zakładów pracy, w których występowały szkodliwe czynn timerakotwórcze. W ramach nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne województwa dolnośląskiego przeprowadziły łącznie 765 kontroli w 704 zakładach pracy. Kontrole dotyczyły oceny przestrzegania przez pracodawców obowiązków w

zakresie szkodliwych czynników biologicznych wynikających z ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. Liczba osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne w skontrolowanych zakładach wynosiła 22902, w tym:

- narażonych na czynniki z grupy 2 – 22 902 osoby,
- narażonych na czynniki z grupy 3 – 16 943 osoby.

W skontrolowanych zakładach pracy stwierdzono uchybienia w zakresie szkodliwych czynników biologicznych. Do najważniejszych uchybień należały:

- brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 i 4 grupy zagrożenia – w 23 zakładach,
- brak rejestru pracowników pracujących w narażeniu na czynniki biologiczne zakwalifikowanych do 3 i 4 grupy zagrożenia – w 28 zakładach,
- brak lub niepełna ocena ryzyka zawodowego w związku z występowaniem szkodliwych czynników biologicznych – w 41 zakładach,
- brak procedur i instrukcji bezpiecznego postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi – w 6 zakładach,
- brak szkoleń dla pracowników mających kontakt ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi, w 16 zakładach.

W związku z powyższym wydano 67 decyzji nakazujących likwidację stwierdzonych uchybień, w których wystosowano łącznie 152 nakazy.

16.2.4 Nadzór nad warunkami pracy w zakładach inżynierii genetycznej w zakresie zamkniętego użycia mikroorganizmów i organizmów genetycznie zmodyfikowanych

W 2024 roku w ewidencji podmiotów nadzorowanych w pierwszej instancji przez Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu znajdowało się 42 podmioty, w których prowadzone jest zamknięte użycie organizmów lub mikroorganizmów genetycznie modyfikowanych (GMO lub GMM) – zakładów inżynierii genetycznej.

W 2024 roku wpłynęło 8 wniosków od Ministra Klimatu i Środowiska z prośbą o przeprowadzenie kontroli na podstawie art. 15c ust. ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych i wydanie opinii o warunkach higieny pracy w zakładach inżynierii genetycznej, w których ma być prowadzone zamknięte użycie organizmów lub mikroorganizmów genetycznie modyfikowanych, niezbędnych do uzyskania zgody na zamknięte użycie GMO i GMM. W wyniku przeprowadzonych 6 kontroli na wnioski Ministra Klimatu i Środowiska nie stwierdzono uchybień w zakresie warunków higieny pracy. Wydano 7 pozytywnych opinii w zakresie warunków higieny pracy w zakładach inżynierii genetycznej na podstawie art. 15c ust. ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych.

Ponadto przeprowadzono w ramach nadzoru bieżącego 6 kontroli, podczas których skontrolowano 8 zakładów inżynierii genetycznej: jeden zakład GMO kat. 1, jeden zakład GO kat. 2, pięć zakładów GMM kat. 1 i jeden zakład GMM kat. 2. W trakcie ww. kontroli w 3 obiektach stwierdzono nieprawidłowości, tj. w dwóch brak zapewnienia osobom biorącym udział w zamkniętym użyciu GMM, co najmniej raz na 2 lata, uczestnictwa w szkoleniu w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, w jednym brak zapewnienia właściwych etykiet stosowanego produktu chemicznego stwarzającego zagrożenie.

16.2.5 Ocena warunków pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest

W ramach realizacji programu wieloletniego pt. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” w 2024 r., jak i w latach ubiegłych, upoważnieni przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili czynności kontrolne w zakładach zajmujących się usuwaniem bądź transportem wyrobów/odpadów zawierających azbest.

W 2024 r. liczba zgłoszeń prowadzenia prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest na terenie województwa dolnośląskiego wynosiła 63. Pracownicy pionu higieny pracy woj. dolnośląskiego skontrolowali 36 miejsc wskazanych w zgłoszeniach do PIS gdzie miały być prowadzone prace polegające na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, zaś 87 miejsc nie zostało skontrolowanych pomimo dokonanego zgłoszenia do PIS (powody: rozbiórka została już zakończona, zgłoszenie nastąpiło po przeprowadzeniu prac, brak informacji o dokładnym terminie przeprowadzenia prac rozbiórkowych). W wyniku działań PPIS ustalono, że na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się 13 firm zajmujących się usuwaniem, zabezpieczaniem lub transportem wyrobów zawierających azbest, łącznie w 2024 roku przeprowadzonych zostało 8 kontroli w siedzibach tych firm.

Pracownicy pionu higieny pracy woj. dolnośląskiego przeprowadzili w 2024 roku łącznie 18 kontroli podczas prowadzonych prac powodujących kontakt z azbestem w 20 firmach zajmujących się usuwaniem, zabezpieczaniem czy transportem wyrobów zawierających azbest. Kontrole dotyczyły m.in.:

- prac polegających na zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest – 12 kontroli,
- prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – 17 kontroli,
- prac polegających na transporcie wyrobów zawierających azbest – 9 kontroli.

Działania kontrolne obejmowały przede wszystkim aspekty bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zatrudnionych przy rozbiórkach. Ponadto podczas kontroli oceniano m.in.

- posiadanie odpowiednich zezwoleń, pozwoleń, decyzji zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi,
- znajomość przepisów regulujących bezpieczne zasady usuwania bądź unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest,
- sposób przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,

- zabezpieczanie terenu podczas wykonywania prac rozbiórkowych.

Najczęściej stwierdzone uchybienia sanitarno-higieniczne występujące na terenie województwa dolnośląskiego, a dotyczące firm zajmujących się zabezpieczaniem, usuwaniem bądź transportem wyrobów zawierających azbest to:

- brak przekazania do właściwego PWIS informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (2 przypadki),
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (1 przypadek),
- brak przeszkolenia przez uprawnioną instytucję pracowników i osób kierujących lub nadzorujących usuwanie wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest (1 przypadek),
- brak wyposażenia pracowników w odpowiednią odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej stosownie do rodzaju i stopnia narażenia (1 przypadek),
- brak prowadzonego rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność kontaktu z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, lub czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (1 przypadek).

W przypadkach, w których stwierdzono nieprawidłowości, zostało wszczęte postępowanie administracyjne. W 2024 r. wydano łącznie 2 decyzje administracyjne, w których sformułowano w sumie 2 nakazy.

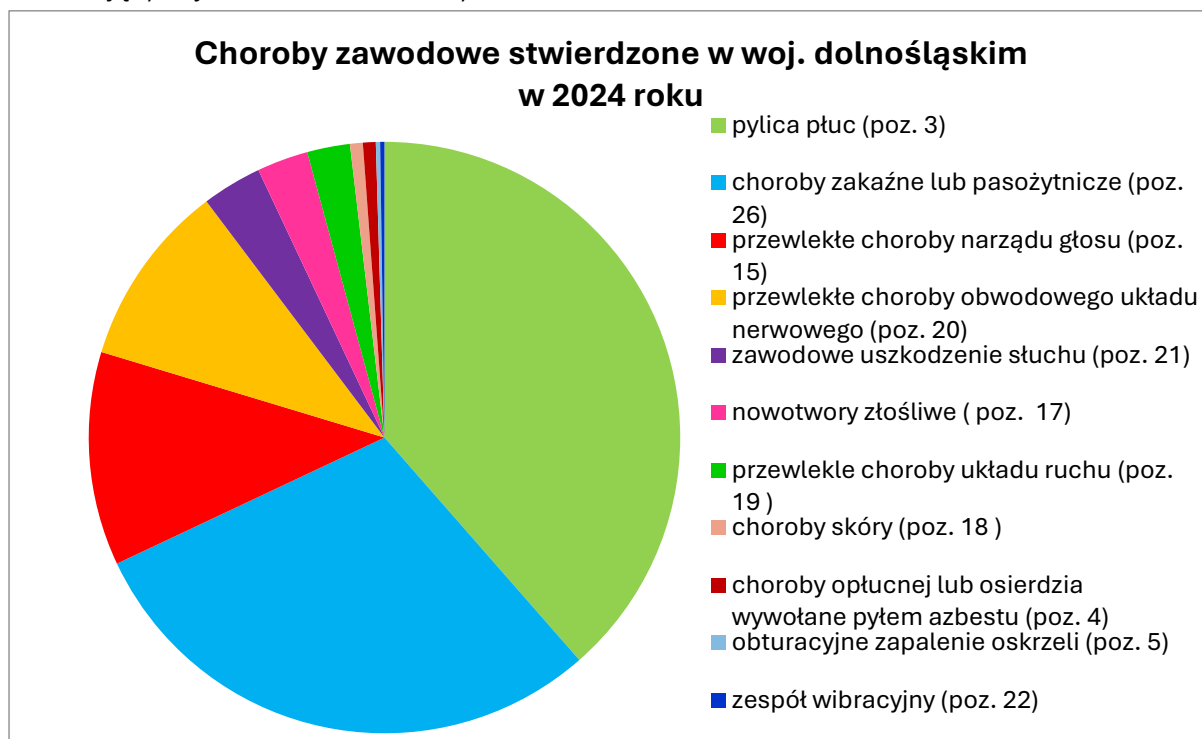
16.3 CHOROBY ZAWODOWE

Następstwem pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia są choroby zawodowe. W 2024 roku w województwie dolnośląskim dokonano 818 zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych, z czego stwierdzono 428 chorób zawodowych wg liczby wystawionych kart stwierdzenia choroby zawodowej. W roku poprzednim stwierdzono 420 chorób zawodowych.

W strukturze zachorowalności na choroby zawodowe w 2024 roku czołowe miejsce zajmują następujące jednostki chorobowe:

- pylica płuc (poz. 3) – 165 przypadków (39% ogółu stwierdzonych chorób zawodowych),
- choroby zakaźne lub pasożytnicze (poz. 26) – 126 przypadków (30% ogółu stwierdzonych chorób zawodowych),
- przewlekłe choroby narządu głosu (poz. 15) – 50 przypadków (12% ogółu stwierdzonych chorób zawodowych),
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy (poz. 20) – 43 przypadki (10 % ogółu stwierdzonych chorób zawodowych),
- zawodowe uszkodzenie słuchu (poz. 21) – 14 przypadków (4% ogółu stwierdzonych chorób zawodowych).

Choroby te stanowią 95% wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych w województwie dolnośląskim w 2024 roku, w różnych latach zmienia się nieznacznie kolejność dominujących jednostek chorobowych.

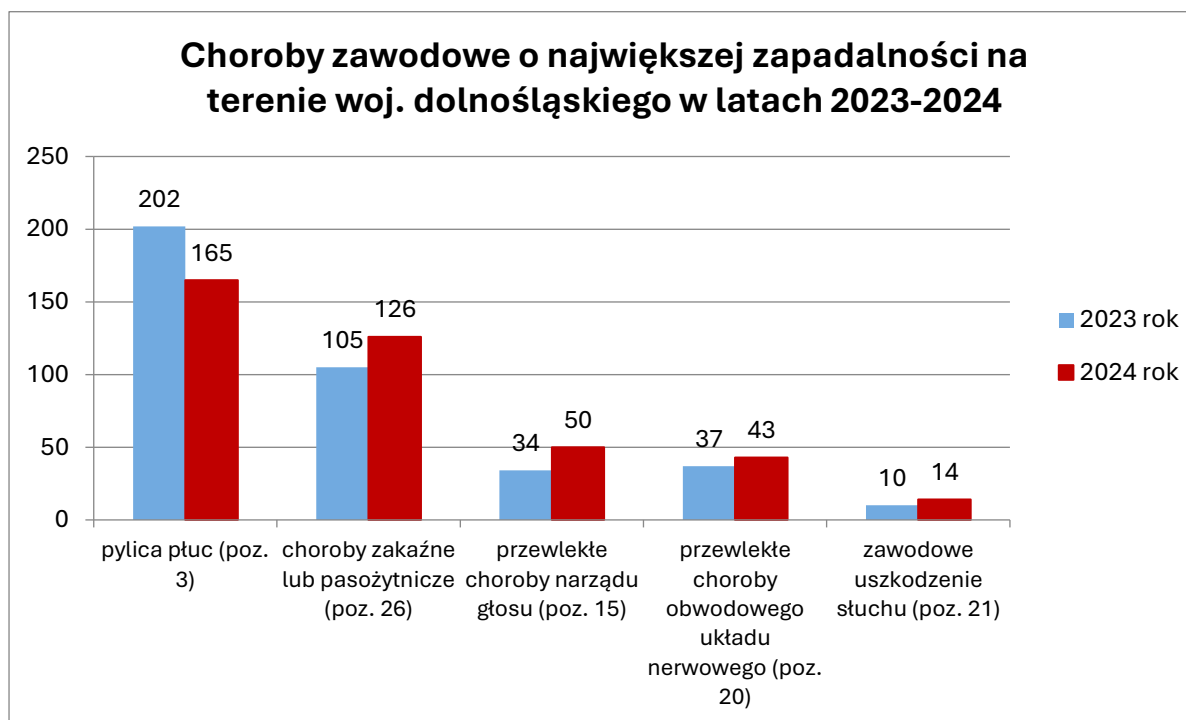

Wykres 40. Choroby zawodowe stwierdzone w woj.dolnośląskim w 2024 roku.

Choroby zawodowe o najwyższej zapadalności na terenie województwa dolnośląskiego w 2023 roku w porównaniu z rokiem 2024.

Lp.	Rok 2023		Rok 2024	
	Nazwa choroby i pozycja w wykazie	Liczba stwierdzonych chorób	Nazwa choroby i pozycja w wykazie	Liczba stwierdzonych chorób
1	Pylica płuc (poz. 3)	202	Pylica płuc (poz. 3)	165
2	Choroby zakaźne lub pasożytnicze (poz. 26)	105	Choroby zakaźne lub pasożytnicze (poz. 26)	126
3	Przewlekłe choroby narządu głosu (poz.15)	34	Przewlekłe choroby narządu głosu (poz. 15)	50
4	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego (poz. 20)	37	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego (poz. 20)	43
5	Zawodowe uszkodzenie słuchu (poz. 21)	10	Zawodowe uszkodzenie słuchu (poz. 21)	14

Tabela 32. Choroby zawodowe o najwyższej zapadalności na terenie województwa dolnośląskiego w 2023 roku w porównaniu z rokiem 2024.

Wykres 41. Choroby zawodowe o największej zapadalności na terenie woj. dolnośląskiego w latach 2023 - 2024.

W roku 2024 ogółem stwierdzono 126 przypadków chorób zakaźnych lub pasożytniczych (poz. 26). Wśród ww. chorób dominował COVID-19 – stwierdzono 101 przypadków tej choroby. Drugą najczęściej stwierdzaną chorobą zakaźną była borelioza – 20 przypadków, ponadto stwierdzono także 2 przypadki zachorowania na gruźlicę, 2 przypadki WZW typu B oraz 1 przypadek zachorowania na WZW typu C.

W poszczególnych rodzajach działalności w gospodarce narodowej dominowały następujące choroby zawodowe:

- w wydobywaniu węgla kamiennego i brunatnego (lignitu) (PKD 05) – pylice płuc (118),
- w opiece zdrowotnej (PKD 86) – choroby zakaźne lub pasożytnicze (105),
- w edukacji (PKD 85) – przewlekłe choroby narządu głosu związane z nadmiernym wysiłkiem głosowym (47).

Reasumując, w województwie dolnośląskim najczęściej stwierdzanymi chorobami zawodowymi w roku 2024 były: pylice płuc, choroby zakaźne lub pasożytnicze, przewlekłe choroby narządu głosu, przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego oraz zawodowe uszkodzenie słuchu.

W przypadku pylicy płuc, która zaliczana jest od lat do jednej z najczęściej stwierdzanych chorób zawodowych, nastąpił niewielki spadek – z 202 przypadków w 2023 roku do 165 przypadków w 2024 roku tj. o 37 przypadków. Generalnie – w ostatniej dekadzie – wysoka liczba zachorowań na pylicę płuc wynika z faktu likwidacji kopalni „Nowa Ruda” w Nowej Rudzie,

która zakończyła wydobycie w 2000 roku i masowego zgłaszania się jej byłych pracowników na badania lekarskie po wznowieniu badań. W długim okresie pandemii COVID-19 badania nie były wykonywane. Pylica płuc jest chorobą rozwojową. Zmiany w płucach u osób narażonych na zapylenie postępują pomimo ustania narażenia zawodowego i mogą doprowadzać do rozwoju pylicy nawet wiele lat po zakończeniu pracy w narażeniu.

Z kolei zapadalność na choroby zakaźne lub pasożytnicze ogólnie nieco wzrosła z poziomu 105 przypadków w 2023 roku do 126 przypadków w 2024 roku. Jednocześnie nastąpił niewielki wzrost w przypadku choroby zakaźnej COVID- 19 tj. z 95 przypadków w 2023 roku do 101 przypadków w 2024 roku. Natomiast liczba stwierdzonych przypadków przewlekłej choroby narządu głosu wzrosła o 16 zachorowań tj. z 34 w 2023 roku do 50 w 2024 roku.

Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego w roku 2024 nieznacznie zwiększyły swą liczebność o 6 przypadków w odniesieniu do roku 2023. Podobnie w przypadku zawodowego uszkodzenia słuchu nastąpił w 2024 roku nieznaczny wzrost ilości zachorowań tj. o 4 przypadki.

NADZÓR NAD CHEMIKALIAMI

17. NADZÓR NAD CHEMIKALIAMI

17.1 WPROWADZENIE DO OBROTU CHEMIKALIÓW

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa dolnośląskiego w roku 2024 w zakresie nadzoru nad chemikaliami przeprowadziła łącznie 1 142 kontrole, których efektem było wydanie 556 decyzji merytorycznych, w tym 57 decyzji o nałożeniu kary pieniężnej na łączną kwotę 176 500 zł oraz nałożono 15 mandatów, poza tym wydano 177 decyzji opłatowych.

17.1.1 Substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym stwarzające zagrożenie

Stacje sanitarno-epidemiologiczne województwa dolnośląskiego w 2024 roku obejmowały nadzorem 1592 podmiotów wprowadzających do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach, w tym:

- 43 producentów,
- 50 importerów,
- 131 dalszych użytkowników (formulatorów mieszanin chemicznych),
- 1 367 dystrybutorów.

Spośród podmiotów wprowadzających do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach (producenci, importerzy) nadzorem objętych było 42 podmioty zobowiązanych do rejestracji substancji zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (tzw. rozporządzeniem REACH).

Zakres kontroli ukierunkowany był na ocenę przestrzegania przepisów krajowych w zakresie chemikaliów zawartych w Ustawie z dnia 25 lutego 2011 roku o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz w rozporządzeniach krajowych, w tym wymagań wprowadzonych rozporządzeniem REACH oraz rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (tzw. rozporządzeniem CLP).

W 2024 roku zostało przeprowadzonych 526 kontroli sprawdzających wypełnianie obowiązków nałożonych rozporządzeniem REACH, tj.:

- 14 kontroli u producentów,
- 41 kontroli u importerów,
- 383 kontrole u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 86 kontroli u dalszych użytkowników.

Liczba kontroli, podczas których stwierdzono naruszenie przepisów rozporządzenia REACH, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej, wynosiła 42. Liczba wydanych decyzji administracyjnych dotyczyła importerów, dystrybutorów, jak i dalszych użytkowników.

W 2024 roku w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami zostało przeprowadzonych 435 kontroli sprawdzających wypełnianie obowiązków nałożonych rozporządzeniem CLP, tj.:

- 8 kontroli u producentów,
- 23 kontrole u importerów,
- 358 kontroli u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 46 kontroli u dalszych użytkowników.

Liczba kontroli, podczas których stwierdzono naruszenie przepisów rozporządzenia CLP, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej, wynosiła 23. Liczba wydanych decyzji administracyjnych dotyczyła zarówno importerów, dystrybutorów, jak i dalszych użytkowników.

Przekazywano również informacje do państwowych inspektorów sanitarnych (powiatowych lub wojewódzkich) właściwych miejscowo ze względu na siedzibę producenta lub dostawcy produktów, w odniesieniu do których stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto w związku ze stwierdzonymi uchybieniami w zakresie chemikaliów wydano 14 mandatów karnych w zakresie wprowadzania do obrotu chemikaliów na łączną kwotę 5450 zł.

W 2024 roku w ramach wspólnotowego projektu REACH-EN-FORCE-12 (REF-12) realizowanego pod patronatem Forum wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów (FORUM) przy Europejskiej Agencji Chemikaliów (ECHA) pracownicy powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego uczestniczyli w kontrolach, których celem było sprawdzenie zgodności importowanych substancji, mieszanin i wyrobów z rozporządzeniem REACH. Kontrolami należy objąć importerów, dalszych użytkowników (importujących) oraz wyłącznych przedstawicieli substancji i mieszanin spoza EOG.

W województwie dolnośląskim przeprowadzono 27 kontroli podmiotów odpowiedzialnych z czego 2 kontrole wykazały brak rejestracji substancji w importowanych mieszaninach (złamanie art. 5 REACH). Informacje o wybranych kontrolach przesyłano do Europejskiej Agencji Chemikaliów.

17.1.2 Produkty biobójcze

Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne województwa dolnośląskiego w 2024 roku obejmowały nadzorem 835 podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych, w tym 38 podmiotów zobowiązanych do uzyskania pozwolenia na obrót produktem biobójczym. W czasie kontroli skontrolowano 441 produktów biobójczych w tym:

- 45 produktów biobójczych wprowadzanych do obrotu (pierwsze udostępnienie na rynku),
- 312 produktów biobójczych udostępnianych na rynku,
- 79 produktów biobójczych stosowanych w działalności zawodowej,
- 5 produktów poddanych działaniu produktu biobójczego.

Nieprawidłowości w zakresie produktów biobójczych stwierdzono w przypadku 38 produktów. Do najważniejszych uchybień stwierdzonych w wyniku wszystkich kontroli produktów biobójczych należały:

- wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych bez wymaganego pozwolenia na obrót,
- wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych w opakowaniach niewłaściwie oznakowanych i opakowanych,
- wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych posiadających nieprawidłowe karty charakterystyki.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości w stosunku do 11 produktów wydano decyzje administracyjne nakazowe, w pozostałych przypadkach nieprawidłowości zostały usunięte w czasie kontroli lub po wszczęciu przez organ postępowania administracyjnego.

W 2024 roku prowadzony był zintensyfikowany nadzór nad wprowadzaniem produktów biobójczych przeznaczonych do przydomowych basenów kąpielowych. Celem działań było zapewnienie bezpieczeństwa użytkowników poprzez eliminację z rynku produktów niespełniających wymogów. Kontrola objęła zarówno dystrybutorów, producentów i importerów, jak i sprzedawców internetowych. Skontrolowano 5 podmiotów wprowadzających przedmiotowe produkty biobójcze do obrotu oraz 60 podmiotów zajmujących się ich dystrybucją. Inspektorzy z woj. dolnośląskiego sprawdzili 81 produktów dostępnych w sprzedaży stacjonarnej oraz 6 oferowanych online. Nieprawidłowości w zakresie produktów biobójczych stwierdzono w przypadku 8 produktów. Do najważniejszych uchybień stwierdzonych w wyniku wszystkich kontroli produktów biobójczych należały:

- nieprawidłowa reklama produktów biobójczych – 2 produkty,
- wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych w opakowaniach niewłaściwie oznakowanych – 5 produktów,
- niezgodności w karcie charakterystyki – 1 produkt.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 3 decyzje.

Państwowa Inspekcja Sanitarna woj. dolnośląskiego w 2024 roku brała udział w ogólnopolskiej kontroli rynku, obejmującej produkty biobójcze z grup PT14 i PT18, rodentycydy oraz insektycydy, stosowane w deratyzacji i dezynsekcji. Akcja miała na celu eliminację niezgodnych produktów, aby zapewnić bezpieczeństwo użytkowników i ochronę zdrowia publicznego.

Łącznie poddano kontroli 80 podmiotów będących udostępniającymi na rynku oraz 32 podmioty stosujące produkty biobójcze w działalności zawodowej. W ramach prowadzonych działań skontrolowano 143 produkty biobójcze dostępne w sprzedaży stacjonarnej i 4 produkty biobójcze dostępne w sprzedaży internetowej, a także 23 produkty stosowane w działalności zawodowej. W wyniku przeprowadzonych kontroli zidentyfikowano 8 produktów w sprzedaży stacjonarnej, 2 w sprzedaży internetowej, a także 4 stosowane w działalności zawodowej, które wykazywały niezgodności z obowiązującym prawem.

Wykryte nieprawidłowości dotyczyły:

- niewłaściwego oznakowania – 5 produktów,
- nieważnego pozwolenia na obrót – 1 produkt,
- przekroczonego terminu ważności – 2 produkty,
- błędów w karcie charakterystyki, niewłaściwej reklamy – 10 produktów.

W kilku przypadkach wykryte nieprawidłowości były eliminowane już podczas samych kontroli i nie zachodziła potrzeba prowadzenia dalszych działań, w pozostałych przypadkach wydano 3 decyzje administracyjne.

W listopadzie i grudniu 2024 roku przeprowadzona została ogólnopolska akcja, kontroli udostępniania produktów biobójczych, w sprzedaży stacjonarnej i internetowej, zawierających w swoim składzie fosforek glinu i magnezu. Przeprowadzono 106 kontroli udostępniających na rynku te produkty. W wyniku 1 kontroli znaleziono 1 produkt w obrocie, nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących udostępniania tego produktu ogółowi społeczeństwa.

Dzięki tym działaniom wyeliminowano z rynku produkty niespełniające wymogów prawnych, minimalizując ryzyko wynikające z ich nieodpowiedniego stosowania.

17.1.3 Nadzór nad detergentami

Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne województwa dolnośląskiego w 2024 roku obejmowały nadzorem 54 producentów detergentów, w tym 12 wytwórców i 2 konfekcjonerów detergentów. W tym czasie w ramach nadzoru nad detergentami zostało przeprowadzonych 17 kontroli podmiotów wprowadzających do obrotu detergenty, tj. producentów detergentów, w tym 12 kontroli planowanych oraz 6 kontroli interwencyjnych. Nieprawidłowości obejmowały nieprzestrzeganie art. 34 i 35 Ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach w zakresie wprowadzania do obrotu środków powierzchniowo czynnych przeznaczonych do stosowania w detergentach oraz braku lub niewłaściwego oznakowania. Wydane została 1 decyzja administracyjna.

17.1.4 Prekursory narkotyków kategorii 2 i 3

W 2024 roku liczba podmiotów w ewidencji powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego wprowadzających do obrotu prekursory narkotyków kategorii 2 i 3 wyniosła 97, w tym:

- liczba wprowadzających do obrotu prekursory narkotyków kategorii 2 – 11 podmiotów,
- liczba wprowadzających do obrotu prekursory narkotyków kategorii 3 – 93 podmioty,
- liczba eksporterów (do krajów trzecich) – 3 podmioty, w tym zakresie nie wydano zezwoleń na wywóz prekursorów kat. 2 i 3 do krajów trzecich.

Liczba podmiotów w ewidencji powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego stosujących prekursory narkotyków kategorii 2 i 3 w 2024 roku wyniosła 332. Przeprowadzono 90 kontroli z zakresu nadzoru nad prekursorami kategorii 2 i 3. Kontrole dotyczyły zarówno podmiotów wprowadzających do obrotu (21 kontroli w 21 podmiotach), jak i stosujących prekursory narkotykowe w działalności zawodowej (69 kontroli). W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

17.2 PRODUKTY KOSMETYCZNE

Na terenie województwa dolnośląskiego ewidencją objęto:

- 78 zakładów wytwarzających i konfekcjonujących produkty kosmetyczne,
- 5 zakładów wytwarzających (bez konfekcjonowania),
- 21 zakładów konfekcjonujących produkty kosmetyczne (bez produkcji),
- 577 obiektów obrotu produktami kosmetycznymi, w tym 73 hurtowne oraz 492 sklepy.

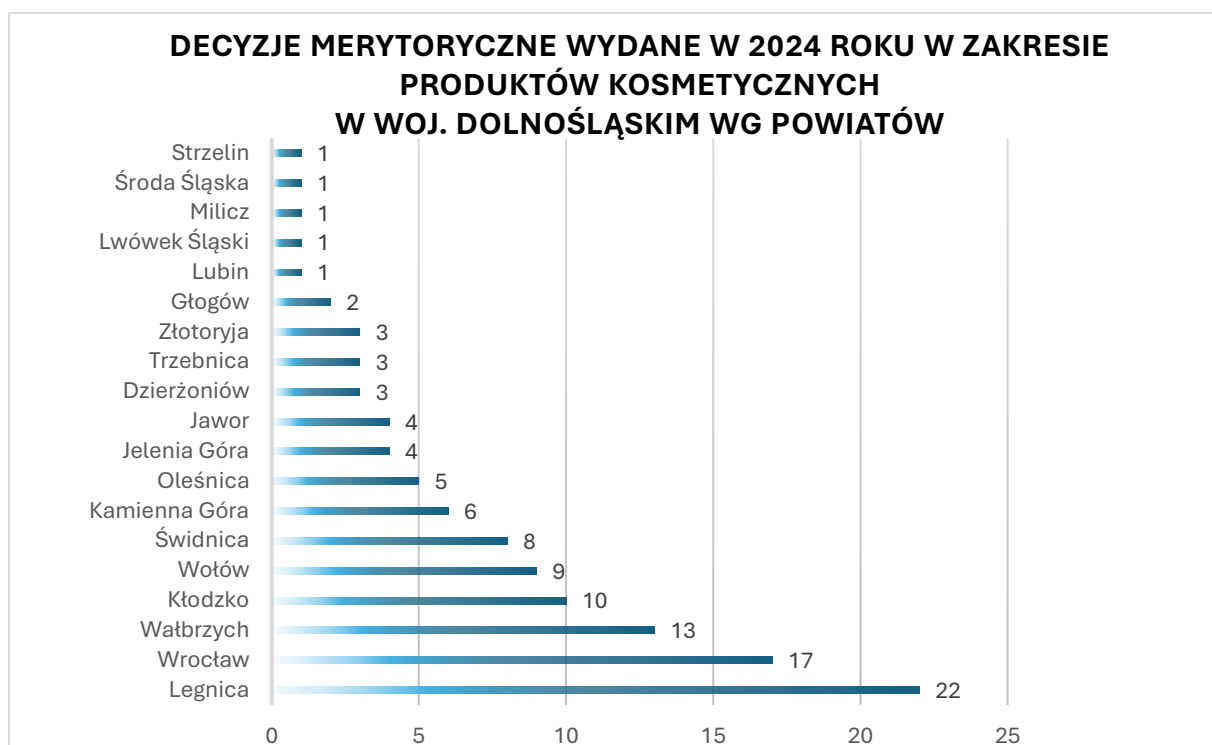
W powyższych obiektach przeprowadzono łącznie 405 kontroli i rekontroli.

Najczęściej pojawiające się nieprawidłowości:

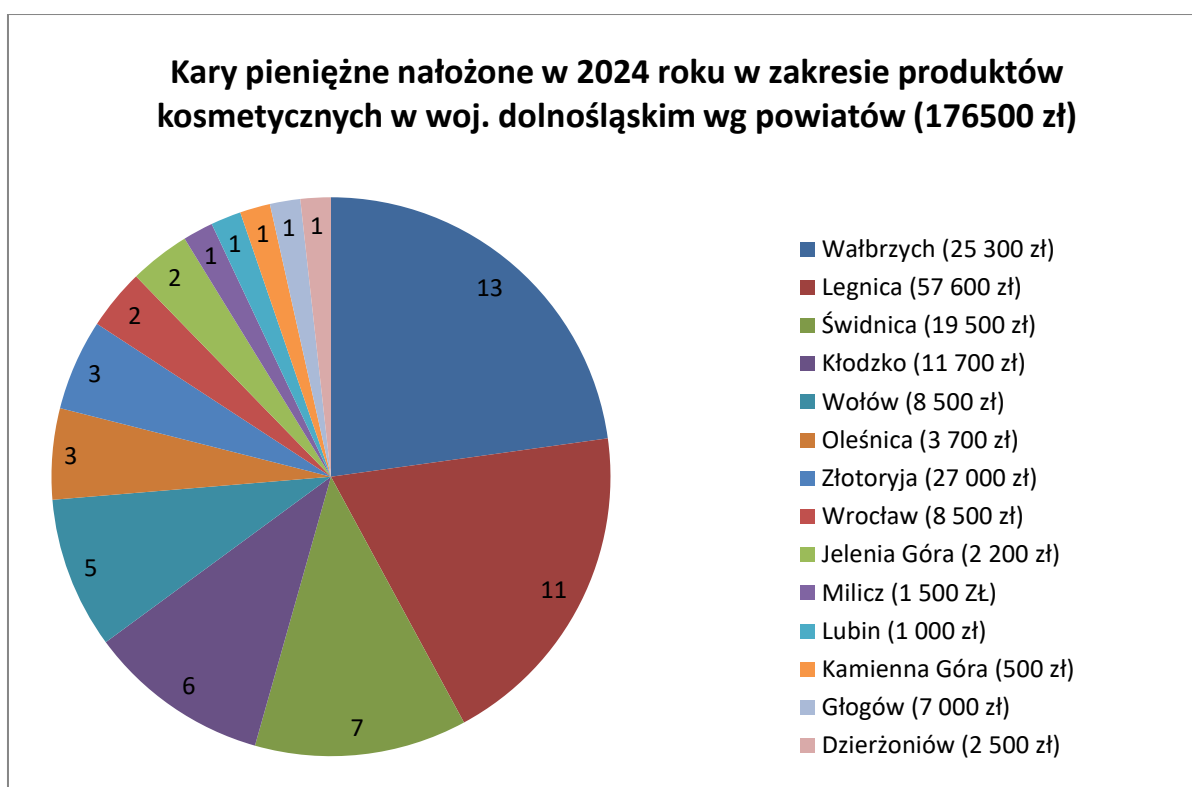
- brak etykiet,
- brak prawidłowego oznakowania,
- produkty kosmetyczne zawierające w składzie zakazaną substancję: butylphenyl methylpropionali, hydroxyisohexyl 3-cyclohexene carboxaldehyde, Zinc Pyrithione,
- produkty po upływie daty ważności,
- brak określenia daty minimalnej trwałości produktu lub umieszczenia symbolu PAO,
- brak dokumentacji GMP,
- udostępniania na rynku produktów kosmetycznych bez podania na etykiecie podmiotu odpowiedzialnego na terenie Wspólnoty,
- wprowadzenie do obrotu produktów kosmetycznych bez raportów bezpieczeństwa produktu kosmetycznego,
- brak zgłoszenia produktu kosmetycznego do bazy CPNP.

Wydano:

- 212 decyzji merytorycznych (7 decyzji wydanych przez WSSE Wrocław), w tym nałożono 57 kar pieniężnych na łączną kwotę 176 500 zł,
- 77 decyzji opłatowych na łączną kwotę 22 298 zł.

Wykres 42. Decyzje merytoryczne w zakresie produktów kosmetycznych w woj. dolnośląskim wg powiatów w 2024 roku.

Wykres 43. Kary pieniężne w zakresie produktów kosmetycznych w woj. dolnośląskim wg powiatów w 2024 roku.

W roku 2024 przeprowadzono kontrole w zakresie dokumentacji produktów kosmetycznych zawierających filtry UV, wytwarzanych u mniejszych producentów/importerów w szczególności w zakresie oceny skuteczności działania współczynników SPF.

Ponadto dokonano kontroli w małych zakładach, tzw. produkcji "domowej", zakładach nowo zgłoszonych, zakładach nigdy nie kontrolowanych lub kontrolowanych w odległym terminie wytwarzających produkty kosmetyczne, gdzie sprawdzane było czy produkcja kosmetyków odbywa się zgodnie z zasadami dobrej praktyki produkcji – w tym zakresie wykorzystana została norma EN ISO 22716:2007 Kosmetyki – Dobre Praktyki Produkcji (GMP) – Przewodnik Dobrych Praktyk Produkcji (ISO 22716:2007), uznana za normę zharmonizowaną poprzez Komunikat Komisji w ramach wdrażania Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 dotyczącego produktów kosmetycznych.

W ramach urzędowej kontroli w 2024 r. pracownicy PIS woj. dolnośląskiego pobrali próbki do oceny jakości mikrobiologicznej produktów kosmetycznych z deklaracjami typu „eko”, „naturalne”, przeznaczonych do stosowania w okolicach oczu np. kremy pod oczy, produkty do demakijażu (o wysokiej podatności na zakażenia mikrobiologiczne, na bazie wody). Próbkami obejmowały produkty, dla których osoba odpowiedzialna jest na terenie Polski. W następstwie czego pobrano 21 próbek (16 próbek u dystrybutorów oraz 5 próbek u podmiotów odpowiedzialnych). We wszystkich pobranych próbach kosmetyków nie stwierdzono nieprawidłowości.

17.3 ŚRODKI ZASTĘPCZE I NOWE SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE

Kontrole i nadzór nad przestrzeganiem zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych w województwie dolnośląskim są przeprowadzane przez pracowników Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych we współpracy z organami ścigania. Współpraca ta oparta jest głównie na wspólnych kontrolach sanitarnych z zakresie przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub na przekazywaniu przez organy ścigania akt spraw celem wymierzenia kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych lub ich zniszczenia. Rynek (w tym strony internetowe) jest monitorowany regularnie, a wszelkie naruszenia przepisów są konsekwentnie karane. W razie stwierdzenia nielegalnego wprowadzania do obrotu środków zastępczych, podejmowane są natychmiastowe działania kontrolne i represyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa oraz ochrony zdrowia mieszkańców województwa dolnośląskiego. Ponadto Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny na wniosek Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu kilkakrotnie występował do Sądu Rejonowego o orzeczenie przepadku na rzecz Skarbu Państwa produktów, które aktualnie nie stanowią środków zastępczych, ale nie zostało również wszczęte postępowanie karne, w którym stanowiły one materiał dowodowy.

W 2024 roku na rynku pojawiły się nowe środki zastępcze tj. N,N-dimethyletonitazene. Substancja ta należy do grupy nitazenów, pochodnych benzimidazolu, syntetycznych opioidów, które mogą być nawet silniejsze niż fentanyl. Na szczególną uwagę zasługują liczne doniesienia na temat sprzedaży oraz konsumpcji muchomora czerwonego i produktów na jego bazie

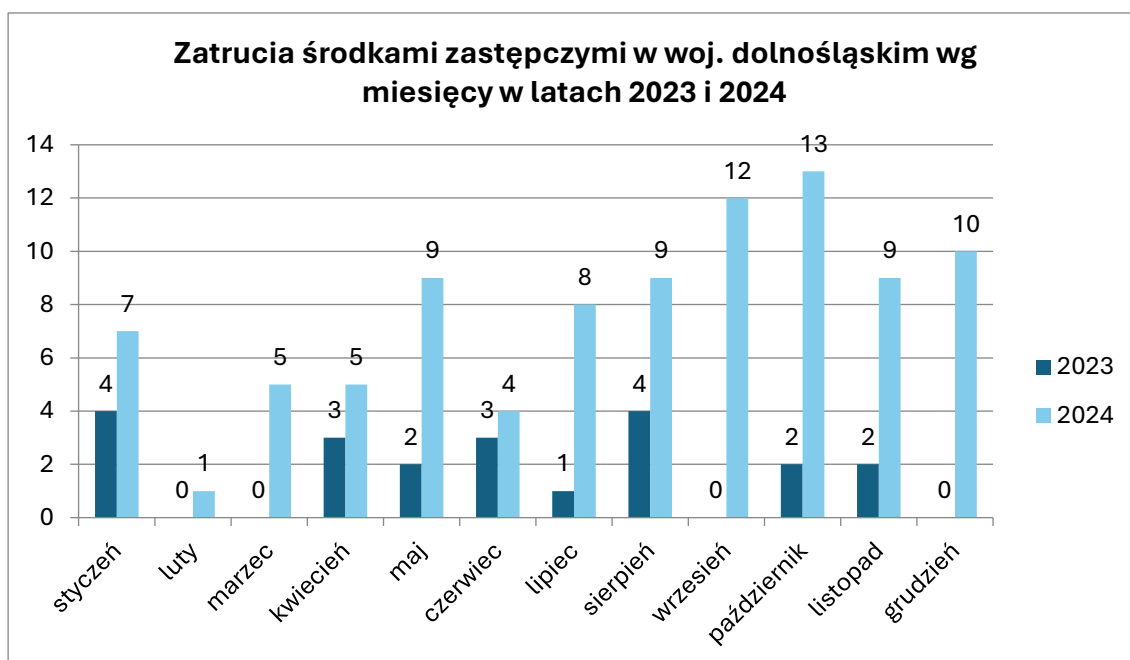
zawierających substancje m.in. kwas ibotenowy i muscymol. Doniesienia literaturowe jednoznacznie wskazują, że muchomor czerwony jest grzybem trującym, a substancje w nim zawarte wykazują działanie na ośrodkowy układ nerwowy. Spożywanie ww. grzyba lub produktów zawierających kwas ibotenowy i/lub muscymol w postaci np. żelków z muscymolem, waporyzatorów z muscymolem, pre-rollsów zmieszanych z kwiatem konopi i muscymolem oraz galaretek z muscymolem, może stwarzać istotne zagrożenie zdrowotne związane z toksycznym działaniem ww. substancji. W związku z powyższym zostało przeprowadzonych 38 kontroli sanitarnych na terenie woj. dolnośląskiego. Ponadto zespół ds. oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych, na posiedzeniu w dniu 7 listopada 2024 r. podjął jednogłośnie uchwałę, w której zarekomendował Ministrowi Zdrowia umieszczenie substancji: kwas ibotenowy i muscymol w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz.U.2024. poz. 1139) jako nowych substancji psychoaktywnych.

Zauważyć należy, iż 30 lipca 2024 roku w Dzienniku Ustaw ukazało się obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 17 czerwca 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych.

Ponadto organy PIS w przypadku, gdy dochodzi do uzasadnionego podejrzenia, iż podmiot/osoba fizyczna łamie zakaz wprowadzania do obrotu i/lub wytwarzania środków zastępczych PPIS woj. dolnośląskiego prowadzą stosowne postępowania administracyjne na podstawie przepisów m.in. *Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*. W omawianym okresie PPIS woj. dolnośląskiego wydali 328 decyzji administracyjnych (w analogicznym okresie w roku ubiegłym 315), a w toku trwających postępowań pobrano 12 prób do badań. Łączna kwota wyegzekwowanych kar pieniężnych to 45 500 zł.

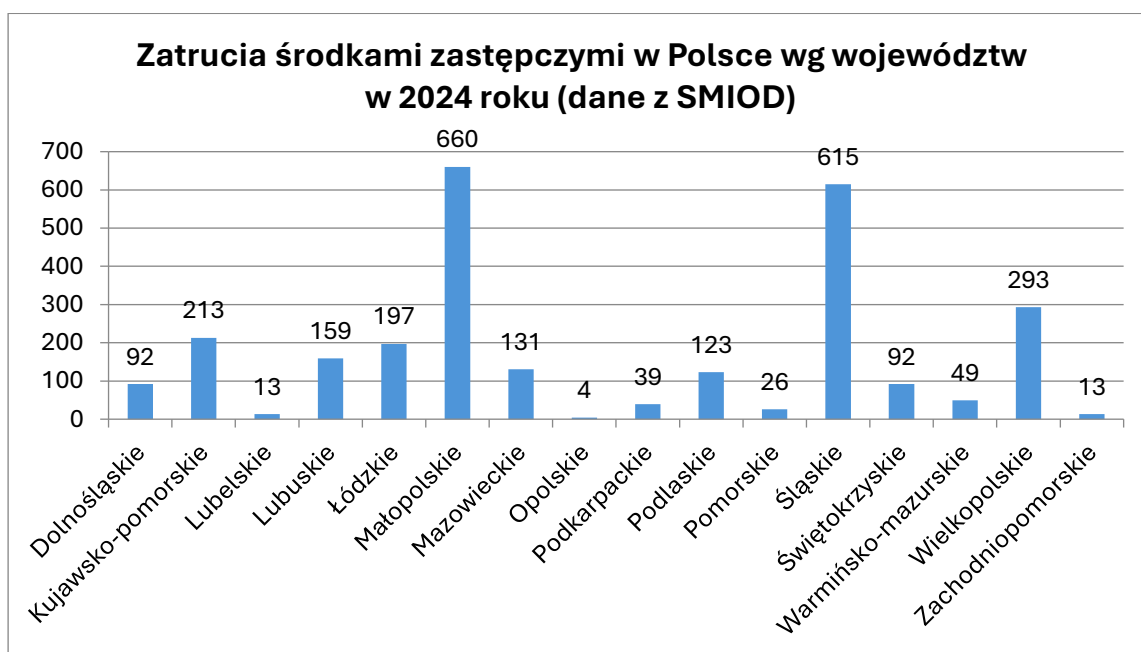
Poza tym monitoring Internetu dokonany przez pracowników PIS był podstawą do złożenia trzech zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do organów ścigania.

Ponadto PIS woj. dolnośląskiego w ramach współpracy z Ministerstwem Zdrowia gromadzą informacje od podmiotów leczniczych o liczbie zatruc oraz zgonów na skutek zażycia środków zastępczych oraz podejrzeń zatruc środkami zastępczymi, które na bieżąco umieszczane są w systemie SMIOD oraz w systemie comiesięcznym zgłaszają do Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej- Epidemiologicznej we Wrocławiu. W 2024 roku zgłoszono do Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego 92 przypadki podejrzeń zatruc, w tym 4 zgony (dane z Systemu Monitorowania Informacji o Dopalaczach – SMIOD. W porównaniu z analogicznym okresem minionego roku zanotowano wzrost zanotowanych zatruc, bowiem w roku ubiegłym odnotowano 21 takich przypadków.

Wykres 44. Zatrucia środkami zastępczymi w woj. dolnośląskim wg miesięcy w latach 2023 i 2024.

Dane przedstawiają liczbę zgłoszeń zatruc w poszczególnych miesiącach w latach 2023 i 2024. Z wykresu jednoznacznie wynika, iż liczba zatruc jest wyższa w roku 2024 r.

Wykres 45. Zatrucia środkami zastępczymi w Polsce wg województw w 2024 roku (dane z SMIOD).

W porównaniu z innymi województwami, województwo dolnośląskie znajduje się na 9 miejscu (92 zgłoszone zatrucia) w Polsce (12 miejsce w analogicznym okresie ubiegłego roku) pod względem zgłoszonych przez podmioty lecznicze przypadków zatruc / podejrzeń zatruc.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

18. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Na terenie województwa dolnośląskiego zapobiegawczy nadzór sanitarny sprawuje 26 Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych i Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu. W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wykonywano ustawowe zadania z zakresu zdrowia publicznego na etapie planowania, projektowania, realizacji i dopuszczania do użytkowania obiektu budowlanego, zgodnie z zakresem działania określonym w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zadania wykonywano współdziałając w postępowaniu w sprawach strategicznej oceny oddziaływania na

środowisko, w sprawach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, czy współdziałając w postępowaniu innym, prowadzonym przez organ administracji architektoniczno-budowlanej. Realizowano zadania wynikające z przepisów ustawy Prawo budowlane, Prawo ochrony środowiska, Prawo atomowe, ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, ustawy o rewitalizacji, o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących, o działalności leczniczej, o żegludze śródlądowej, a także wynikające z rozporządzeń wykonawczych do tych ustaw.

Stanowiska zajmowano na podstawie dokonanej oceny warunków sanitarnych i zdrowotnych w miejscach przebywania ludzi. Podczas dokonywanych kontroli prowadzono ponadto działania edukacyjno-informacyjne w zakresie zapewnienia i utrzymania właściwych warunków higienicznych i zdrowotnych w obiekcie oraz działania profilaktyczne w zakresie bakterii Legionella w obiektach wysokiego ryzyka. Poprzez takie działanie sprawowano nadzór zapobiegawczy nad stanem sanitarnym terenu objętego kontrolą. Celem nadzoru była ochrona zdrowia ludzi przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobieganie powstawaniu chorób.

W 2024 roku, w ramach działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie dolnośląskim, w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, zajęto m.in.:

- 21 stanowisk dotyczących projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym 1 stanowisko negatywne,
- 8 stanowisk dotyczących projektów planu ogólnego,
- 634 stanowiska dotyczące projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym 10 stanowisk negatywnych,
- 248 stanowisk dotyczących projektu decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- 2 090 stanowisk dotyczących projektu decyzji o warunkach zabudowy, w tym 23 stanowiska negatywne,
- 85 stanowisk dotyczących odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym 5 stanowisk stwierdzających brak możliwości odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- 21 stanowisk w sprawach projektów polityk, strategii, planów czy programów,
- 6 stanowisk w sprawach projektów gminnych programów rewitalizacji,
- 591 stanowisk dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym 455 stanowisk o braku potrzeby przeprowadzenia oceny.

- 107 stanowisk dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia, w tym 6 stanowisk negatywnych,
- 210 stanowisk dotyczących dokumentacji projektowej, w tym 3 stanowiska negatywne,
- 2 307 stanowisk dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, w tym 46 stanowisk stwierdzających brak zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, 15 stanowisk stwierdzających zgodność wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym z zastrzeżeniem, że projekt jest niezgodny z przepisami w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, 8 stanowisk stwierdzających niespełnienie wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- 159 stanowisk w sprawach odstępstw od przepisów techniczno-budowlanych oraz przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym 4 nie wyrażające zgody na odstępstwo,
- 56 stanowisk w sprawach uzgodnienia ekspertyzy technicznej, w tym 1 odmawiające uzgodnienia,
- 106 stanowisk w sprawach projektów pracowni z aparatem rentgenowskim,
- 13 stanowisk w sprawach projektów planów remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi,
- 3 stanowiska w sprawach warunków przeprowadzania działań naprawczych w środowisku,
- 741 stanowisk w sprawach niewymienionych powyżej m.in. dotyczących zastosowania materiałów do dystrybucji wody, w sprawach inwestorów starających się o dofinansowanie ze środków unijnych, zastosowania recyrkulacji powietrza w obiektach ochrony zdrowia, usytuowania wyrzutni powietrza na poziomie terenu, lokalizacji zbiorników bezodpływowych, lokalizacji miejsc do czasowego gromadzenia odpadów stałych, dopuszczenia do eksploatacji statków, lokalizacji inwestycji mieszkaniowej itp.

Wykonując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 1 566 kontroli obiektów budowlanych.

W lipcu 2023 r. weszła w życie zmiana ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w świetle której właściwy organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej został upoważniony do uzgadniania projektu decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i projektu decyzji o warunkach zabudowy, pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych (art. 53 ust. 4 pkt 2a znowelizowanej ustawy). Właściwym w myśl art. 12 ust. 1 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest Państwowy Powiatowy lub Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny. W związku z powyższą zmianą znacznie zwiększyła się ilość uzgodnień dotyczących lokalizacji inwestycji celu publicznego i warunków zabudowy w odniesieniu do roku poprzedniego. W 2023 r. Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni wydali łącznie 31 stanowisk w sprawie projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i 224 stanowiska w sprawie projektu decyzji o warunkach zabudowy. W 2024 r. liczba stanowisk dotyczących lokalizacji inwestycji celu publicznego wynosiła 248 zaś

dotyczących warunków zabudowy 2 090. Na skutek zmiany unormowań określonych w powyższej ustawie zmniejszyła się ilość wydanych opinii przez Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu dotyczących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2023 r. Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wydał 560 stanowisk dotyczących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a w 2024 r. - 275, natomiast w sprawach dotyczących studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zajął 95 stanowisk w 2023 r. i 7 stanowisk w 2024 r.

HIGIENA PROCESÓW NAUCZANIA,
WYCHOWANIA ORAZ WYPOCZYNKU
I REKREACJI DZIECI I MŁODZIEŻY

19. HIGIENA PROCESÓW NAUCZANIA, WYCHOWANIA ORAZ WYPOCZYNKU I REKREACJI DZIECI I MŁODZIEŻY

Państwowa Inspekcja Sanitarna nadzoruje placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone na pobyt dzienny i całodobowy dzieci i młodzieży. Warunki i zasady ich funkcjonowania są określone w aktach prawnych takich jak:

- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 338 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r.- Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 737 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 750 z późn. zm.) – w zakresie wymogów m.in. względem miejsc wypoczynku dzieci i młodzieży,
- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r.- Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49).

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego Państwowa Inspekcja Sanitarna kontroluje przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne odnoszące się do higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w placówkach oświatowo-wychowawczych, ośrodkach wypoczynku dzieci i młodzieży i szkołach wyższych, a także do higieny procesów nauczania.

19.1 NADZÓR NAD WARUNKAMI SANITARNYMI DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2024 roku w ewidencji placówek objętych nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie Dolnego Śląska znajdowało się 3 250 placówek, w tym m.in.:

- 512 żłobków i klubów dziecięcych,
- 976 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego,
- 589 szkół podstawowych,
- 111 liceów ogólnokształcących,
- 40 szkół policealnych,
- 279 zespołów szkół,
- 41 szkół wyższych,
- 51 placówek kształcenia ustawicznego - warsztatów szkolnych, centrów szkolenia zawodowego,
- 124 placówki wychowania pozaszkolnego – młodzieżowych domów kultury, ośrodków sportowych, ognisk pracy pozaszkolnej, pozaszkolnych placówek specjalistycznych,
- 234 placówki z pobytem całodobowym – młodzieżowych ośrodków wychowawczych i socjoterapii, burs i internatów, placówek opiekuńczo-wychowawczych, i innych,

- 24 placówki rekreacyjne – domów wczasów dziecięcych, schronisk młodzieżowych i innych.

W 2024 roku przeprowadzono 2 672 kontrole sanitarne w 1 893 placówkach. Niektóre placówki skontrolowano w minionym roku więcej niż raz.

19.2 STAN SANITARNY BUDYNKÓW LUB ICH CZĘŚCI W KTÓRYCH FUNKCJONUJĄ PLACÓWKI OPIEKI, WYCHOWANIA I NAUCZANIA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

W wyniku przeprowadzonych w placówkach nauczania i wychowania dzieci i młodzieży czynności kontrolnych stwierdzono 179 nieprawidłowości sanitarno-higienicznych i technicznych. Sytuacja ta dotyczyła 9,5% skontrolowanych placówek.

Uchybienia sanitarno-higieniczne i jednocześnie techniczne miały miejsce w 97 przypadkach – 5% skontrolowanych placówek, wyłącznie sanitarno-higieniczne w 9 skontrolowanych placówkach – 0,5%, wyłącznie techniczne w 73 – 3,9%.

Po stwierdzeniu nieprawidłowości organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w celu ich usunięcia podejmowały różnorodne działania w zależności od ich zakresu.

Wobec uchybień, których wyeliminowanie wymagało dużego nakładu środków np. remontu, wydawano decyzje administracyjne zobowiązujące do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Wykonanie obowiązku nadzorowano poprzez kontrole sprawdzające. W przypadku niewykonania decyzji wdrażano postępowanie egzekucyjne w administracji.

Nieprawidłowości, które można było usunąć na bieżąco, niewielkim kosztem, odnotowywano w protokole wraz z terminem ich usunięcia. Grzywnę w drodze mandatu nakładano w sytuacjach przewidzianych prawem.

19.3 ZAPLECZE SANITARNE PLACÓWEK DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ WARUNKI UTRZYMANIA HIGIENY OSOBISTEJ

Dobry stan techniczny instalacji i powierzchni w placówkach, podłączenie do wodociągu miejskiego/gminnego oraz kanalizacji, wentylacja, wyposażenie w wystarczającą liczbę urządzeń sanitarnych względem liczby osób z nich korzystających, zapewnienie środków higieny osobistej i czystość pomieszczeń składają się na podstawowe standardy higieniczne, które odgrywają kluczową rolę w utrzymaniu zdrowia i zapobieganiu wielu chorobom.

W 2024 roku 1 865 placówek skontrolowano pod kątem gospodarki wodno-ściekowej. 1 848 z nich było podłączonych do wodociągu miejskiego lub gminnego, co stanowi 99% skontrolowanych, a 17 placówek (1%) korzystało z własnego ujęcia wody.

Z podłączenia do centralnej sieci kanalizacyjnej korzystało 1 725 skontrolowanych placówek co stanowiło 93,3%. Pozostałe placówki posiadały zbiorniki bezodpływowe – 139 skontrolowanych (7,5%) lub własną oczyszczalnię ścieków 23 placówki (1,2%).

W 83 placówkach (4,5%) nie zapewniono zgodnego z przepisami standardu dostępności do urządzeń sanitarnych co oznacza, że liczba dostępnych urządzeń sanitarnych była niewystarczająca wobec liczby uczniów.

W 1 787 (96%) skontrolowanych placówkach nie stwierdzono uchybień w obszarze zaplecza sanitarnego i warunków utrzymania higieny osobistej.

W pozostałych przypadkach najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością był niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń i urządzeń sanitarnych – 30 placówek (1,6% skontrolowanych), zaniedbania dotyczące czystości i porządku – 10 placówek (0,5%), brak bieżącej ciepłej wody stwierdzono w 4 placówkach (0,2%) oraz brak wyposażenia w środki higieny osobistej w 1 placówce (0,05%).

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie Dolnego Śląska w 2024 roku wydały 27 decyzji administracyjnych, w celu zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego toalet w placówkach oświatowo- wychowawczych.

19.4 HIGIENA PROCESU NAUCZANIA

Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje pieczę nad zapewnieniem właściwych warunków i odpowiednią organizacją pracy uczniów, w celu ich ochrony przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówce. Działania w tym zakresie nie ograniczają się jedynie do działalności nadzorczej, ale mają również charakter informacyjno-edukacyjny.

Działalność prewencyjna Inspekcji Sanitarnej w placówkach nauczania i wychowania obejmuje zakresem profilaktykę wad postawy, wad wzroku, monitoring organizacji procesu nauczania- odpowiedniego rozkładu zajęć i możliwości odpoczynku uczniów w trakcie przerw międzylekcyjnych, a także promowanie dobrych praktyk takich jak zapewnienie uczniom dostępu do wody pitnej.

Mając na uwadze przeciwdziałanie wadom postawy u dzieci, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadziły badania obciążenia uczniów ciężarem szkolnych plecaków. Zalecana przez Głównego Inspektora Sanitarnego waga tornistra nie powinna przekraczać 10- 15% masy ciała dziecka. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) oraz inne organizacje zajmujące się zdrowiem dzieci i młodzieży, zwracają uwagę, że przekroczenie tej granicy, może prowadzić do problemów zdrowotnych, takich jak bóle pleców, problemy z postawą czy nadmierne obciążenie mięśni i stawów. Waga plecaka i sposób jego noszenia to istotne elementy szeroko rozumianej profilaktyki zdrowotnej wśród uczniów, co ma na celu unikanie długoterminowych problemów zdrowotnych.

W 2024 r. przeprowadzono takie badanie w 49 szkołach województwa dolnośląskiego, w 260 oddziałach. Zważono 4 023 uczniów i ich plecaki. Prawie 13% (522) uczniów posiadało zbyt ciężkie tornistry. Oprócz takich działań,

organy Inspekcji Sanitarnej rokrocznie poprzez różnego typu działania informacyjno-edukacyjne zwracają szczególną uwagę rodzicom uczniów na kwestię zdrowotnych konsekwencji przeciążonych, niewłaściwie noszonych przez dzieci szkolnych plecaków.

Odciążeniu uczniowskich plecaków ma służyć również obowiązek zapewnienia uczniom miejsca w szkołach na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych. Jedynie 8 szkół spośród skontrolowanych w 2024 roku, nie zapewniło takiego miejsca uczniom. Dotyczyło to jedynie szkół ponadpodstawowych.

Właściwa ergonomia miejsca nauki dzieci również leży w zakresie nadzoru Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podczas kontroli w szkołach i przedszkolach w 2024 roku oceniono dostosowanie mebli do warunków antropometrycznych dzieci w 662 placówkach (54%) na 1 217 skontrolowanych i jedynie w 3 placówkach stwierdzono nieprawidłowości względem normy PN- EN 1729-1:2007: „Meble. Krzesła i stoły dla instytucji edukacyjnych.

Część 1: Wymiary - Wymagania funkcjonalne i bezpieczeństwa”, które bezzwłocznie skorygowano.

Sanepid w szkole
sprawdza dostosowanie mebli do norm ergonomii
Każde nieodpowiednie dobranie mebli wpływa niekorzystnie na układ mięśniowo-kostny, powodując nadmierne zmęczenie, a także skrzywienie kręgosłupa.

WZROST DZIECKA /CM/	WYSOKOŚĆ PODKOLANOWA	WYSOKOŚĆ BLATU	WYSOKOŚĆ SIEDZISKA	NR MEBLI	KOLOR
93-116	25-28	46	26	1	orange
108-121	28-31	53	31	2	purple
119-142	31-35	59	35	3	yellow
133-159	35-40	64	38	4	red
146-176	40-43	71	43	5	green
159-188	43-48	76	46	6	blue

Każdy uczeń powinien mieć mierzoną wysokość ciała i wysokość podkolanową. Stolik i krzesło skompletowane dla danego ucznia powinno posiadać ten sam rozmiar.
Meble muszą być czytelnie i trwale oznakowane

Stałej kontroli jest również poddawano oświetlenie w placówkach szkolno-wychowawczych, które to placówki, będąc zobowiązane do zapewnienia podopiecznym bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu muszą przedstawić wyniki badania pomiaru natężenia oświetlenia sztucznego wykonanych w poszczególnych pomieszczeniach, spełniające wymogi normy PN-EN 12464-1:2012 „Światło i oświetlenie - oświetlenie miejsc pracy - Część 1: Miejsca pracy we wnętrzach”.

Właściwa organizacja i przebieg procesu nauczania podlega ocenie organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W tym celu analizie zostają poddane tygodniowe rozkłady zajęć uczniów. W 2024 roku w 507 szkołach dokonano oceny planów lekcji pod względem:

- równomierności obciążeń - zajęcia wymagające intensywnej koncentracji, takie jak matematyka czy fizyka, powinny być rozłożone równomiernie w ciągu tygodnia i umieszczane w godzinach, gdy uczniowie mają najwyższy poziom energii i koncentracji, zwykle przed południem,
- zróżnicowania przedmiotów - unikanie następujących po sobie lekcji z przedmiotów o podobnym charakterze (np. kilka lekcji przedmiotów ścisłych z rzędu) może pomóc w utrzymaniu zaangażowania i świeżej perspektywy podczas nauki,

- dopasowania do rytmu dnia - rozkład powinien uwzględniać codzienny rytm i naturalny poziom energii uczniów, co oznacza unikanie najtrudniejszych zajęć na początku dnia lub tuż po obiedzie,
- równowagi pomiędzy różnymi typami przedmiotów - rozplanowanie zajęć tak, aby umożliwiały one balans między naukami ścisłymi, humanistycznymi oraz aktywnością fizyczną, która powinna być zaplanowana z regularnością.

Kontrole wykazały, że w 14 szkołach (2,8% placówek poddanych ocenie) rozkłady zajęć nie uwzględniały ww. wymogów. Również warunki odpoczynku międzylekcyjnego uczniów zostały poddane ocenie organów Inspekcji Sanitarnej podczas kontroli, w aspekcie zapewnienia wystarczającego czasu na odpoczynek i posiłek oraz możliwości spędzania przerw na świeżym powietrzu. We wszystkich skontrolowanych placówkach uczniom zapewnia się co najmniej jedną dłuższą przerwę 1-20 minutową, a w większości, w 431 (72%) szkół oprócz niej pozostałe przerwy są nie krótsze niż 10 minut. Prawie wszystkie placówki (98%) zapewniają uczniom możliwość spędzenia przerw na świeżym powietrzu.

Biorąc pod uwagę jak ważne dla zdrowia i samopoczucia uczniów jest odpowiednie nawodnienie, dyrektorzy szkół udostępniali podopiecznym wodę pitną w 383 skontrolowanych placówkach (64%), wykorzystując do tego poidelka, dystrybutory wody, dzbany z wodą czy też filtry bezbutlowe do napełniania bidonów.

19.5 WARUNKI DO PROWADZENIA ZAJĘĆ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Nadzorując bezpieczeństwo i higienę pobytu dzieci i młodzieży w szkołach ocenie poddawano infrastrukturę sportową oraz jej stan sanitarno-techniczny.

Z pełnej infrastruktury sportowej (co najmniej jedna sala gimnastyczna, boisko, przechowalnia sprzętu, pokój nauczycieli wychowania fizycznego, przebieralnia i pomieszczenia sanitarne) mogą korzystać uczniowie większości skontrolowanych 350 placówek (58%). Blok sportowy bez boiska posiadało 87 placówek (14,5%). 127 (21%) szkół nie posiadało własnego zaplecza sportowego, a uczniowie zajęcia wychowania fizycznego odbywali w zewnętrznych obiektach sportowych. W 12 szkołach zajęcia wychowania fizycznego, pomimo posiadania zaplecza sportowego odbywały się również na szkolnych korytarzach.

W 293 szkołach uczniowie mieli możliwość korzystania z natrysków po zajęciach wychowania fizycznego. W 114 szkołach pomimo istnienia natrysków, były one nieczynne. W związku z wytwarzaniem w natryskach aerozolem wodno-powietrznym, w czasie kontroli przeprowadzono działania dotyczące profilaktyki zakażeń bakterią *Legionella sp.*:

- omawiano procedury takie jak płukanie instalacji wewnętrznej budynków, przeprowadzanie dezynfekcji wody, zwracano uwagę szczególnie na czas przestoju (okres wakacyjny),
- informowano o obowiązku wykonywania badań jakości ciepłej wody użytkowej w zakresie parametru *Legionella sp.*, którym są objęci m.in. właściciele i zarządcy budynków

zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej - w tym placówek oświatowo-wychowawczych,

- sprawdzano wyniki badań ciepłej wody ww. zakresie.

19.6 WARUNKI SANITARNE WYPOCZYNKU

W 2024 roku na terenie województwa dolnośląskiego zarejestrowano w bazie wypoczynku 2 868 turnusów zorganizowanego wypoczynku dzieci i młodzieży (nie wszystkie się odbyły z uwagi na np. brak chętnych). W ramach bieżącego nadzoru skontrolowano 669 turnusów pod kątem warunków sanitarno-higienicznych, z których korzystało 23 694 uczestników. Dwie kontrole miały charakter interwencyjny i obie interwencje były uzasadnione. Kontrole na 7 turnusach wykazały uchybienia w zakresie warunków sanitarno-higienicznych wypoczynku (1%). W 4 przypadkach personel nie posiadał aktualnej dokumentacji medycznej. Ostatecznie wydano jedną decyzję o częściowym zamknięciu obiektu wypoczynkowego, wyłączenie z użytkowania łazienki ze względu na wyniki badania jakości wody ciepłej użytkowej, gdzie stwierdzono przekroczoną dopuszczalną liczbę bakterii *Legionella sp.*

19.7 ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE

W nadzorze Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa dolnośląskiego w 2024 roku znajdowały się 512 żłobki i kluby dziecięce. Inspekcji poddano 267 z nich (52%), a liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli wynosiła 326. Część placówek skontrolowano więcej niż raz. Podczas kontroli stwierdzono 17 nieprawidłowości z czego 7 dotyczyło złego stanu higieniczno-sanitarnego.

19.8 PLACÓWKI Z POBYTEM CAŁODOBOWYM

W 2024 roku w ewidencji znajdowały się 224 placówki przeznaczone na całodobowy pobyt dzieci i młodzieży. Kontroli poddano 139 z nich - 62%. Wśród skontrolowanych placówek, 95% posiadała właściwy stan techniczny mebli i sprzętów. W 90% skontrolowanych placówkach pobytu całodobowego stan pomieszczeń higieniczno-sanitarnych nie budził zastrzeżeń. Również zdecydowana większość (94%) placówek posiadała aneksy kuchenne we właściwym stanie.

W jednej placówce z pobytem całodobowym stwierdzono zły stan techniczny dróg, przejść i ogrodzenia. Nałożono obowiązek usunięcia nieprawidłowości w drodze decyzji administracyjnej.

WYCHOWANIE ZDROWOTNE I PROMOCJA ZDROWIA

20. WYCHOWANIE ZDROWOTNE I PROMOCJA ZDROWIA

Działania oświatowo-zdrowotne realizowano na terenie województwa dolnośląskiego w oparciu o współczesne koncepcje promocji zdrowia, wytyczne Głównego Inspektoratu Sanitarnego, cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia, oraz własną analizę sytuacji epidemiologicznej naszego regionu i oceny zagrożeń zdrowotnych mieszkańców województwa dolnośląskiego. Zadania promocyjne oraz profilaktyczne realizowano we współpracy z jednostkami samorządowymi, placówkami nauczania i wychowania, organizacjami pozarządowymi i podmiotami wykonującymi działalność leczniczą. Lokalna społeczność na bieżąco była informowana o działaniach prozdrowotnych na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa dolnośląskiego. Celem poprawy stanu zdrowotnego, zwiększenia jakości życia oraz kreowania zdrowego stylu życia społeczności naszego było regionu realizowanie wielu programów prozdrowotnych.

20.1 ZESTAWIENIE INTERWENCJI PROGRAMOWYCH I NIEPROGRAMOWYCH Z ZAKRESU OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA ZREALIZOWANYCH PRZEZ WOJEWÓDZKIE ORAZ POWIATOWE STACJE SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNE W 2024 ROKU

20.1.1 Profilaktyka nadwagi i otyłości

20.1.1.1 Interwencje programowe:

Programy wojewódzkie:

a) Nazwa programu: „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Grupa docelowa: dzieci w wieku 5-6 lat.

Liczba odbiorców: 11 142 dzieci

Główne działania w ramach interwencji: koordynacja i realizacja programu na terenie województwa. Program dedykowany jest dzieciom w wieku 5-6 lat, które uczęszczają do przedszkoli oraz ich rodziców i opiekunów. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Zajęcia w programie realizowane są poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli, lekcji pokazowej oraz webinarium dla rodziców. Uczestnicy ww. programu zdobytą wiedzę i umiejętności podczas zajęć edukacyjnych będą mogli stosować w codziennym życiu.

W roku szkolnym 2023/2024 na terenie województwa dolnośląskiego do realizacji programu przystąpiły 242 przedszkola i oddziały przedszkolne (poprzednio 227). Łącznie

działaniami zostało objętych 11 142 dzieci (poprzednio 9 901) oraz 5 173 rodziców (poprzednio 5 269).

20.1.1.2 Interwencje nieprogramowe:

Interwencje wojewódzkie:

- a) Nazwa interwencji: **I Turniej Sportowo-Edukacyjny Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu „Wygramy Zdrowie”.**

Grupa docelowa: uczniowie klas V i VI szkół podstawowych.

Liczba odbiorców: 644 uczestników.

Główne działania w ramach interwencji: w pierwszym Turnieju „Wygramy Zdrowie” udział wzięły szkoły reprezentujące powiaty: górowski, milicki, oleśnicki oraz trzebnicki. „Wygramy

Zdrowie” jest inicjatywą, która za główny cel stawia propagowanie aktywności fizycznej oraz rozwoju kompetencji zdrowotnych. W tym celu zespoły wystawiane przez szkoły podstawowe składają się z dwóch równie ważnych części: sportowców piłkarzy oraz drużyn rozwiązujących quiz wiedzy.

W 2024 roku zorganizowano pięć turniejów półfinałowych na terenie czterech powiatów oraz turniej finałowy, w którym udział wzięły wyłonione wcześniej najlepsze zespoły.

Interwencje lokalne:

- a) Nazwa interwencji: PSSE w Dzierżoniowie, Jaworze - **„Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania”.**

Grupa docelowa: uczniowie szkół ponadpodstawowych oraz społeczność lokalna.

Liczba odbiorców: 1 812.

Główne działania w ramach interwencji: przeprowadzenie warsztatów w różnych grupach społecznych i wiekowych, nadzór i współpraca ze środowiskiem lokalnym. Opracowanie materiałów do realizacji tematyki o ciele człowieka.

- b) Nazwa interwencji: PSSE w Oławie - **Kampania informacyjna dot. zdrowego stylu życia oraz profilaktyki otyłości.**

Grupa docelowa: mieszkańcy powiatu oławskiego.

Liczba odbiorców: 11 260.

Główne działania w ramach interwencji:

- zamieszczanie postów na profilach facebook i twitter (X) PSSE w Oławie dot. zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej i profilaktyki otyłości,
- podczas imprez plenerowych organizowano dla dzieci gry i zabawy związane ze zdrowym stylem życia.

c) Nazwa interwencji: PSSE w Świdnicy - **Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania.**

Grupa docelowa: społeczność lokalna, w tym: dzieci, młodzież, rodzice, seniorzy, dzieci w przedszkolach, uczniowie szkół podstawowych, ponadpodstawowych, kadra pedagogiczna.

Liczba odbiorców: 906 osób.

Główne działania w ramach interwencji: Pracownicy Sekcji ZP, poprzez prowadzone działania informacyjno-edukacyjne, zwracają uwagę na fakt, jak ważne dla zdrowia człowieka jest odżywianie, prawidłowo zbilansowana dieta oraz aktywność fizyczna. Promują wypoczynek na świeżym powietrzu, zdrowy styl życia oraz jego zasady. W tym celu przeprowadzane są pogadanki/prelekcje głównie dla dzieci/ucniów w przedszkolach i szkołach podstawowych. Tematyka przeprowadzanych zajęć dotyczy różnych elementów zdrowego stylu życia, z uwzględnieniem aktywności fizycznej oraz prawidłowego odżywiania się.

d) Nazwa interwencji: PSSE we Wrocławiu - **Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania.**

Grupa docelowa: uczestnicy letnich eventów prozdrowotnych „Białe Niedziele” w Powiecie Wrocławskim, społeczność lokalna.

Liczba odbiorców: 181 osób.

Główne działania w ramach interwencji: organizacja i prowadzenie stoiska PSSE we Wrocławiu podczas plenerowych eventów zdrowotnych w okresie letnim; punkt informacyjno-edukacyjny połączony z dystrybucją materiałów o zdrowym stylu życia, aktywna praca z dziećmi, posty tematyczne oraz relacje z wydarzeń publikowane na kanałach społecznościowych.

20.1.2 Profilaktyka palenia tytoniu

20.1.2.1 Interwencje programowe:

Programy wojewódzkie:

a) Nazwa programu: **„Bieg po Zdrowie”.**

Grupa docelowa: uczniowie klas IV szkół podstawowych.

Liczba odbiorców: 6 887.

Główne działania w ramach interwencji: Koordynacja i realizacja programu we wszystkich 26 powiatach województwa. Przygotowanie oraz zamówienie materiałów programowych. Instruktaże realizatorów programu. Wizytacje programowe. W roku szkolnym

2023/2024 przystąpiono do realizacji VIII edycji programu profilaktyki palenia tytoniu pod tytułem: „Bieg po zdrowie”, opracowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy z ekspertami. Program został objęty patronatem Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Rzecznika Praw Dziecka. Grupą docelową programu są uczniowie klas IV (grupa wiekowa 9-10 lat). Głównym celem programu jest opóźnienie jak i również przeciwdziałanie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, uświadomienie atrakcyjności życia wolnego od dymu tytoniowego, poszerzenie wiedzy oraz kompetencji uczniów na temat szkodliwości palenia tytoniu. Podczas zajęć przekazywano dzieciom wiedzę na temat zachowań prozdrowotnych oraz kształtowania odpowiednich umiejętności i postaw przyczyniających się do zdrowego stylu życia, który uważany jest za główny czynnik wpływający na zdrowie. Program został zrealizowany w szkołach podstawowych przez nauczycieli przy wsparciu i pomocy merytorycznej pracowników oświaty zdrowotnej, a jego realizacja była zgodna z organizacją zajęć zaproponowanych przez organizatorów i oparta na ćwiczeniach oraz dyskusjach uczestników aktywizujących edukację. W odniesieniu do poprzedniej VII edycji- Program zwiększył swój zasięg na terenie województwa

Programy lokalne:

- a) Nazwa programu: Zrealizowany w 18 PSSE – „Czyste Powietrze Wokół Nas”.

Grupa docelowa: dzieci przedszkolne.

Liczba odbiorców: 16 023 dzieci.

Główne działania w ramach interwencji: program ten stanowi pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego. Przedsięwzięcie tego typu przyczynia się znacząco do szerzenia profilaktyki antynikotynowej wśród najmłodszych- dzieci poznają konsekwencję palenia tytoniu, wiedzą o skutkach biernej ekspozycji na dym tytoniowy. Celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przedszkolnych przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz nauka asertywności wśród dzieci – jak powinny się zachować, gdy ktoś przy nich pali lub gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach. Program adresowany jest do najmłodszych, czyli dzieci 5 i 6-letnich, uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. W ramach realizacji programu przeprowadzono zajęcia edukacyjne z dziećmi, a także

spotkania z rodzicami, w czasie których przekazywano rodzicom i opiekunom wiedzę na temat zdrowotnych następstw palenia tytoniu ze szczególnym zwróceniem uwagi na skutki biernego palenia dzieci. Przekazano materiały edukacyjne, udzielano wsparcia metodycznego i merytorycznego.

- b) Nazwa programu: PSSE w Wałbrzychu, Zgorzelcu – „**Znajdź właściwe rozwiązanie**”.

Grupa docelowa: uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych.

Liczba odbiorców: 259 uczniów.

Główne działania w ramach interwencji: celem programu było zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich oraz postaw asertywnych związanych z unikaniem czynnego i biernego palenia tytoniu. Adresatami programu byli uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych. W ramach realizacji programu przesłano pisma intencyjne zapraszające do kontynuacji realizacji programu.

- a) Nazwa programu: PSSE w Oleśnicy, Trzebnicy, Wałbrzychu – „**Nie pal przy mnie, proszę**”

Grupa docelowa: uczniowie klas I-III szkół podstawowych.

Liczba odbiorców: 1 513 uczniów.

Główne działania w ramach interwencji: celem programu było zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie. Adresatami programu byli uczniowie klas I-III szkoły podstawowej oraz rodzice i opiekunowie uczniów. W ramach realizacji programu przesłano pisma intencyjne zapraszające do kontynuacji realizacji programu.

20.1.2.2 Interwencje nieprogramowe:

Interwencje wojewódzkie:

- a) Nazwa interwencji: **Światowy Dzień bez Papierosa oraz Światowy Dzień Rzucania Palenia.**

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa.

Liczba odbiorców: 70 300.

Główne działania w ramach interwencji: w 2024 na terenie województwa dolnośląskiego kontynuowano działania inspirowane od lat przez Światową Organizację Zdrowia mające za cel profilaktykę palenia. Światowy Dzień bez Papierosa obchodzony był 31 maja 2024 pod hasłem „Młodzi wkraczają i mówią #TobaccoExposed” natomiast główne obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu przypadły na 21 listopada 2024 roku. WSSE we Wrocławiu oraz PSSE województwa dolnośląskiego przygotowały szereg działań bezpośrednich jak i medialnych związanych z obchodami tych dni.

20.1.3 Profilaktyka innych uzależnień

20.1.3.1 INTERWENCJE PROGRAMOWE

Programy wojewódzkie:

- a) Nazwa programu: „**ARS, czyli jak dbać o miłość**”.

Grupa docelowa: program skierowany jest do młodzieży w wieku 15-19 lat.

Liczba odbiorców: 15 083 uczniów.

Główne działania w ramach interwencji: koordynacja i realizacja programu na terenie województwa. Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?” na terenie województwa dolnośląskiego jest dobrze postrzegany, zarówno przez koordynatorów szkolnych jak i uczniów i w związku z tym jego realizacja jest kontynuowana w kolejnych latach. Na terenie województwa dolnośląskiego w realizacji XI edycji programu uczestniczyły 164 szkoły (poprzednio 155). Działaniami programowymi objęto ogółem 15 083 uczniów (poprzednio 15 101).

Programy lokalne:

- a) Nazwa programu: PSSE w Legnicy: „**Bezpieczni w Sieci**”.

Grupa docelowa: uczniowie wszystkich typów szkół oraz rodzice/opiekunowie uczniów.

Liczba odbiorców: 2 250.

Główne działania w ramach interwencji: celem podejmowanych działań jest zwiększenie bezpieczeństwa i świadomości dzieci korzystających z Internetu. Program jest kierowany do uczniów wszystkich typów szkół oraz rodziców. Na potrzeby zajęć opracowano dwie prezentacje multimedialne „Cyberprzemoc” i „Uzależnienia behawioralne- siecioholizm”. Zajęcia edukacyjne zostały przeprowadzone w 17 placówkach edukacyjnych.

20.1.3.2 Interwencje nieprogramowe

Interwencje lokalne:

- a) Nazwa interwencji: PSSE w Oławie, Świdnicy: „**Profilaktyka Spożycia Alkoholu**”.

Grupa docelowa: mieszkańcy powiatu oławskiego.

Liczba odbiorców: 1 343.

Główne działania w ramach interwencji: zajęcia edukacyjno-warsztatowe dla uczniów w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Są to najczęściej ćwiczenia z wykorzystaniem symulatorów alko- i narko-gogli. Propagowanie mody na nie picie alkoholu za pomocą kanałów medialnych.

20.1.4 Profilaktyka zaburzeń zdrowia psychicznego

20.1.4.1 Interwencje programowe

Programy lokalne:

- a) Nazwa programu: PSSE w Legnicy: „**Promocja Zdrowia Psychicznego – Depresja**”.
Grupa docelowa: uczniowie klas VII-VIII szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, rodzice, grono pedagogiczne.
Liczba odbiorców: 1 341.
Główne działania w ramach interwencji: celem podejmowanych działań jest zwiększenie świadomości na temat depresji, czym jest jakie są jej rodzaje, objawy, formy pomocy. Program jest kierowany do uczniów szkół podstawowych klas VII-VIII, szkół średnich oraz rodziców i grona pedagogicznego. Na potrzeby zajęć opracowano prezentację multimedialną „DEPRESJA” oraz materiały samopomocowe. Zajęcia edukacyjne zostały przeprowadzone w 12 placówkach edukacyjnych.

20.1.5 Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym realizacja programu profilaktyki HIV / AIDS

20.1.5.1 Interwencje programowe

Programy wojewódzkie:

- a) Nazwa programu: „**Wybierz Życie – Pierwszy Krok**”.
Grupa docelowa: uczniowie klas I szkół ponadpodstawowych, rodzice/opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna.
Liczba odbiorców: 17 875 uczniów.
Główne działania w ramach interwencji: koordynacja i realizacja programu we wszystkich 26 powiatach województwa. Realizowano szkolenie dla wojewódzkich i powiatowych koordynatorów, dystrybucję materiałów programowych, instruktaże realizatorów programu oraz wizytacje programowe. Program jest realizowany we współpracy z Fundacją Gwiazda Nadziei. Program jest skierowany do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych, rodziców uczniów oraz kadry pedagogicznej. Głównym celem programu jest stworzenie świadomości zagrożenia rakiem szyjki macicy i innych chorób wywoływanych zakażeniem wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) u młodych ludzi. Kształtowanie świadomości na temat zachowań zwiększających ryzyko raka szyjki macicy a także motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym. Biorąc pod uwagę założenia i wynikające z nich cele podjęto w kolejnym roku szkolnym działania w tym zakresie edukacji, aby skutecznie zmniejszyć wśród tej grupy występowania raka szyjki macicy. Program realizowali szkolni koordynatorzy

przy współpracy i wsparciu merytorycznym koordynatorów powiatowych oraz pomocy pielęgniarek szkolnych.

b) Nazwa programu: **„Podstępne WZW”**.

Grupa docelowa: uczniowie szkół ponadpodstawowych, rodzice/opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna.

Liczba odbiorców: 14 368 uczniów.

Główne działania w ramach interwencji: program „Podstępne WZW” realizowany we współpracy z Fundacją Gwiazda Nadziei. Program edukacyjny skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, którego głównym celem jest podniesienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV. Kształtowanie zachowań zdrowotnych, w tym również w zakresie przeciwdziałania chorobom zakaźnym, stanowi ważny element działań edukacyjnych w szkole. Program realizowali szkolni koordynatorzy przy współpracy i wsparciu merytorycznym koordynatorów powiatowych oraz pomocy pielęgniarek szkolnych, po szkoleniu wstępnym przygotowującym do realizacji zadania.

Programy lokalne:

a) Nazwa programu: PSSE w Legnicy: **„Profilaktyka Zakażeń Bakteryjnych”**

Grupa docelowa: uczniowie wszystkich typów szkół oraz rodzice, grono pedagogiczne.

Liczba odbiorców: 1 473.

Główne działania w ramach interwencji: Celem podejmowanych działań jest poszerzenie wiedzy dotyczącej ryzyka wystąpienia zakażeń bakteryjnych i zachowania właściwej higieny ciała i otoczenia. Program jest kierowany do wszystkich typów placówek edukacyjnych zaczynając od przedszkoli skończywszy na szkołach ponadpodstawowych. Do poszczególnych grup wiekowych przygotowano trzy scenariusze zajęć i trzy prezentacje multimedialne. Zajęcia edukacyjne połączone są z możliwością poznania pracy laboratorium lub wykonania ćwiczeń ślepego posiewu mikrobiologicznego na pożywce lub sprawdzenia czystości rąk pod lampą UV z ciemnią.

b) Nazwa programu: PSSE w Lubinie: **„Ręce pucuję – rzadziej choruję”**.

Grupa docelowa: dzieci ze starszych grup przedszkolnych oraz uczniowie szkół podstawowych z klas I-III.

Liczba odbiorców: 829 dzieci.

Główne działania w ramach interwencji: w roku 2024 wdrożono i zrealizowano własny program edukacyjny „Ręce pucuję – rzadziej choruję”. Celem programu jest kształtowanie poprawnych nawyków zdrowotnych w zakresie higieny rąk, a przez to zmniejszenie występowania tzw. chorób brudnych rąk wśród dzieci. Uczestnicy edukacji mieli możliwość poszerzenia swojej wiedzy z zakresu zagrożeń wynikających z nieprzestrzegania zasad higieny, poznania przykładów drobnoustrojów mogących znajdować się na brudnych dłoniach. Podczas zajęć dzieci uczyły się stosowania techniki poprawnego mycia rąk

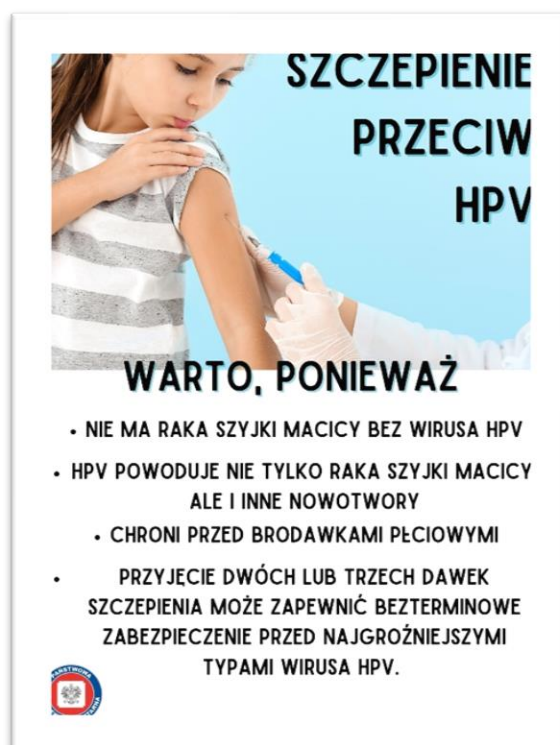
i sprawdzały ich czystość pod lampą UV z ciemnią. W programie uczestniczyło 14 placówek oświatowych z powiatu lubińskiego, w których przeprowadzono 41 zajęć edukacyjnych.

- c) Nazwa programu: PSSE we Wrocławiu: **Wrocławski program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV).**

Grupa docelowa: uczniowie klas VII szkół podstawowych.

Liczba odbiorców: 2 315 uczniów.

Główne działania w ramach interwencji: współpraca z Urzędem Miejskim Wrocławia w kontynuowaniu części edukacyjnej zakończonego programu polityki zdrowotnej, w którym jednostka samorządu terytorialnego finansowała szczepienia przeciw HPV populacji 13-letnich dziewcząt i chłopców zamieszkałych we Wrocławiu. Współorganizacja konferencji szkoleniowej dla nauczycieli i pielęgniarek środowiska nauczania i wychowania; dwa wystąpienia merytoryczne podczas konferencji (łącznie 53 uczestników konferencji), dystrybucja materiałów, koordynacja i monitorowanie działań programowych, przygotowanie zbiorczego sprawozdania na podstawie informacji przesłanych przez placówki. Działania szkoły: realizacja zajęć edukacyjnych z uczniami klas VII, według scenariusza opracowanego przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego Wrocławia. Działania programowe zrealizowało 39 szkół podstawowych.

20.1.5.2 Interwencje nieprogramowe

Interwencje lokalne:

- a) Nazwa programu: PSSE w Jeleniej Górze: **„Profilaktyka zakażeń bakteryjnych – Czyste ręczki!”.**

Grupa docelowa: dzieci grup przedszkolnych, dzieci i młodzież w wieku szkolnym.

Liczba odbiorców: 753.

Główne działania w ramach interwencji: interwencja lokalna realizowana w grupach przedszkolnych oraz w szkołach podstawowych w formie prelekcji i warsztatów, których celem jest zapoznanie dzieci z tematem higieny i profilaktyki zakażeń bakteryjnych. Jest to sposób zwrócenia uwagi na ryzyko wystąpienia infekcji oraz ograniczanie

rozprzestrzeniania się bakterii, co przyczynia się do poprawy zdrowia publicznego i jakości życia. Działania te są kluczowe zarówno w środowisku domowym, jak i w miejscach publicznych, takich jak szkoły i przedszkola oraz miejsca pracy.

- a) Nazwa interwencji: PSSE w Lubinie, Wrocławiu, Zgorzelcu, Złotoryi: **„Profilaktyka wszawicy”**.

Grupa docelowa: rodzice dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych i szkół podstawowych.

Liczba odbiorców: 1 013 osób.

Główne działania w ramach interwencji: działania edukacyjne podjęto z uwagi na zgłoszone zjawisko występowania wszawicy wśród dzieci w przedszkolach. W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się wszawicy głównie wśród dzieci w przedszkolach udzielano rodzicom/opiekunom informacji w zakresie leczenia i zapobiegania. Zwracano uwagę na drogi szerzenia się wszawicy oraz sposobu pozbycia się choroby. W tym celu przekazywano materiały edukacyjne, w placówkach powstawały stoiska informacyjne, natomiast nauczyciele po wcześniej udzielonym instruktażu prowadzili edukację rodziców.

- b) Nazwa interwencji: PSSE w Wałbrzychu: **„Uczymy się jak zdrowo żyć – III edycja”**.

Grupa docelowa: dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniowie początkowych klas szkół podstawowych.

Liczba odbiorców: 781 osób.

Główne działania w ramach interwencji: autorska interwencja z zakresu umacniania zdrowia oraz ochrony przed zakażeniami chorobami przenoszonymi drogą kropelkową i tzw. „chorobami brudnych rąk”. Zajęcia prowadzone przez pracowników PSSE na podstawie scenariusza z wykorzystaniem lampy UV oraz kolorowanki „Wiemy, jak pokonać wirusy i bakterie” i naklejki z logo interwencji. W ramach akcji przeprowadzono 45 zajęć w 21 placówkach, w trakcie prowadzenia 8 punktów edukacyjnych realizowano działania edukacyjne dot. prawidłowego mycia rąk z wykorzystaniem ww. materiałów.

20.1.6 Inne działania z zakresu wychowania zdrowotnego i promocji zdrowia

20.1.6.1 Interwencje programowe:

Programy wojewódzkie:

- a) Nazwa programu: **„Laurka dla mamy”**.

Grupa docelowa: dzieci w wieku przedszkolnym, mamy przedszkolaków, personel przedszkoli - kadra pedagogiczna i obsługa administracyjno-techniczna (środowisko zawodowe w przeważającej liczbie kobiet).

Liczba odbiorców: 119 558

Główne działania w ramach interwencji: wojewódzki program edukacyjny dla Przedszkoli pod tytułem „Laurka dla Mamy – Badajcie się drogie Mamy, bo my dzieci Was kochamy” to inicjatywa profilaktyczna Dolnośląskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia, Dolnośląskiego Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii oraz Wojewódzkiej i Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych województwa dolnośląskiego.

Realizacja programu została poprzedzona konferencją skierowaną do dyrektorów placówek przedszkolnych inicjującą zadanie. Program przeznaczony jest dla dzieci przedszkolnych w zakresie podstawowej wiedzy o zdrowiu oraz rodziców, kadry pedagogicznej i personelu administracyjnego przedszkoli w zakresie wiedzy i profilaktyki raka szyjki macicy, a także innych HPV-zależnych nowotworów. W ramach programu prowadzono zajęcia edukacyjne z dziećmi w przedszkolach, zgodnie z opracowanymi dwoma scenariuszami zajęć. Ponadto prowadzono działania informacyjno-edukacyjne kierowane do personelu przedszkola, prowadzone w oparciu o przygotowane wcześniej materiały oraz działania informacyjno-edukacyjne kierowane do Mam dzieci przedszkolnych.

b) Nazwa programu: „**Znamie! Znam je?**”.

Grupa docelowa: uczniowie szkół podstawowych klas VII i VIII oraz ponadpodstawowych.
Liczba odbiorców: 21 812 uczniów.

Główne działania w ramach interwencji: celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Organizatorami programu „Znamie! Znam je?” są: Akademia Czerniaka stanowiąca sekcję naukową Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej. Centrum Onkologii Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie oraz Fundacja Gwiazda Nadziei. Program realizowali szkolni koordynatorzy przy współpracy i wsparciu merytorycznym koordynatorów powiatowych oraz pomocy pielęgniarzek szkolnych, po szkoleniu wstępnym przygotowującym do realizacji zadania.

Programy lokalne:

- a) Nazwa programu: PSSE w Lubinie: **„Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia”.**

Grupa docelowa: rodzice dzieci przebywających na oddziale pediatrycznym w szpitalu.

Liczba odbiorców: 75 osób.

Opis interwencji: edukacją objęto rodziców dzieci przebywających na oddziale pediatrycznym szpitala, którzy w czasie odbierania karty informacyjnej leczenia dziecka od lekarza prowadzącego otrzymywali broszurę oraz informacje dot. profilaktyki próchnicy zębów.

- b) Nazwa Programu: PSSE w Zgorzelcu: **„Radosny Uśmiech – Radosna Przyszłość”.**

Grupa docelowa: dzieci z klas pierwszych i drugich szkół podstawowych.

Liczba odbiorców: 165 uczniów.

Główne działania w ramach interwencji: program edukacyjny w zakresie higieny jamy ustnej dla uczniów klas młodszych szkół podstawowych. Realizacja programu zgodnie z jego scenariuszem w czterech szkołach podstawowych.

20.1.6.2 Interwencje nieprogramowe

Interwencje wojewódzkie:

- a) Nazwa interwencji: **„Akcja Zimowa”.**

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa

Liczba odbiorców: 79 000 osób.

Główne działania w ramach interwencji: w ramach realizacji interwencji nieprogramowej „Akcja zimowa” prowadzono działania informacyjno-edukacyjne ukierunkowane na profilaktykę grypy, rozsądne stosowanie antybiotykoterapii – zgodnie z zaleceniami lekarskimi, promowanie zachowań korzystnych dla zdrowia, w tym przeciwdziałanie używaniu różnych substancji psychoaktywnych, promowanie bezpieczeństwa podczas wypoczynku zimowego. Działania skierowane były do dzieci i młodzieży, rodziców dzieci uczęszczających do żłobków, przedszkoli i szkół różnego poziomu kształcenia, opiekunów i wychowawców; pacjentów korzystających z usług podmiotów leczniczych; klientów biur podróży, petentów urzędów miast i gmin oraz Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych, społeczności lokalnej Dolnego Śląska. Do placówek oświatowo-wychowawczych oraz zorganizowanego wypoczynku zimowego rozprowadzono materiały edukacyjne (film, ulotki, scenariusze zajęć dla młodzieży, rodziców dotyczące szkodliwości środków psychoaktywnych, profilaktyki grypy). Informacje dotyczące profilaktyki grypy zamieszczono na stronach internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego oraz w mediach społecznościowych.

b) Nazwa interwencji: **„Akcja Letnia”.**

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa .

Liczba odbiorców: 119 197 osób.

Główne działania w ramach interwencji: na terenie województwa dolnośląskiego wzorem lat ubiegłych w okresie od czerwca do września 2024 roku została przeprowadzona interwencja pt. „Akcja Letnia”. Celem głównym akcji było zwrócenie uwagi społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży na zagrożenia dla zdrowia występujące szczególnie w okresie wakacji letnich. W działaniach realizowanych przez PSSE województwa dolnośląskiego główną tematyką było propagowanie bezpiecznych oraz higienicznych zachowań oraz nauczanie odpowiedzialnego zachowania się w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia. Równie istotnym celem szczegółowym interwencji było promowanie zdrowego stylu życia podczas wakacji letnich. Na terenie województwa dolnośląskiego podczas trwania interwencji pracownicy PSSE wraz z partnerami przeprowadzili szereg działań o charakterze informacyjno – edukacyjnym. Do głównych tematów poruszanych podczas akcji zaliczały się zagrożenia związane z wypoczynkiem letnim (bezpieczeństwo kąpeli słonecznych, niebezpieczeństwa związane z możliwością ugryzienia przez kleszcze, komary, żmije). Realizatorzy w akcji w porównaniu do poprzednich lat częściej stosowali formy bezpośredniego kontaktu z odbiorcami.

c) Nazwa interwencji: **Światowy Dzień Seniora.**

Grupa docelowa: osoby w wieku senioralnym.

Liczba odbiorców: 13 738 osób.

Główne działania w ramach interwencji: w okresie pomiędzy wrześniem a listopadem 2024 roku na terenie województwa była realizowana interwencja nieprogramowa z okazji obchodów Światowego Dnia Seniora. Celem działań było podnoszenie poziomu

wiedzy na temat stylu życia, umacniającego i poprawiającego stan zdrowia seniora oraz dążenie do wytworzenia klimatu międzypokoleniowej solidarności. Podkreślenie doświadczenia ludzi starszych i ich rola dla społeczeństwa. Integracja pokoleń przy wspólnej zabawie, wymiana osiągnięć i doświadczeń, nakłanianie seniorów do aktywności fizycznej, psychicznej i społecznej, a także

tworzenie osobom starszym warunków do uczestnictwa w życiu społecznym. Główne wojewódzkie obchody miały miejsce w Krośnicach na terenie powiatu milickiego.

d) Nazwa: **Światowy Dzień Zdrowia.**

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa.

Liczba odbiorców: 47 000 osób.

Główne działania w ramach interwencji: Światowy Dzień Zdrowia w 2024 roku obchodzony był pod hasłem „Moje zdrowie, moje prawo”. Temat ten podkreślał, że każdy człowiek ma prawo do dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, edukacji i informacji, a także do bezpiecznej wody pitnej, czystego powietrza, odpowiedniego odżywiania, godnych warunków mieszkaniowych oraz pracy w środowisku wolnym od dyskryminacji. W ramach interwencji na terenie województwa zostały podjęte zróżnicowane działania o charakterze zarówno medialnym jak i bezpośrednim.

- e) Nazwa interwencji: **Kampania informacyjna #Safe2EatEU „Jedz bezpiecznie” oraz #PlantHealth4Life „Dbaj o zdrowie roślin, chroń życie”.**

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa

Liczba odbiorców: 90 000.

Główne działania w ramach interwencji: We współpracy z Głównym Inspektorem Sanitarnym oraz Europejską Agencją Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) w 2024 roku realizowano kampanię informacyjną „Wybieraj zdrową żywność”. Głównymi tematami kampanii w 2024 roku były:

- przekazanie naukowych faktów na temat żywności w jasny, dokładny i zrozumiały sposób. Promowane treści mają pomóc konsumentom w dokonywaniu przemyślanych wyborów dotyczących bezpieczeństwa spożywanej przez nich żywności;
- zwiększenie świadomości mieszkańców Europy na temat zdrowia roślin oraz podkreślenie zbiorowej odpowiedzialności za wspólne dobro. Kampania podkreśla także zagrożenia, jakie mogą wynikać z wwożenia roślin do Polski (szczególnie z krajów spoza Unii Europejskiej).

Adresatem Kampanii: byli ogół społeczeństwa województwa dolnośląskiego. Łącznie zrealizowano 314 działań edukacyjnych, które trafiły do liczby odbiorców 38 517 oraz 424 działania medialne, które trafiły do około 51 600 odbiorców.

- f) Nazwa interwencji: **Konferencja "Zagrożenia zdrowotne młodzieży".**

Grupa docelowa: psycholodzy oraz pedagodzy ze szkół ponadpodstawowych, pracownicy promocji zdrowia PIS województwa dolnośląskiego.

Liczba odbiorców: 99 uczestników.

Opis interwencji: Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu w dniu 9.12.2024r. zorganizowała konferencję pod honorowym patronatem Wojewody Dolnośląskiego, skierowaną do pracowników pionu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz współpracujących z nimi pedagogów szkół ponadpodstawowych, czyli osób przeprowadzających spotkania z zakresu edukacji zdrowotnej. W trakcie konferencji prelegenci poruszyli zagadnienia związane z uzależnieniami oraz właściwym odżywianiem młodzieży.

Interwencje lokalne:

- a) Nazwa interwencji: PSSE w Jeleniej Górze: **Wystawa naturalnych okazów grzybów "Grzybowe Królestwo"**.

Grupa docelowa: dzieci w grupach przedszkolnych oraz dzieci i młodzież w wieku szkolnym.

Liczba odbiorców: 203.

Główne działania w ramach interwencji: w dniach 15-17.10.2024r. w siedzibie PSSE w Jeleniej Górze zorganizowano akcję edukacyjną dla dzieci z powiatu karkonoskiego i miasta Jelenia Góra. Pod czujnym okiem grzyboznawców dzieci i młodzież miała okazję poznać różne gatunki grzybów. Przeprowadzono prelekcje w tematyce bezpiecznego grzybobrania, właściwego zachowania się w lesie oraz zagrożeń związanych z ugryzieniem przez kleszcze. Dzieci i młodzież mogły uczestniczyć w warsztatach podczas których identyfikowały różne gatunki grzybów, uczyły się jak bezpiecznie i sprawnie usunąć wbitego kleszcza. Ponadto powstała przepiękna galeria prac plastycznych w temacie Grzybowego Królestwa.

- b) Nazwa interwencji: PSSE w Lubinie, Polkowicach: **„Profilaktyka zatruć grzybami”**

Grupa docelowa: społeczność lokalna.

Liczba odbiorców: 209 osób.

Główne działania w ramach interwencji: celem podjętych działań było zwrócenie uwagi na zasady związane z bezpiecznym grzybobraniem. W ramach interwencji przeprowadzono prelekcję w Domu Dziennego Pobytu „Senior”, rozdano materiały edukacyjne oraz opublikowano post na portalu społecznościowym Facebook.

- c) Nazwa interwencji: PSSE w Trzebnicy: **„Dni Kultury Zdrowotnej”**.

Grupa docelowa: dzieci przedszkolne, uczniowie szkół podstawowych, uczniowie szkoły ponadpodstawowej, społeczeństwo ogółem.

Liczba odbiorców: 7 106

Główne działania w ramach interwencji: w 2024 roku głównym tematem wydarzenia była profilaktyka nowotworowa. Realizacja interwencji przez 13 placówek oświatowych. Posty na Facebooku PSSE w Trzebnicy, artykuły prasowe w dwóch gazetach lokalnych Pracownik Oświaty Zdrowotnej wygłosił 8 wykładów na temat „Profilaktyka Raka Piersi” dla uczennic szkoły ponadpodstawowej.

- d) Nazwa interwencji: PSSE w Wałbrzychu: **„Promocja zdrowego stylu życia, zapobieganie chorobom”**.

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa.

Liczba odbiorców: 2 511.

Główne działania w ramach interwencji: przeprowadzono edukację w punktach informacyjno-edukacyjnych. Odwiedzający punkty mogli porozmawiać o zdrowym stylu życia, racjonalnym odżywianiu, szczepieniach, profilaktyce chorób i uzależnień, profilaktyce raka szyjki macicy, profilaktyce chorób zakaźnych, zagrożeń związanych z okresem wakacyjnym, otrzymać ulotki informacyjne, zmierzyć RR oraz CO w wydychanym powietrzu. Dzieci brały udział w quizach dotyczących zdrowia, układały piramidę zdrowego stylu życia oraz kolorowały obrazki dotyczące profilaktyki chorób. Odwiedzający punkt otrzymywali długopisy, opaski odblaskowe, szczoteczki do zębów wraz z informacją jak prawidłowo myć zęby, kolorowanki „Wiemy, jak pokonać wirusy i bakterie”, naklejki "Myj ręce" oraz ulotki. Prowadzone były również instruktaże dotyczące prawidłowego mycia rąk wraz z ćwiczeniami z wykorzystaniem lampy UV.

20.2 POZOSTAŁE PROGRAMY – UDZIAŁ W AKCJACH OGÓLNOPOLSKICH

20.2.1 Profilaktyka nadwagi i otyłości.

Interwencje programowe:

Nazwa programu: **„Trzymaj Formę”**.

Grupa docelowa: uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych.

Liczba odbiorców: 26 961 uczniów.

W 2024 r. zakończyła się XVII edycja Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Trzymaj Formę!” skierowanego do uczniów szkół podstawowych (klasy V – VIII) oraz ich nauczycieli i rodziców. Celem programu była edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym opracowują własne metody propagowania zasad zdrowego stylu życia, zarówno w szkole, jak i w swojej rodzinie i wychodząc do społeczeństwa. Program „Trzymaj formę” współorganizowany jest przez Główny Inspektorat Sanitarny, Wojewódzkie Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne oraz Polską Federację Producentów Żywności, w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia. W ramach projektu prowadzono edukacje w celu kształtowania prozdrowotnych nawyków, dystrybucję materiałów oświatowo-edukacyjnych, narady dla szkolnych koordynatorów programu, podczas których udzielono im instruktażu dot. realizacji programu, punkty informacyjne, pogadanki dla dzieci i młodzieży nt. zdrowego odżywiania i konsekwencji medycznych mogących nieść za sobą złe nawyki żywieniowe. Uczestnicy poprzez udział w programie mieli możliwość zwiększenia wiedzy w zakresie prawidłowo zbilansowanej diety,

roli aktywności fizycznej dla zdrowia człowieka oraz zrozumienia informacji zamieszczonych na etykietach produktów spożywczych. W roku szkolnym 2023/2024 w programie wzięło udział 276 szkół (poprzednio 254), 26 961 uczniów (poprzednio 28 161) oraz 9 772 rodziców (poprzednio 9 444).

W roku szkolnym 2023/2024 w ramach działań wzmacniających Program odbyła się XII edycja Konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia "Trzymaj Formę!". Jest to konkurs ogólnopolski, na który składają się trzy kolejne etapy. Konkurs adresowany jest do uczniów klas VI, VII i VIII szkół podstawowych zainteresowanych zdobyciem i pogłębianiem wiedzy z zakresu zdrowego stylu życia w szczególności uwzględniającej tematykę zbilansowanej diety i aktywności fizycznej. W XII edycji Konkursu w województwie dolnośląskim wzięło udział 770 uczniów (poprzednio 492).

20.2.2 Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym realizacja programu profilaktyki HIV/AIDS.

Interwencje programowe:

Nazwa programu: **Program zalecanych szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV).**

Grupa docelowa: uczniowie, rodzice, nauczyciele, społeczeństwo lokalne.

Liczba odbiorców: 2 051.

Opis programu: powszechny program szczepień przeciw HPV realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Uzupełnia bezpłatny program szczepień ochronnych dla dzieci i młodzieży o szczepienie, które chroni przed chorobami wywołanymi przez HPV. W ramach realizacji Programu organizowane były narady z dyrektorami szkół w celu pozyskania partnerów do realizacji akcji, pogadanki dla rodziców podczas zebrań szkolnych, publikowano posty w mediach społecznościowych.

Nazwa programu: **Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV na lata 2022-2026.**

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa.

Liczba odbiorców: 62 000 osób.

Podejmowane przedsięwzięcia kierowane były do społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem pracowników ochrony zdrowia, pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji, służby więziennej, straży miejskiej, osób bezdomnych, młodzieży akademickiej oraz kształcenia ponadpodstawowego. Przeprowadzano liczne zajęcia edukacyjne wśród młodzieży szkół średnich. Zagadnienia dotyczące profilaktyki HIV/AIDS stanowiły obszerny element bloków tematycznych w realizowanych poszczególnych przedsięwzięciach. W ramach działań profilaktyki zakażeń HIV promowano ogólnopolską kampanię społeczną pod hasłem „Mój pierwszy raz” (#mójpierwszyraz) mającą na celu popularyzację wczesnej diagnostyki w kierunku HIV ze szczególnym uwzględnieniem Europejskiego Tygodnia Testowania. Prowadzone przedsięwzięcia w ramach zadań programowych oraz obchodów Światowego Dnia Walki z AIDS

na terenie województwa dolnośląskiego m.in. organizacja szkoleń, konferencji, uroczystych apeli i spotkań oraz konkursów, punktów informacyjno-edukacyjnych, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych, instruktaże, poradnictwo, wystawy i nagłośnienie problematyki w social mediach pozwalały dotrzeć do szerokiej rzeszy adresatów uczulając ich na konsekwencje zdrowotne związane z ryzykownym zachowaniem.

20.3 KOMUNIKACJA SPOŁECZNA JAKO PROMOCJA ZDROWIA.

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu prowadzi działania komunikacyjne, korzystając z wielu kanałów przekazu, m.in. strony internetowej w serwisie gov.pl oraz mediów społecznościowych (Facebook, „X”). Analogiczne kanały komunikacji wykorzystywane są przez wszystkie Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne w województwie dolnośląskim.

Korzystając z kilku kanałów komunikacji Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu może docierać ze swoim przekazem do różnych grup odbiorców. Każda z platform komunikacyjnych ma swoją specyfikę i typ odbiorców. Najistotniejsze informacje są publikowane w witrynie internetowej a także dodatkowo zamieszczane w serwisach społecznościowych. Pozwala to na przekazywanie informacji o zdrowiu publicznym i potencjalnych zagrożeniach zarówno do osób profesjonalnie zajmujących się tymi kwestiami, jak i do ogółu społeczeństwa.

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu prowadzi swoją stronę internetową w rządowym serwisie gov.pl pod adresem <https://www.gov.pl/web/wsse-wroclaw>. Na stronie można znaleźć ostrzeżenia publiczne, informacje dotyczące zdrowia publicznego oraz aktualności związane z pracą urzędu i Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Strona pełni również funkcję Biuletynu Informacji Publicznej, czyli oficjalnego publikatora, zawierającego informacje wymagane prawnie, np. oferty pracy, ogłoszenia o zamówieniach publicznych, podstawy prawne działania itp.

Główne tematy treści komunikowanych poprzez witrynę internetową w 2024 roku odnosiły się do:

- informacji dotyczących stanu powodziowego na terenie woj. dolnośląskiego związanych z wystąpieniem tego zagrożenia w okresie od 15 września do 26 listopada 2024. Moduł w formie serwisu zawierał bieżące informacje i komunikaty dotyczące bezpieczeństwa sanitarnego na zalanych terenach oraz codzienne komunikaty zaopatrzenia w wodę na terenie woj. dolnośląskiego,
- informacji dotyczących szczepień przeciwko HPV, promowanie szczepień przeciwko grypie sezonowej oraz szczepieniami związanymi z kalendarzem szczepień,
- publikowano sezonowe tematy dotyczące zdrowego trybu życia związane z czynnikami i zagrożeniami występującymi w określonych porach roku,
- stworzona została sekcja "Glosariusz wiedzy sanitarnej" zawierająca najczęściej zadawane pytania trafiające do pracowników Inspekcji Sanitarnej oraz odpowiedzi na nie,
- modułu zawierający "Aktualne raporty sanitarne i epidemiologiczne woj. dolnośląskiego".

Dodatkowo na stronie można znaleźć treści dotyczące m.in. bieżącej działalności urzędu, porad i zaleceń zdrowotnych oraz wyjaśnień z zakresu zdrowia publicznego. Tematykę publikowaną w mediach społecznościowych przygotowywano w odniesieniu do kalendarza zdrowia publicznego, aktualnie występujących zagrożeń oraz bieżących działań urzędu. Wpisy dotyczyły m.in.:

- zaprezentowania działalności prowadzonej przez WSSE we Wrocławiu w szczególności wykraczającej poza mury instytucji,
- aktualnych poważnych zagrożeń dla zdrowia publicznego,
- promocji spożywania bezpiecznej i zdrowej żywności,
- profilaktyki chorób zakaźnych poprzez regularne mycie rąk,
- zachęcania do aktywności fizycznej,
- prawidłowo zbilansowanej diety, opartej m.in. na sezonowych owocach i warzywach, oraz profilaktyki otyłości,
- realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną zadań z zakresu zdrowia publicznego oraz programów profilaktycznych,
- szczepień ochronnych dzieci i dorosłych,
- suplementów diety,
- zdrowia psychicznego,
- bezpiecznego wypoczynku zimowego i letniego (w tym np. pomoc tonącemu, ochrona przed upałami, zasady bezpiecznego grzybobrania, ochrona przed kleszczami itp.),
- cyklicznych wydarzeń z zakresu zdrowia publicznego np.: Europejski Tydzień Profilaktyki Raka Szyjki Macicy, Międzynarodowy Dzień Walki z Rakiem, Światowy Dzień Zdrowia, Międzynarodowy Dzień Pamięci o Zmarłych na AIDS, Światowy Dzień Krwiodawcy, Światowy Tydzień Promocji Karmienia Piersią, Europejski Tydzień Testowania w kierunku HIV, Światowy Dzień Mózgu, Dni Walki z Gruźlicą i Chorobami Płuc, Światowy Dzień Przewlekłej Obturacyjnej Choroby Płuc, Europejski Dzień Radonu, Europejski Dzień Walki z Rakiem Piersi, Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego, Światowy Dzień Wirusowego Zapalenia Wątroby, Światowy Dzień Pierwszej Pomocy, Międzynarodowy Dzień Bezpieczeństwa Żywności, Światowy Dzień bez Tytoniu, Europejski Dzień Walki z Otyłością, Europejski Tydzień Szczepień, Światowy Dzień Wody, Międzynarodowy Dzień Świadomości HPV itp.

Największe zainteresowanie odbiorców w 2024 roku wzbudziły następujące posty przygotowane przez WSSE we Wrocławiu:

- komunikaty DPWIS w związku z powodzią,
- fontanna to nie aquapark,
- Dzień walki z rakiem piersi – „Badaj się i żyj długo i szczęśliwie”.

Dużą popularnością cieszyły się również fotorelacje – zwłaszcza z Turnieju Wygramy Zdrowie oraz z konferencji i spotkań/narad DPWIS.

Spośród postów przygotowanych i opublikowanych w mediach społecznościowych prowadzonych przez PSSE największą popularnością cieszyły się posty związane z powodzią (komunikaty dotyczące jakości wody, informacje dotyczące środków do dezynfekcji studni, instrukcje czyszczenia studni i postępowania z zalaną żywnością), a także posty pokazujące bieżącą pracę urzędu.

Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna we Wrocławiu jest aktywna również w serwisie X (dawniej Twitter). Treści zamieszczane w tym kanale dotyczą m.in. informacji z zakresu promocji zdrowia – w krótszej, dostosowanej do specyfikacji serwisu formie – ale również bieżących wydarzeń dotyczących Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Do najpopularniejszych postów w 2024 r. w serwisie X należały m.in.:

- higiena na basenie,
- czy warto jeść jajka? poczytaj mi jajko,
- Turniej sportowo-edukacyjny „Wygramy Zdrowie”,
- ukąszenia komarów egzotycznych,
- chroń dziecko przed upałem,
- komunikaty powodziowe dotyczące zaopatrzenia w wodę.

Bardzo istotną częścią działalności w obszarze komunikacji była współpraca z lokalnymi mediami zarówno na poziomie WSSE jak i PSSE województwa dolnośląskiego.

21. WNIOSKI

1. W roku 2024 w porównaniu z rokiem 2023 odnotowano wzrost liczby zakażeń zachorowań na choroby zakaźne, między innymi na choroby szerzące się drogą kontaktów płciowych, lambliozę (giardiozę), listeriozę, wirusowe zapalenie wątroby typu B przewlekłe, boreliozę, kleszczowe zapalenie mózgu, odrę, zachorowania wywołane przez *Haemophilus influenzae* typu B, a także przypadki narażenia na wściekliznę.
2. Zaobserwowano bardzo znaczny wzrost liczby zachorowań na krztusiec, zgłoszono 2 680 przypadków ponad 60-krotnie więcej niż w 2023 roku (44 przypadki).
3. Odnotowano wzrost ogólnej liczby zachorowań na bakteryjne zatrucia pokarmowe, w tym o etiologii salmonellozowej. W 2024 r. zarejestrowano 41 ognisk zatruc pokarmowych o 1 mniej niż w 2023 r. (42 ogniska). W większości przypadków dominowały ogniska zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella*, *Clostridium difficile* oraz *Giardia lamblia*.
4. Nastąpił również wyraźny wzrost liczby zachorowań na gripę, potwierdzonych wynikiem szybkiego testu antygenowego – zgłoszono 9 179 przypadków (2023 rok – 2 687 zachorowań).
5. W 2024 r. obserwowano spadek liczby nowo wykrytych zakażeń HIV - 202 zakażenia (w 2023 roku – 300). W 2024 roku na terenie województwa dolnośląskiego odnotowano 26 przypadków zachorowań na AIDS (w 2023 roku – 29 przypadków).
6. Nastąpił spadek liczby zachorowań na ospę wietrzną, różyczkę, gripę – przypadki zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-10).
7. W 2024 r. w woj. dolnośląskim odnotowano spadek liczby przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Zgłoszono 12 477 przypadków zakażeń SARS-CoV-2 (potwierdzonych laboratoryjnie i prawdopodobnych) oraz 1 596 przypadków możliwych (w 2023 r. – odpowiednio: 18 220 i 2 037).
8. Realizacja Programu Szczepień Ochronnych odbywała się z uwzględnieniem aktualnej sytuacji epidemiologicznej. W 2024 r. wyraźnie widać spadek liczby urodzeń dzieci, podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym (15 930 dzieci w porównaniu do 2023 roku, w którym liczba dzieci podlegająca szczepieniom obowiązkowym wynosiła 17 397 dzieci, tj. o 1 467 dzieci mniej). W sferze obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży do 19 roku życia, utrzymano wysoką wyszczepialność, i to pomimo utrzymującego się od kilku lat niekorzystnego trendu- narastania liczby osób uchylających się od obowiązku szczepień.
9. W 2024 r. służby sanitarne woj. dolnośląskiego dokonały 8 971 kontroli sanitarnych nadzorowanych obiektów oraz środków transportu. W obszarze higieny komunalnej wykonano 21 400 badań. Ogółem pobrano 7 921 próbek. W ramach badań dokonano 77 867 oznaczeń, w tym 35 099 oznaczeń chemicznych, 20 495 fizycznych i 22 273 oznaczeń mikrobiologicznych. W postępowaniu administracyjnym wydano ogółem 5 132 decyzji, w tym 4 248 decyzji merytorycznych I instancji, 874 decyzje płatnicze w pierwszej instancji, 10 decyzji merytorycznych w drugiej instancji. Wydano 661 postanowień.

W postępowaniu karno-administracyjnym nałożono 75 mandatów na łączną kwotę 22 300 zł. Wydano 14 tytułów wykonawczych.

10. Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego podejmowane w zakresie obszaru nadzorowanego przez pion higieny komunalnej prowadzone były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego na rok 2024.
11. Działalność pionu higieny komunalnej nadal była ukierunkowana na zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności przez prowadzenie nadzoru sanitarnego nad obiektami użyteczności publicznej, jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody w kąpieliskach, miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli i pływalniach.
12. Przedsiębiorstwa wodociągowe oraz zarządzający pływalniami przekazywali organom PIS wyniki badań wody wraz ze wskazaniem działań naprawczych w przypadku, gdy woda nie spełniała wymagań określonych w rozporządzeniach. W przypadkach kwestionowania mikrobiologicznej jakości wody w wodociągach i na pływalniach zarządcy tych obiektów podejmowali natychmiastowe działania zmierzające do poprawy jakości wody.
13. Na obszarze województwa dolnośląskiego, według ewidencji, znajduje się ogółem 479 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, dostarczających wodę 2 749 488 mieszkańcom Dolnego Śląska oraz 367 urządzeń wodociągowych zarządzanych przez tzw. inne podmioty, zaopatrujące w wodę 24 900 osób. W większości przypadków wodociągi dostarczały wodę do spożycia spełniającą wymagania sanitarne.
14. Na terenie województwa dolnośląskiego obowiązywały ogółem cztery decyzje udzielające zgody na odstępstwo od dopuszczalnych wartości parametrycznych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dla metabolitu pestycydu chloridazon, substancji o nazwie chloridazon-desfenyl, dla następujących wodociągów sieciowych: Siedlec w gminie Długołęka (decyzja wydana w 2024 r. – druga zgoda na odstępstwo), Groblice w gminie Siechnice (decyzja wydana w 2024 r.) oraz dla wodociągu zakładowego Przedsiębiorstwa Produkcji Ogrodniczej Siechnice Sp. z o.o. w Siechnicach (decyzja wydana w 2024 r.)- położonych na terenie powiatu wrocławskiego, a także dla wodociągu sieciowego Turzany w gminie Wińsko (decyzja wydana w 2022 r.)- w powiecie wołowskim.
15. Kontrolę jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii *Legionella* sp. realizowano poprzez pobieranie próbek ciepłej wody w budynkach użyteczności publicznej, m.in. w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne całodobowe świadczenia zdrowotne oraz w budynkach zamieszkania zbiorowego, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny. W przypadkach pogorszenia się jakości ciepłej wody zarządcy/właściciele obiektów podejmowali skuteczne działania w celu usunięcia nieprawidłowości.
16. Prowadzono działania edukacyjne osób odpowiedzialnych za stan sanitarny obiektu w kierunku zapewnienia jakości wody ciepłej zgodnie z wymaganiami sanitarnymi.
17. W okresie od września do grudnia prowadzono działania w celu usunięcia skutków powodzi, w tym wzmożono nadzór nad jakością wody do spożycia dostarczanej

- z wodociągów, które zostały podtopione/zalane oraz prowadzono badania jakości wody pobranej ze studni przydomowych, które ucierpiały wskutek powodzi.
18. W niektórych obiektach użyteczności publicznej nadal organizowano punkty pobytowe dla uchodźców z Ukrainy.
 19. Kontrole sanitarne przeprowadzone w solariach wykazały, że w obiektach tych realizowane są obowiązki wynikające z ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium.
 20. Przeprowadzone kontrole sanitarne wykazały, że w obiektach użyteczności publicznej realizowane są obowiązki wynikające z ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.
 21. Największe trudności w egzekwowaniu decyzji nakładających obowiązki na podmioty zobowiązane organy PIS napotykają w prowadzonych postępowaniach administracyjnych dotyczących stanu sanitarno-technicznego lokali mieszkalnych.
 22. Narażenie pracowników zatrudnionych w warunkach narażenia na promieniowanie jonizujące jest poniżej wartości wprowadzonych limitów użytkowych dawek.
 23. W obiektach, których został stwierdzony podwyższony średnioroczny poziom stężenia promieniotwórczego radonu, prowadzono działania informacyjne o możliwych działaniach kierowników zakładów pracy w celu obniżenia stężeń radonu do poziomów poniżej wartości odniesienia. Ponadto, są prowadzone postępowania administracyjne związane z wydaniem decyzji administracyjnej z terminem i zaleceniem wykonania ponownych pomiarów stężenia radonu, po przeprowadzeniu działań optymalizacyjnych w jednostce. W zdecydowanej większości, obiekty o poziomach przekraczających wartości dopuszczalne stężenia radonu, są zlokalizowane na terenie powiatów jeleniogórskiego i wałbrzyskiego.
 24. Na podstawie otrzymanych sprawozdań pomiarowych nie stwierdzono rażących naruszeń w zakresie przekroczeń dopuszczalnych poziomów natężeń pól elektromagnetycznych w środowisku naturalnym ludności oraz w zakładach pracy.
 25. Stan sanitarny zakładów będących pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego w 2024 roku uległ niewielkiej poprawie w stosunku do roku ubiegłego.
 26. Skontrolowano wprawdzie mniej zakładów, ale w wyniku kontroli sanitarnych nałożono mniej mandatów karnych, jak również wydano mniej decyzji administracyjnych celem wyegzekwowania poprawy. Powodem mniejszej liczby przeprowadzonych kontroli zgodnie z opracowanym planem była powódź, która wystąpiła na terenie województwa dolnośląskiego.
 27. Zbadano więcej próbek laboratoryjnych, spośród których więcej zostało zdyskwalifikowanych.
 28. Nadzór nad zakładami będzie w 2025 roku kontynuowany, również wszelkie działania akcyjne wynikające z bieżących potrzeb.
 29. W roku 2024 przeprowadzono 3 699 kontroli w 2 949 zakładach pracy. Kontrole warunków środowiska pracy przeprowadzone w nadzorowanych zakładach wykazały uchybienia higieniczno-sanitarne. Do najważniejszych nieprawidłowości w zakresie warunków higieny

pracy, należały: stwierdzenie stężeń i natężeń czynników szkodliwych przekraczających normatywy higieniczne na stanowiskach pracy (w 9,00% zakładów będących w ewidencji i w 10,95% zakładów skontrolowanych), brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy (13,42% zakładów skontrolowanych), brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego (8,50% zakładów skontrolowanych), uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych w środowisku pracy (7,36% zakładów skontrolowanych, niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń (7,02% zakładów skontrolowanych). W związku z tym wydano 991 decyzji administracyjnych (w tym 472 decyzje dotyczące poprawy warunków pracy) zawierających 3934 nakazów likwidacji uchybień.

30. Kontrolowano poziom narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy, mogące powodować u pracowników następstwa zdrowotne w postaci chorób zawodowych. Z danych zebranych od stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego wynika, że w szkodliwych warunkach pracy, tj. takich, w których stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia w 2024 r. zatrudnionych było 20195 osób, co stanowiło 4,94 % wszystkich osób zatrudnionych w zakładach objętych nadzorem.
31. Narażenie na poszczególne grupy czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, dla których stwierdzono stężenia i natężenia przekraczające normatywy higieniczne, przedstawiało się następująco: czynniki chemiczne, w tym głównie metale i ich związki (ołów, arsen, miedź, nikiel) – 1 351 osób, pyły (w przeważającej większości pyły o działaniu zwłókniającym stwarzające ryzyko pylicy płuc) – 488 osób; czynniki fizyczne – 19 430 osób, w tym: hałas – 15 079 osób, drgania – 1 962 osoby, mikroklimat gorący – 7 006 osób, promieniowanie optyczne – 705 osób.
32. W przemyśle, największe zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy w województwie dolnośląskim wystąpiły w zakładach zajmujących się górnictwem rud metali, produkcją metali, produkcją metalowych wyrobów gotowych, budownictwem, produkcją artykułów spożywczych, produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych, surowców niemetalicznych, produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli, produkcją maszyn i urządzeń, produkcją wyrobów z drewna, produkcją mebli.
33. Największą liczbę pracowników pracujących w warunkach szkodliwych odnotowano w powiecie polkowickim.
34. Dominującym fizycznym czynnikiem szkodliwym w środowisku pracy w województwie dolnośląskim pozostawał w dalszym ciągu ponadnormatywny hałas. Do istotnych czynników należały również pyły, głównie pyły o działaniu zwłókniającym, stwarzające ryzyko pylicy płuc, a także czynniki chemiczne (głównie ołów, arsen, miedź, kadm).
35. Likwidacja przekroczeń stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, zwłaszcza w przypadku przekroczeń hałasu, jest często niemożliwa ze względów technicznych, w takich przypadkach eliminacja nadmiernego hałasu wymaga od pracodawcy wdrożenia programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia

- na hałas, w tym zaopatrzenia pracowników w odpowiednio dobrane indywidualne ochronniki słuchu oraz ograniczenia czasu ekspozycji na ten czynnik.
36. Przeprowadzone kontrole wskazują, że większość pracodawców realizuje prawidłowo obowiązki wynikające z przepisów prawnych w zakresie ochrony zdrowia pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze, mutagenne lub reprotoksyczne. Pracownicy są chronieni przed działaniem tych czynników. Najwięcej uchybień dotyczyło spraw związanych z prowadzeniem obowiązującej dokumentacji. Nadal stwierdza się brak rejestrów – w szczególności rejestrów prac oraz pracowników narażonych na działanie ww. czynników, jak również brak poinformowania Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu o występowaniu ww. czynników w środowisku pracy.
37. W zakresie stosowania w działalności zawodowej substancji chemicznych i ich mieszanin przeprowadzono 1 136 kontroli w 1 047 zakładach. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono naruszenie przepisów. Do najważniejszych uchybień w tym zakresie należały: brak aktualnego spisu stosowanych substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie, brak kart charakterystyk substancji i mieszanin chemicznych, niezgodne z prawem karty charakterystyk substancji i mieszanin chemicznych, niewłaściwe oznakowanie opakowań substancji i mieszanin chemicznych, niewłaściwe oznakowanie pojemników, zbiorników, niezabudowanych rurociągów służących do przechowywania substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie.
38. W ramach nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy przeprowadzono 765 kontroli w 704 zakładach pracy. Kontrole dotyczyły oceny przestrzegania przez pracodawców obowiązków w zakresie szkodliwych czynników biologicznych wynikających z ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. Do najważniejszych uchybień w tym zakresie należały: brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 i 4 grupy zagrożenia, brak rejestru pracowników pracujących w narażeniu na czynniki biologiczne zakwalifikowanych do 3 i 4 grupy zagrożenia, brak lub niepełna ocena ryzyka zawodowego w związku z występowaniem szkodliwych czynników biologicznych, brak procedur i instrukcji bezpiecznego postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi, brak szkoleń dla pracowników mających kontakt ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi.
39. Zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy mają odzwierciedlenie w chorobach zawodowych. W 2024 roku nieznacznie wzrosła liczba (428 przypadków) stwierdzonych chorób zawodowych w porównaniu do roku poprzedniego 2023 (420 przypadków).
40. W 2024 roku choroby zawodowe najczęściej stwierdzane były choroby w następujących rodzajach działalności: wydobywanie węgla (PKD 05; 118 przypadków chorób zawodowych – pylice płuc), opieka zdrowotna (PKD 86; 105 przypadków chorób

zawodowych – choroby zakaźne lub pasożytnicze), edukacja (PKD 85; 47 przypadki chorób zawodowych – przewlekłe choroby narządu głosu związane z nadmiernym wysiłkiem głosowym).

41. W 2024 roku najczęściej stwierdzanymi chorobami zawodowymi były: pylice płuc, choroby zakaźne lub pasożytnicze i ich następstwa, przewlekłe choroby narządu głosu, przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego, oraz zawodowe uszkodzenie słuchu.
42. Wśród chorób zakaźnych w stosunku do roku 2023 wzrosła liczba rozpoznanych przypadków chorób z poz. 26 (105 przypadków w roku 2023, 126 przypadków w roku 2024). COVID-19 wywołany przez wirusa SARS-CoV-2 jest zdecydowanie najczęściej rozpoznawaną chorobą zawodową spośród chorób zakaźnych i pasożytniczych w woj. dolnośląskim (101 przypadków).
43. W roku 2024 liczba stwierdzonych pylic płuc (poz. 3) nieco zmalała o 37 przypadków i wyniosła 165 przypadków (202 przypadki w roku 2023). Pylica płuc utrzymuje się na 1 miejscu pod względem najczęściej stwierdzanych chorób zawodowych w woj. dolnośląskim.
44. W 2024 roku o 16 przypadków wzrosła liczba stwierdzonych przewlekłych chorób narządu głosu (poz. 15) i wyniosła 50 przypadków (34 przypadki w roku 2023).
45. W roku 2024 nieznacznie wzrosła także liczba stwierdzonych przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego (poz. 20) i wyniosła 43 przypadki (37 przypadków w roku 2023) oraz liczba stwierdzonych zawodowych uszkodzeń słuchu (poz. 21), która wyniosła 14 przypadków (10 przypadków w roku 2023).
46. Na terenie województwa dolnośląskiego w zakresie nadzoru nad chemikaliami przeprowadzono 1 142 czynności kontrolne, których efektem było wydanie 556 decyzji merytorycznych, w tym 57 decyzji o nałożeniu kary pieniężnej na łączną kwotę 176 500 zł oraz nałożono 15 mandatów, poza tym wydano 177 decyzji opłatowych.
47. W ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami wydano 86 decyzji nakazowych i 99 decyzji opłatowych.
48. Kontrole przepisów rozporządzenia REACH w nadzorowanych zakładach wykazały uchybienia. Najważniejsze nieprawidłowości w zakresie naruszenie przepisów rozporządzenia REACH dotyczyły: informacji w łańcuchu dostaw, ograniczeń, o których mowa w załączniku XVII rozporządzenia REACH, substancji w wyrobach SVHC oraz rejestracji.
49. Kontrole przepisów rozporządzenia CLP w nadzorowanych zakładach wykazały uchybienia. Najważniejsze nieprawidłowości dotyczyły: oznakowania sporządzonego zgodnie z tytułem III i IV CLP, reklamy, kodów UFI oraz zgłoszeń do PCN.
50. W 2024 roku największy udział w prowadzonych kontrolach produktów biobójczych miały: 61,9% produkty należące do kategorii produktowej III – zwalczanie szkodników oraz 32,9% produkty należące do kategorii produktowej I – środki do dezynfekcji. Udział tych kategorii produktowych w wykrytych nieprawidłowościach był znaczny i stanowił aż 66,7% w produktach należących do kategorii produktowej I – środki do dezynfekcji 33,3% oraz produktach należących do kategorii produktowej III – zwalczanie szkodników. Wpływ na

powyższe miała prowadzone przez Państwową Inspekcję Sanitarną ogólnopolskie akcje kontroli rynku w zakresie produktów biobójczych stosowanych w deratyzacji i dezynsekcji obejmujące produkty biobójcze z grup PT 14 i PT 18 – rodentycydy oraz insektycydy oraz kontroli udostępniania produktów biobójczych przeznaczonych do przydomowych basenów kąpielowych.

51. Na terenie woj. dolnośląskiego w ramach nadzoru nad produktami kosmetycznymi wydano 212 decyzji merytorycznych, w tym 57 decyzji dotyczących kar pieniężnych na łączną kwotę 176 500 zł i 77 decyzji opłatowych na łączną kwotę 22 298 zł.
52. Na terenie woj. dolnośląskiego przeprowadzono łącznie 405 kontroli i rekontroli w zakresie produktów kosmetycznych.
53. W roku 2024 przeprowadzono kontrole w zakresie dokumentacji produktów kosmetycznych zawierających filtry UV wytwarzanych u mniejszych producentów/importerów w szczególności w zakresie oceny skuteczności działania współczynników SPF.
54. W ramach urzędowej kontroli w 2024 r. pracownicy PIS woj. dolnośląskiego pobrali 21 próbek do oceny jakości mikrobiologicznej produktów kosmetycznych z deklaracjami typu „eko”, „naturalne”, przeznaczonych do stosowania w okolicach oczu. We wszystkich pobranych próbach kosmetyków nie stwierdzono nieprawidłowości.
55. Ponadto dokonano kontroli w małych zakładach, tzw. produkcji "domowej", zakładach nowo zgłoszonych, zakładach nigdy nie kontrolowanych lub kontrolowanych w odległym terminie wytwarzających produkty kosmetyczne, gdzie sprawdzane było czy produkcja kosmetyków odbywa się zgodnie z zasadami dobrej praktyki produkcji – GMP.
56. Państwowi Inspektorzy Sanitarni woj. dolnośląskiego prowadzą działania kontrolne na podstawie własnych ustaleń oraz napływających informacji o łamaniu zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Ponadto, tak jak było w przypadku kontroli wprowadzania do obrotu produktów zawierających muchomora czerwonego, kontrole w ww. zakresie odbywają na skutek zawiadomienia Głównego Inspektora Sanitarnego. Zatem liczba przeprowadzanych przez PIS woj. dolnośląskiego kontroli w różnych okresach jest zmienna. Podczas prowadzonych czynności kontrolnych w omawianym okresie przeprowadzono 38 kontroli i w jednym przypadku odnotowano podejrzenie wprowadzania do obrotu środków zastępczych (nie otrzymano jeszcze wyników badań potwierdzających, iż zostały zatrzymane środki zastępcze). Ponadto zakazane produkty często są wprowadzane do obrotu wraz z produktami kontrolowanymi, będącymi w nadzorze organów ścigania.
57. Państwowi Inspektorzy Sanitarni woj. dolnośląskiego prowadzili również postępowania administracyjne w sprawie wstrzymania wytwarzania/wprowadzania do obrotu środków zastępczych. W ramach prowadzonego postępowania dokonywano szeregu czynności procesowych, a jeżeli podejrzane produkty okazywały się środkami zastępczymi prowadzono kolejne postępowania administracyjne, tj.: w sprawie zakazania wytwarzania/wprowadzania do obrotu produktów i nakazania ich zniszczenia na podstawie art. 44c ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w sprawie wymierzenia

kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych na podstawie art. 52a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, postępowania w sprawie obciążenia strony kosztami prowadzonego postępowania i badań na podst. art. 44c ust. 6 -7 u.p.n., a w sytuacji gdy do stwierdzenia łamania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych dochodziło podczas czynności kontrolnych, wówczas prowadzone było postępowanie w sprawie obciążenia opłatą za te czynności z art. 36 ust. 1 ustawy o PIS. Stąd też liczba prowadzonych postępowań administracyjnych w tym zakresie zależna jest od wyników przeprowadzonych kontroli, spraw przekazywanych przez organy ścigania w tym od wyników badań fizyko-chemicznych podejrzanych produktów.

58. W ramach postępowań PIS woj. dolnośląskiego w omawianym okresie wydali 328 decyzji administracyjnych (w analogicznym okresie w roku ubiegłym 315), a w toku trwających postępowań pobrano 12 prób do badań. Pracownicy PIS ww. decyzje wydali głównie na skutek otrzymanego materiału dowodowego od organów ścigania.
59. W 2024 roku zostały złożone 3 zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do organów ścigania.
60. Analiza zgłoszonych do Państwowych Inspektorów Sanitarnych woj. dolnośląskiego przypadków podejrzeń zatruć pozwala stwierdzić, iż na tle kraju woj. dolnośląskie plasuje się na 9 pozycji ze względu na liczbę zgłoszonych przez podmioty lecznicze pacjentów, u których podejrzewano lub potwierdzono zatrucie środkami zastępczymi.
61. Liczba zgłaszanych przypadków podejrzeń zatruć środkami zastępczymi w 2024 roku wyniosła 92, w tym 4 zgony, w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego zanotowano znaczny wzrost liczby zatruć.
62. Na stan bezpieczeństwa sanitarnego regionu istotny wpływ ma sprawowanie zapobiegawczego nadzoru, do zadań którego należy kontrola przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych na poszczególnych etapach realizacji inwestycji. Działania wykonywane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mają charakter profilaktyczny, zmierzający do wyeliminowania zagrożeń dla bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowia ludzi przebywających w obszarze i sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych.
63. Z dokonanych kontroli zmian w gospodarce przestrzennej przedstawionych w projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, projektach decyzji o warunkach zabudowy i o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz projektach planów ogólnych czy projektach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wynikało, że w większości opracowań (98,8 %) zostały zapewnione warunki ochrony zdrowia ludzi przed wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz warunki zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożywania przez ludzi i odprowadzania ścieków.
64. Z przeprowadzonych ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, dokonanych na podstawie informacji zawartych w kartach informacyjnych o przedsięwzięciu oraz w raportach o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko a także pozyskanych w toku postępowania wyjaśniającego wynikało, że w większości przypadków (94,0 %) negatywny

wpływ inwestycji na poszczególne elementy środowiska został ograniczony do poziomu, który nie zagrażał zdrowiu ludzi.

65. Z dokonanych kontroli rozwiązań technicznych i technologicznych zawartych w dokumentacjach projektowych wynikało, że w większości przypadków (98,5 %) projekty budowlane zostały opracowane z zachowaniem wymagań higienicznych i zdrowotnych.
66. Ze sprawowanego nadzoru nad warunkami higienicznosanitarnymi w nowo zrealizowanych obiektach przekazywanych do użytkowania wynikało, że w większości obiektów budowlanych, zgłaszanych przez inwestorów do odbioru (97,0 %) spełnione były wymagania higieniczne i zdrowotne. Czasami pozytywną opinię wydawano po usunięciu przez inwestorów drobnych nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie kontroli obiektu.
67. Na podstawie przeprowadzonych kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych na poszczególnych etapach realizacji przedsięwzięć stwierdzono, że działania inwestycyjne wykonywane w 2024 roku na terenie województwa dolnośląskiego nie spowodowały zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi a zatem nie stanowiły zagrożenia dla bezpieczeństwa sanitarnego regionu. Stan sanitarny nadzorowanego terenu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ulega sukcesywnej poprawie. Wraz z rozwojem techniki i technologii oraz wzrostem świadomości społeczeństwa poprawia się stan techniczny i sanitarny obiektów.
68. Kontrole Państwowej Inspekcji Sanitarnej placówek nauczania i wychowania w 2024 roku wykazały, że w większości z nich dzieciom i młodzieży zapewnione są bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.
69. Stan sanitarno-techniczny placówek pobytu dzieci i młodzieży systematycznie ulega poprawie. Na podniesienie standardu oraz poprawę warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych wpływ mają podejmowane prace remontowe oraz budowa nowych obiektów oświatowych. Przy planowaniu remontów brane są pod uwagę zalecenia wydane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

22. SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia (w przedziałach produkcji wody) oraz przez inne podmioty zaopatrujące w wodę	25
Wykres 2. Liczba miejscowości (miasta, wsie, osady, kolonie, przysiółki), w których funkcjonuje wodociąg, w rozbiu na powiaty.....	32
Wykres 4. Liczba skontrolowanych obiektów działających w ramach pomocy społecznej w stosunku do liczby obiektów zewidencjonowanych w 2024 r.....	43
Wykres 5. Liczba skontrolowanych obiektów świadczących usługi hotelarskie w stosunku do liczby obiektów zewidencjonowanych w 2024 r.	45
Wykres 6. Liczba skontrolowanych obiektów świadczących usługi upiększające ciało w stosunku do liczby obiektów zewidencjonowanych w 2024 r.....	49
Wykres 7. Liczba decyzji administracyjnych wydanych przez PPIS woj. dolnośląskiego w sprawach dotyczących przeprowadzenia ekshumacji w latach 2012-2024.....	50
Wykres 8. Liczba skontrolowanych obiektów obsługi podróżnych w stosunku do liczby obiektów zewidencjonowanych w 2024 r.....	53
Wykres 9. Procentowy podział obiektów w woj. dolnośląskim w 2024 roku.	61
Wykres 10. Liczba obiektów w ewidencji woj. dolnośląskiego w latach 2021-2024.	62
Wykres 11. Rodzaje i ilości zakładów produkcji żywności w woj. dolnośląskim w 2024 roku.....	63
Wykres 12. Podział zakładów produkcji żywności według poziomu ryzyka.	63
Wykres 13. Podział pobranych próbek w zakładach produkcji żywności w woj. dolnośląskim w 2024 roku.....	64
Wykres 14. Podział producentów pierwotnych, podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny oraz dostawców bezpośrednich ze względu na kwalifikację ryzyka.	65
Wykres 15. Rodzaj środków spożywczych pobranych w 2024 r. podczas wspólnych kontroli u producentów pierwotnych.	66
Wykres 16. Rodzaje i ilości zakładów kwalifikowanych do obiektów obrotu żywnością.	67
Wykres 17. Struktura obiektów obrotu żywnością znajdującą się pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa dolnośląskiego.	67
Wykres 18. Struktura pobranych próbek w obiektach obrotu żywnością.	68
Wykres 19. Procentowy podział zakładów żywienia zbiorowego.....	68
Wykres 20. Struktura zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego ze względu na ryzyko.....	69
Wykres 21. Struktura pobranych próbek żywności w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego.	70
Wykres 22. Rodzaje i ilości zakładów kwalifikowanych do zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego.....	70
Wykres 23. Struktura zakładów żywienia zbiorowego z podziałem na stopień ryzyka.	71
Wykres 24. Struktura zakładów usług cateringowych ze względu na ryzyko.	72
Wykres 25. Wytwórnice i miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.	73

Wykres 26. Struktura pobranych próbek w wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.....	73
Wykres 27. Próbkę zdyskwalifikowane w odniesieniu do kierunku badań.....	74
Wykres 28. Próbkę zdyskwalifikowane w odniesieniu do grup asortymentowych.....	74
Wykres 29. Struktura próbek zdyskwalifikowanych ze względu na pochodzenie.....	75
Wykres 30. Podział powiadomień w systemie RASFF względem kategorii zagrożeń.....	76
Wykres 31. Podział powiadomień w systemie RASFF względem kategorii produktów.....	76
Wykres 32. Wyniki kontroli w zakresie oznakowania suplementów diety i żywności dla określonych grup.....	77
Wykres 33. Wynik w działalności w nadzorze nad prezentacją i reklamą suplementów diety oraz środków spożywczych dla określonych grup w sprzedaży na odległość (przez internet).	78
Wykres 34. Rodzaj owoców i warzyw pobranych w ramach kontroli sprzedaży hurtowej.....	82
Wykres 35. Kontrole obiektów żywnościowych znajdujących się na terenach popowodziowych i po podtopieniach do dnia 31.12.2024 r.	86
Wykres 36. Struktura narażenia na czynniki szkodliwe.....	89
Wykres 37. Struktura narażenia na czynniki fizyczne w środowisku pracy.....	90
Wykres 38. Struktura narażenia na czynniki szkodliwe wg PKD.....	91
Wykres 39. Struktura narażenia na czynniki szkodliwe w poszczególnych powiatach.....	91
Wykres 40. Choroby zawodowe stwierdzone w woj.dolnośląskim w 2024 roku.....	97
Wykres 41. Choroby zawodowe o największej zapadalności na terenie woj. dolnośląskiego w latach 2023- 2024.....	98
Wykres 42. Decyzje merytoryczne w zakresie produktów kosmetycznych w woj. dolnośląskim wg powiatów w 2024 roku.....	106
Wykres 43. Kary pieniężne w zakresie produktów kosmetycznych w woj. dolnośląskim wg powiatów w 2024 roku.....	106
Wykres 44. Zatrucia środkami zastępczymi w woj. dolnośląskim wg miesięcy w latach 2023 i 2024.....	109
Wykres 45. Zatrucia środkami zastępczymi w Polsce wg województw w 2024 roku (dane z SMIOD).....	109

23. SPIS TABEL:

Tabela 1. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r. w odniesieniu do porównywalnego okresu w 2023 r.....	12
Tabela 2. Liczba przypadków HIV oraz AIDS zarejestrowanych w woj. dolnośląskim w 2024 roku wg płci i wieku.	17
Tabela 3. Sytuacja epidemiologiczna gruźlicy w woj. dolnośląskim (zapadalność) w latach 2009 - 2023.	21
Tabela 4. Nowe zachorowania (gruźlica płuc i pozapłucna) za I, II, III kwartał 2024 r.	21
Tabela 5. Nowe zachorowania na gruźlicę w I,II, III kwartał 2024 r. (ogółem, dzieci i młodzież, gruźlica Bk(+)).	21
Tabela 6. Wodociągi w przedziale produkcji wody 1 001 – 10 000 m ³ /dobę, w których okresowo stwierdzano warunkową przydatność wody / brak przydatności wody/odstępstwo.	27
Tabela 7. Wodociągi w przedziale produkcji wody 101 – 1 000 m ³ /dobę, w których okresowo stwierdzano warunkową przydatność wody / brak przydatności wody/odstępstwo.	29
Tabela 8. Wodociągi w przedziale produkcji wody ≤ 100 m ³ /dobę, w których okresowo stwierdzano warunkową przydatność wody / brak przydatności wody / odstępstwo.....	30
Tabela 9. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Pływalnie kryte, w tym parki wodne.....	38
Tabela 10. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Pływalnie odkryte.	39
Tabela 11. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Pływalnie mieszane.....	39
Tabela 12. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Kąpieliska.	40
Tabela 13. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpiele.	40
Tabela 14. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Baseny.....	41
Tabela 15. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Plaże.....	41
Tabela 16. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Hotele.	43
Tabela 17. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Inne obiekty.	45
Tabela 18. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r.....	46
Tabela 19. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Zakłady kosmetyczne.	47
Tabela 20. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Zakłady tatuażu.....	47
Tabela 21. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Zakłady odnowy biologicznej.	48
Tabela 22. Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2024 r. Inne zakłady.	48
Tabela 23. Ogólne informacje związane z nadzorem nad obiektami w woj. dolnośląskim.	62
Tabela 24. Działalność represyjna w zakładach produkcji żywności.	64
Tabela 25. Działalność represyjna w zakładach produkcji żywności.	65
Tabela 26. Działalność represyjna w zakładach obrotu żywnością.	68
Tabela 27. Działalność represyjna w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego.	69
Tabela 28. Działalność represyjna w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego.....	71
Tabela 29. Działalność represyjna w zakładach usług cateringowych.....	72
Tabela 30. Działalność represyjna w wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami.	73
Tabela 31. Wyniki kontroli w obiektach żywienia podczas wzmożonego ruchu turystycznego.	83
Tabela 32. Choroby zawodowe o najwyższej zapadalności na terenie województwa dolnośląskiego w 2023 roku w porównaniu z rokiem 2024.	97

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu